

sij

strani 5 do13

**POSLANICE PREDSEDNIKA UPRAVE
IN DIREKTORJEV »Z OPTIMIZMOM
NA POLNO V ŠE EN KROG«**

stran 18

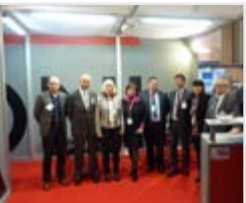
**VSAKA POHVALA JE
DOBRODOŠLA, LE TAKO SE KREPI
USTVARJALNA IN DELOVNA MOČ**

stran 36

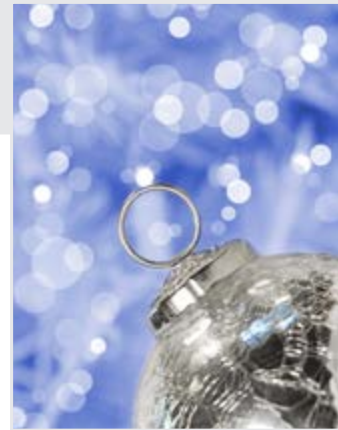
**CILJ: NIČ
POŠKODB PRI
DELU!**

stran 44

**ČE TI V SRCU NE GORI
MOČAN OGENJ, NIMA
SMISLA POSKUŠATI**

- 4 NOVOLETNE POSLANICE POROČAMO**
- 14 ULITO V ŠTEVILKE INOVATIVNI SMO**
- 15 ZASEJALI SMO USPEH POGOVARJAMO SE Z INOVATORJEM**
- 18 VSAKA POHVALA JE DOBRODOŠLA**
- 21 V RAZVOJU VIDIM NAŠO PRIHODNOST STROKOVNO SODELUJEMO**
- 23 21. MEDNARODNA KONFERENCA O MATERIALIH IN TEHNOLOGIJAH TRŽIMO**
- 24 NA NAJVEČJEM EVROPSKEM SEJMU ZA NERJAVNO PLOČEVINO**
- 25 ACRONI IZ MOSKVE Z DIPLOMO**
- 26 SKUPNA PREDSTAVITEV V SKOPJU TRŽIMO IN POGLABLJAMO ODOSE**
- 27 S TRGOVSKIM AGENTOM LUZZIJEM SODELUJEMO ŽE DESETLETJE**
- 28 MARKETINŠKI KOTIČEK**
- 28 RUSKE NALOŽBE V TUJINI – ZGODBA O USPEHU ... PA TUDI O PORAZU**
- 30 NAPREDUJEMO**
- 30 NOVA SMER RAZVOJA VROČE VALJANE ŽICE**
- 31 DVA V ENEM**
- 31 VZDRŽUJEMO**
- 33 POSLOVNI REZULTATI SO ODRAZ KULTURE PODJETJA**
- 35 DA GRE VSE KOT "PO MASLU"!**
- 35 SKRBIMO ZA VARNOST IN ZDRAVJE PRI DELU**
- 36 CILJ: NIČ POŠKODB PRI DELU!**
- 37 ZA VEČJO VARNOST ZAPOSLENIH**
- 37 SKRBIMO ZA VARNOST IN ZDRAVJE PRI DELU**
- 38 GOSTIMO**
- 38 DAN ODPRTIH VRAT V ACRONIJU**
- 38 SODELUJEMO**
- 40 NEKOLIKO DRUGAČEN TEHNIŠKI DAN**
- 40 SODELUJEMO IN VPLIVAMO**
- 42 NA DRUGE NAJBOLJ VPLIVAMO S SVOJIM ZGLEDOM**
- 42 SODELUJEMO**
- 44 ČE TI V SRCU NE GORI MOČAN OGENJ, NIMA SMISLA POSKUŠATI**
- 44 SPOŠTUJEMO IN SPOMINJAMO SE**
- 46 GREGOR KLANČNIK, SLOVENSKI GOSPODARSTVENIK IN ŠPORTNIK**
- 46 POGOVARJAMO SE**
- 48 NAŠA SPOZNANJA IN MODROSTI**
- 49 KADROVSKA GIBANJA V OKTOBRU 2013**
- 49 KADROVSKA GIBANJA V NOVEMBRU 2013**
- 52 LOKALNO AKTUALNO**
- 52 URŠLJA GORA, PRESEŽNI SVET SEBASTIJANA OBLAKA**
- 55 OBUJAMO PRETEKLOST MALO DRUGAČE**
- 55 ŽELEZNI BOŽIČ V MUZEJU ŽELEZARSTVA NA RAVNAH**
- 55 OBUJAMO PRETEKLOST**
- 57 NAŠO METALURŠKO DEDIŠČINO PREDSTAVILI V ITALIJI**
- 60 ŠESTDESETA LETA: NOVA REKONSTRUKCIJA ŽELEZARNE IN PRALNICA – SODOBNA PRIDOBITEV KRAJA**
- 60 OBNAVLJAMO ENERGIJO**
- 62 PLANINE NAS VABIJO TUDI V 2014.**
- 63 JEKLARJI ZNOVA NAJBOLJŠI V MALEM NOGOMETU**
- 65 18. LJUBLJANSKI MARATON V TOPLEM, A VETROVNEM VREMENU**
- 66 KO TEK POSTANE NAČIN ŽIVLJENJA**
- 67 DRUŽENJE OB SLADKEM SADEŽU DALJNEGA VZHODA**
- 67 POTUJEMO**
- 68 PERU – NAROBE OBRNEN SVET!**
- 70 NOVOLETNI ŠPIK**
- 71 ŠPIKOV KOT**
- 71 AFORISTIČNA ŠARŽA**
- 71 KARIKATURA**
- 72 SMEH JE POL JABOLKA**
- 72 MOŽGANSKI KRIŽKRAŽ**

Fotografija na naslovnici:
www.photoxpress.com

SIJ Slovenska industrija jekla
skupina

Interna mesečna revija skupine SIJ – Slovenska industrija jekla

Glavna in odgovorna urednica:
Anja Potočnik.

Področna urednika:
za gorenjsko regijo Stane Jakelj, Acroni,
in za koroško regijo Melita Jurc, Metal Ravne.

Uredniški odbor:
SIJ – Slovenska industrija jekla: Monika Štojs; Acroni: Metka Šuštaršič, Petra Žvan, Nataša Karo; Metal Ravne: Vesna Pevec Matijević, Eleonora Gladež; Serpa: Mitja Laure, Karmen Stražnišnik; Elektrode Jesenice: Rafko Penič, mag. Mojca Šolar; Noži Ravne: Egidij Hudrap, Romana Petek; SUZ: mag. Tanja Avguštin Čufer, Teja Platiša; ZIP center: Kristijan Oprešnik.

Stalni sodelavci:
Boris Berginc – Špikov kot; Tone Kelbl in Marjan Mencinger – Obnavljamo energijo/pohodništvo in potovanja; Drago Ronner – križanka; Andrej Brumen - Dejde – Aforistična šarža.

Nepodpisane fotografije:
arhiv SIJ-a, Dreamstime, iStock, Shutterstock, Microsoft Office Online, www.wikimedia.org.

Jezikovni pregled: mag. Andreja Čibron - Kodrin.

Oblikovanje: Sans, Andrej Knez, s.p.

Tisk: ZIP center.

Naklada: 3000 izvodov.

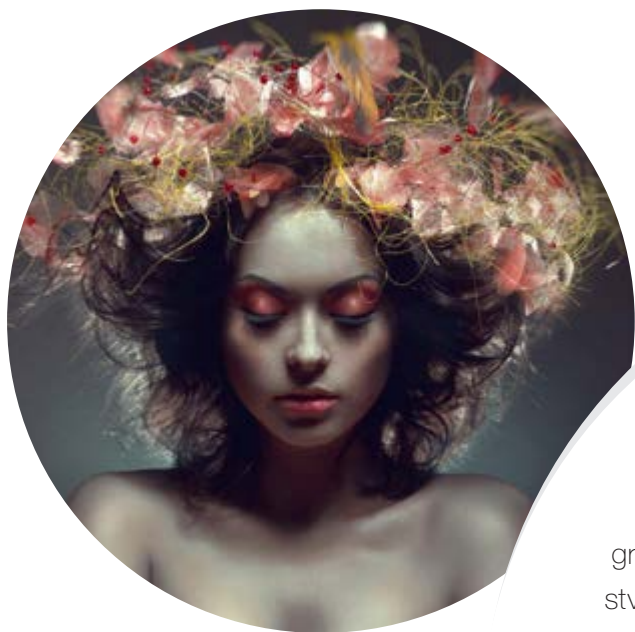
Izdajatelj in naslov uredništva: SIJ – Slovenska industrija jekla, d. o. o., Gerbičeva 98, 1000 Ljubljana, tel.: 01/242 98 18, e-pošta: anja.potocnik@sij.si melita.jurc@metalarvne.com stanislav.jakelj@acroni.si

Anja Potočnik, pomočnica uprave za odnose z javnostmi in odgovorna urednica, SIJ – Slovenska industrija jekla

foto Irena Herak

S(ej)anje za pozitivne preobrate

Pomembno je, da imate velike sanje. Zavarujejo vas, kot pravi Bill Quain v knjigi Nazaj k osnovam, pred majhnimi motnjami, ki vas grizejo cele dneve. Predstavljajte si svoje sanje kot sredstvo proti komarjem! Razpršite po sebi svoje sanje in tisti neprijetni mali komarji kar ne bodo hoteli pristati na vas. Samo obleteli vas bodo in potem odleteli proč k nekemu, ki se je tisto jutro pozabil namazati s svojimi sanjami! Sanje vam namreč dajejo osredinjenost! Sanje vas opominjo, da se ne menite za majhne stvari. Če ste osredinjeni na sanje – cilj, potem bodo vse te nadloge preprosto odbrenčale!

Da bi si v letu 2014 upali imeti velike sanje in jih s prizadevanjem in neomajnostjo tudi dosanjali!

Z optimizmom
na polno v še
en krog!

Spoštovane sodelavke in cenjeni sodelavci,

izplen, s katerim zapuščamo leto, je slabši in neprimerljiv z lanskim. V skupini SIJ – Slovenska industrija jekla smo namreč kljub sorazmerno dobri prodaji dosegli za desetino manj prihodkov. In to čeprav smo v zadnjih letih neustavljivo vlagali v razvoj, posodabljanje tehnologije, širitev tržne mreže in oskrbo z lastnim jeklenim odpadkom, zniževali smo stroške ter trdo in dobro delali. Kljub povečani svetovni porabi jekla za 3,1 odstotka je namreč na evropskem trgu, kjer prodamo večino naših proizvodov, povpraševanje po jeklu že drugo leto zapored padlo za skoraj pet odstotkov, kar je sprožilo velik pritisk na znižanje cen in s tem povezano slabo dobičkonosnost. Nekaj pa so k slabšemu rezultatu prispevali tudi (ne)predvidljivi »domači« dogodki, kot sta denimo ustavitev proizvodnje v Acroniju na začetku leta zaradi postavljanja nove valjavske proge in strojelom v Metalu Ravne.

Naš letošnji rezultat pa dobi povsem drugačno podobo, če se primerjamo z našimi tekmeci. Z olajšanjem lahko ugotovimo, da je njihov padec občutnejši. In to je tisto, kar nam potrjuje, da smo na pravi poti, in daje zagon, da z optimizmom na polno zavrtimo še en krog s 365 stop(i)njami. In v tem času in krogu bo štel vsak dan, pomembna bo vsaka ura, ko se bomo z zagonom, vnemo, neomajnostjo, stremljenjem po presežkih ter medsebojnim spoštovanjem in spodbujanjem prebili na dobičkonosno stran. Čisto blizu smo že, zato zdaj ni niti milimetra prostora za cincanje in pesimizem, še manj pa za nezainteresiranost in povprečnost. Obstali bomo le, če bomo vsi in vsak zase presegli samega sebe. Verjamem, da to zmoremo, zato naj vsak izmed nas prispeva svojo stop(i)njo odličnosti.

Praznični dnevi so priložnost, da se ustavimo, zamislimo in odvržemo nepotrebno prtljago z zapredeniimi kradljivci energije. Zato Vam in Vašim najdražjim želim, da bi v letu 2014 imeli veliko energije in poguma za čudovita doživetja ter jekleno voljo za doseganje tistega, kar prinaša napredek v Vašem življenju.

Tibor Šimonka,
predsednik uprave
skupine SIJ – Slovenska industrija jekla

Kljub ostrini strel,
kljub jezi vetrov,
kljub moči valov

plujemo naprej **z jekleno voljo.**

Skupaj s polno paro v leto 2014!

sij
skupina

Slovenska industrija jekla

Skupaj lahko premagamo krizo

Odhajajočega leta 2013 se bomo še dolgo spominjali, kajti začeli smo ga s fantastičnim startom proizvodnje na novem valjavnem ogrodju. Tudi v svetovnem merilu je ta projekt postavljen kot standard hitrega in zanesljivega doseganja načrtovanih parametrov pri zagonu tovrstne nove opreme. Ta uspeh je bil sad večletnega dela velikega števila sodelavcev, kot vedno pa smo imeli tudi nekaj sreče. Ta nas je zapustila poleti, ko se je nanizal kup nenačrtovanih dogodkov, ki so močno zmotili naš ritem proizvodnje, in rabili smo precej časa, da smo se z jekleno voljo pozno jeseni zopet vrnili v normalne tirnice.

Trg je izrazito neugoden, kajti delati moramo več za manj zaslужka. Oddelek prodaje je odlično opravil svojo nalogo, saj se razen na programu elektropločevin nismo soočali s pomanjkanjem naročil in smo imeli večino naprav bolje zasedenih kot pa naši konkurenti. Tudi s pomočjo novega valjavskega ogrodja, predvsem pa po zaslugi naših strokovnjakov, smo na trg plasirali veliko novih izdelkov, zaradi katerih smo lažje preživeli v teh težkih časih. Kljub temu pa ne moremo biti povsem zadovoljni, kajti potencial Acronija je zaradi sodobne opreme in predvsem zaradi sodelavcev mnogo večji, kot pa nam trenutno kažejo poslovni rezultati.

Priprav na leto 2014 in tudi na večletno obdobje, ki je pred nami, smo se lotili zelo skrbno. Imamo jasno vizijo, da na Jesenicah ne bomo več proizvajali preprostih izdelkov, s katerimi Acronija ne moremo popeljati v prihodnost. Zato pripravljamo nove naložbe, na osnovi katerih bomo te nekonkurenčne izdelke nadomestili s tržno zanimivejšimi.

V našem vsakdanu se je zelo udomačila besedica kriza. Slišimo jo na vsakem koraku in zajedla se je v vse pore našega življenja. Nikoli pa se ne vprašamo, kaj je ta kriza. Ali ni bila še večja kriza konec leta 2008, ko so bili vsi »baloni« tik pred eksplozijo? Takrat smo živeli v navidezno dobrem času, čeprav je bilo jasno, da tako

ne more iti dalje. Mogoče pa današnji čas sploh ni krizen, pač pa je to realen svet, ko se je za vsako stvar treba zelo potruditi in nič ne pade z neba. Mislim, da besedico kriza zamenjujemo s pojmom strah pred prihodnostjo. Vse skupaj nas je strah, kaj se bo zgodilo jutri, naslednji mesec, naslednje leto ..., in ta strah nas neizmerno zaposluje ter zamegli vse lepo, kar nam življenje prinaša. Eden izmed načinov, kako se lahko zoperstavimo strahu in negotovi prihodnosti, pa je ta, da še bolj združimo moči in s trdim ter korektnim delom skupaj ustvarjamo konkurenčne izdelke in rešitve. To v Acroniju že počnemo in bomo še bolj počeli. Zato nikogar, ki verjame v Acronijevo zgodbo in jo živi, ne sme biti strah prihodnosti.

Decembra nam tolikokrat želijo veselja in sreče, da včasih celo podvomimo v iskrenost teh voščil. Mislim, da je bolj pomembno, da s svojim delom in življenjem vsak dan v letu prispevamo k skupnemu dobremu. Sam se za to potrudim vsak dan in obljubim, da se bom tudi v prihodnje. Vašim najdražjim, ki so Vaš varen pristan, ko niste v službi, pa se želim zahvaliti za vse, kar so posredno prek vas naredili dobrega za Acroni. Če bomo znali in zmogli sodelovati, se ne smemo bati prihodnosti.

Slavko Kanalec,
glavni direktor Acronija Jesenice

KAKO MODRA JE SPET NAŠA REKA!

XLMS • RD BORGIS

Z UVAJANJEM NOVIH TEHNOLOGIJ IN IZGRADNJO ZAPRTIH HLADILNIH SISTEMOV ODPRAVLJAMO ŠKODLJIVE VPLIVE, KI SO JIH V NAŠEM OKOLJU ZAPUSTILI PREDHODNIKI. OHRANJAMO ZA VNUKE, KAR SO NAŠI DEDI DOBILI OD SVOJIH DEDOV - ZELENO DOLINO IN MODRO REKO.

SVOJO SKRB ZA OKOLJE VSAK DAN POTRJUJEMO:

- z zmanjševanjem in nadzorom izpustov v zrak, vodo in zemljo,
- z zniževanjem porabe energentov,
- z vlaganjem v čisto tehnologijo in znanje,
- s predelavo odpadnega železa v kakovostna jekla,
- s spoštovanjem zakonskih meril in standardov kakovosti (ISO 9001, 14001),
- z zavestnim sprejemanjem okoljevarstvenih vrednot in seznanjanjem javnosti o okoljevarstvenih ukrepih.

ACRONI

4270 Jesenice
Cesta Borisa Kidriča 44
Slovenija
E-pošta: uprava@acroni.si
www.acroni.si

sij
skupina Slovenska industrija jekla

“Fabrika smo ljudje”

Po letu 2008 je Metal Ravne med največjimi proizvajalci orodnih jekel pridobil štiri mesta ali v težkih pogojih se ločijo dobri od slabih!

Od nekdaj je imel dan 24 ur, teden 7 dni in leto je obsegalo 12 mesecev. A zdi se, da čas vse hitreje teče. Dogodki se vrstijo drug za drugim, vse se spreminja in nenehno se je treba prilagajati novim razmeram. Kot bi nekajkrat trenil z očesom, je konec koledarskega in poslovnega leta 2013. Ali smo bili uspešni? To vprašanje sem si po letu 2008, ko se je kot milni mehurček razpočil finančni in gospodarski balon, postavljaj vsako leto. S čim meriti našo uspešnost, če pa se tržne razmere, kaj iz leta v leto, iz meseca v mesec spreminjajo! Če se predpostavke, na katere naslonimo naš gospodarski načrt za naslednje leto, spremenijo, preden se leto začne. In če zaradi zamujanja prepotrebni reform in posledično predrage države konkurenčnost slovenskega gospodarstva neprestano pada. Modrec je rekel: »Ne hiti z oceno, počakaj in s časovne distance ti bo dano videti pravo sliko.«

Res, ko je spomladi 2013 avstrijsko podjetje SMR objavilo listo TOP 20 globalnih proizvajalcev orodnega jekla, s katerimi v času presežka ponudbe jekla nad povpraševanjem bijemo bitko za tržne deleže, smo dobili odgovor: »Metal Ravne je od leta 2008 do leta 2012 na listi največjih svetovnih proizvajalcev pridobil štiri mesta!« To pomeni, da smo si v za vse najtežjem obdobju tržni položaj okrepili: »V težkih razmerah se ločijo dobri od slabih!«

Kaj bo k temu dodalo iztekajoče se leto 2013, bo ponovno pokazal čas. Je pa gotovo, da je bilo leto za nas naporno in delovno. Po letu 2009 je bilo v začetku letošnjega leta doseženo novo dno z naročili in le drzna odločitev – sprejemati naročila s krajšimi dobavnimi termini, kot so bili uveljavljeni tehnološki časi – nam je omogočila dvig števila pridobljenih naročil. Seveda je to vodilo v težave, a z vztrajnostjo smo jih obvladovali. In ko je kazalo, da smo ujeli veter v jadra, so se v jesenskih mesecih pojavile nepričakovane težave v proizvodnji. Najprej okvara ogrevne peči v valjarni in nato počen glavni hidravlični blok na 35/40 MN stiskalnici. »Naš blok nikoli ne počil!« je rekel pomemben mož dobavitelja stiskalnice. A vendar se je zgodilo in diagnoza nemškega dobavitelja opreme je bila neizprosna: »Napake ni moč popraviti! Dobavni rok za nov blok, če se vsi močno potrudimo, je tri mesece!« Saj ne da ne bi zaupali v znanje proizvajalcev stiskalnice, a tako dolgo preprosto nismo mogli stati. In so v Serpi kolegi staknili glave, naredili to, česar drugi niso verjeli, da je moč narediti, ter usposobili stiskalnico.

A vendar so ti in drugi podobni dogodki, ki so nam resnici na ljubo jemali veliko energije, vplivali le na naše operativne cilje. Pridobili smo nekaj izkušenj, a kmalu bomo na dogodke pozabili, kot smo pozabili lanski sneg. Več kot to pomeni naše

Zagotovilo za poslovni uspeh smo ljudje, zato smo si v Metalu Ravne in z njim povezanih podjetjih za leto 2014 izbrali slogan: »Fabrika smo ljudje!« To zavedanje naj Vas pospremi skozi prijetne božične in vesele novoletne praznike ter nam daje krila v letu pričakovanj, ki je pred nami.

razvojno delovanje, ki energijo daje in dolgoročno vodi v rast poslovnega izida. V poslovnem globalnem okolju resnično šteje le kontinuiran razvoj produkta in trga. In tu smo zopet naredili veliko. Tudi v letu 2013 smo razvili skoraj 50 novih izdelkov in dve novi jekli. Naslovi treh naših nagrajenih inovacij Razvoj jekla za kolenčaste gredi za dirkalne avtomobile Ferrari, Kovanje titanovih zlitin in Vrhunsko orodje za delo v vročem povedo, da v Metalu Ravne tehnološko kotiramo visoko. Še posebno pa nas veseli, da smo, z razumevanjem naših lastnikov ob podpori vodstva skupine SIJ – Slovenska industrija jekla, podpisali pogodbo za nov naložbeni cikel, za katerega bomo namenili 22 milijonov evrov. Nova ponovčna peč VD/VOD bo znižala proizvodjalne stroške, sprostila ozko grlo v jeklarni in predvsem razširila našo ponudbo na jekla z nizko vsebnostjo ogljika. Nova peč za toplotno obdelavo valjanih izdelkov pri zelo visokih temperaturah pa nam odpira vstop v nove segmente jekel za energetiko, kjer iz leta v leto postajamo močnejši.

Naš cilj, ki mu sledimo, so super čista jekla, ki bodo omogočila razvoj orodnih jekel z lastno blagovno znamko, prepoznano po boljših lastnostih od jekel konkurenčnih proizvajalcev, in razvoj specialnih jekel, kjer se že utrjujemo v energetiki, jutri pa si želimo tudi v letalsko industrijo.

Zato, spoštovane sodelavke, cenjeni sodelavci, kolegi in partnerji, smo v Metalu Ravne optimistični in s pričakovanjem vstopamo v novo leto. Vemo, da smo lahko iz leta v leto boljši. V prihajajočem bomo dali velik poudarek sistemskemu delovanju, večanju naše učinkovitosti, zahtevnemu usklajevanju investicijskih del in operativne proizvodnje, varovanju premoženja in zaposlenih, prilagajanju časovnim pričakovanjem trga in predvsem vrednosti našega izdelka. Skladno s krepitvijo naših tržnih deležev, prepoznavnostjo kakovosti našega jekla in večanjem deleža najzahtevnejših izvedb mora rasti tudi dosežena cena našim izdelkom.

Številne analize so pokazale, da zagotovilo za poslovni uspeh niso denar, stroji in poslovno okolje. Zagotovilo za poslovni uspeh smo ljudje, zato smo si v Metalu Ravne in z njim povezanih podjetjih za leto 2014 izbrali slogan: »Fabrika smo ljudje!« To zavedanje naj Vas pospremi skozi prijetne božične in vesele novoletne praznike ter nam daje krila v letu pričakovanj, ki je pred nami.

Andrej Gradišnik,
glavni direktor Metala Ravne

Razvijamo vse štiri vogale družbe

Ne s srečo, ampak z znanjem, vztrajnostjo in kleno držo zaključujemo poslovno leto kot najboljše doslej.

To je lepa nagrada za 40-letnico uspešnega delovanja družbe Noži Ravne. Čestitam vsem.

Intenzivnost delovanja v vseh delih družbe Noži Ravne je vidna povsod. Rast in pospešen razvoj družbe sta zagotovilo prepoznavnosti blagovne znamke »Ravne Knives«, ki jo že dolga leta uspešno tržimo. Kako pa ponovno naprej?

S prenovno proizvodnega poslovnega modela postavljamo družbo počasi, a vztrajno na zdrave temelje. S stalnim razvojem poslovanja družbe, kar je zelo kompleksna naloga, v definiranem zaporedju izboljšujemo poslovanje.

Vse štiri vogale družbe enakomerno in usklajeno razvijamo.

Prvi vogal podpiramo z razvojem partnersko zasnovanega modela trženja in iščemo nadaljnjo rast družbe z ustrezno strategijo, vizijo, poslovnimi načrti, organizacijo in celotnim tržnim krogom.

Drugi vogal so zaposleni ali človeški kapital in je najkompleksnejši. Zato letos poizkušamo preko oblikovanja in razvoja modela kompetenc in ustreznih načrtovanj doseči visok nivo motivacije in zadovoljstva zaposlenih v uspešnem podjetju.

Tretji vogal so uspešno usmerjene finance, ki zagotavljajo naložbe in nenehen razvoj družbe, vključno s pravilno informacijsko podporo.

Četrty vogal pa je kot šahovsko polje, kjer nikoli do potankosti ne vemo, katera poteza bo sledila in kako se bo treba odzvati.

Konec leta 2013 se nezadržno približuje. S prevzemanjem iniciative prevzemamo tudi večje odgovornosti. S tem posledično računamo na še boljše rezultate v prihajajočem letu. Vsaka želja pa pomeni nekaj več.

Naj bo teh želja v letu 2014 neskončno veliko in naj pogrejejo Vas in Vaše najbližje, da bomo malenkost drugačni. Še boljši.

Darko Ravlan,
direktor Nožev Ravne

Vztrajno pri uresničevanju ciljev

V letu 2013 so bili pogoji poslovanja na naših trgih zaostreni, gospodarska situacija se ni izboljševala, vendar smo vztrajno delovali v smeri čim boljšega doseganja zastavljenih ciljev in se prilagajali razmeram.

Na obstoječe in nove trge smo prodali 9.450 ton varilnih izdelkov v vrednosti 16,2 milijona evrov, količinsko devet odstotkov manj kot v predhodnem letu. Prodaja elektrod je ostala na enaki ravni, medtem ko se je količinska prodaja varilnih žic zmanjšala za 15 odstotkov. Zaradi krčenja obsega proizvodnje kupca v Nemčiji je bil največji padec prodaje v segmentu visokotrdnostnih varilnih žic MIG, in sicer za 48 odstotkov. Na trgih Francije in Nemčije smo povečali prodajo dvojno oplaččenih elektrod. Na naših tradicionalnih trgih nekdanje Jugoslavije in Slovenije smo ohranili tržne deleže in zadržali obseg prodaje elektrod.

Skozi leto smo vodili agresivno politiko na vseh segmentih delovanja. Povečali smo aktivnosti iskanja novih specializiranih kupcev. Septembra smo razstavljali na mednarodnem sejmu Varjenje in rezanje v Essnu, kjer smo pridobili precej novih kontaktov potencialnih kupcev, ki jih bomo v prihodnjem obdobju poskušali razviti v redne kupce. Obnovili smo letno pogodbo o zastopanju z našim največjim kupcem v Srbiji, povečali obseg maloprodaje izdelkov v Sloveniji, za nove prodajne projekte (ŽDAZ, Kjellberg) razvijamo nove kakovostne izdelke. Od pomembnejših naročil smo za prvo tromesečje prihodnjega leta pridobili večje naročilo za elektrode. Na nabavni strani smo zniževali cene vhodnih materialov in optimirali zaloge na najmanjšo možno raven. Omejevali in nadzorovali smo vse

skupine stroškov, večje nove naložbe so bile predstavljene, zaključevali smo le manjše, ki so bile nujne za poslovanje.

Letos smo v proizvodnji varilnih žic zagnali visokotehno- loško linijo za proizvodnjo lasersko varjenih polnjenih žic, ki so namenjene za najzahtevnejše uporabnike, na primer v off shore industriji. V prvem letu smo ob vseh izzivih pri uvajanju in občasnem nihanju stabilnosti izdelali in prodali čez 80 ton izdelkov. Izvajamo aktivnosti izboljševanja kakovosti obstoje- čih izdelkov in razvoja novih tipov izdelkov, v kar bomo vključili tudi zunanje partnerje. V teku so dogovori o sodelovanju na področju razvoja in prodaje polnjenih žic na zahtevnih trgih.

V letu 2014 bomo nadaljevali razvojne in trženjske aktiv- nosti v smeri prodaje zahtevnejših izdelkov specializiranim kupcem v posameznih segmentih industrije. V ta namen se dogovarjamo o sodelovanje z nekaj novimi prodajnimi agenti.

Naložbo v prenovi proizvodnje elektrod smo premaknili v obdobje 2014–2020. V letu 2014 začnemo obnovo sušilne peči na liniji 4, v letih 2015–2018 načrtujemo posodobitev opreme na liniji 1 in s tem razširitev proizvodnje ter izboljšanje kakovosti dvojno oplaččenih in specialnih elektrod.

Ob izteku leta se Vam zahvaljujem za sodelovanje in želim vesele praznike, uspešno in srečno leto 2014.

Jakob Borštnar,
direktor Elektrod Jesenice

Z optimizmom v novo leto

Izteka se še eno leto, polno izzivov in preizkušenj. Verjetno ni prebivalca v Sloveniji, ki ne bi bil v večji ali manjši meri obremenjen z ekonomsko in socialno krizo, ki se dogaja v naši deželi. In tako kot posamezniki tudi podjetja občutijo ne prav rožnate razmere v gospodarstvu, ki se nikakor ne more izvleči iz primeža recesije.

Delovanje v takšnih razmerah zahteva še dodatna prizadevanja in predvsem ideje, povezane z ohranitvijo prodajnih količin ter osvajanjem novih trgov. V SUZ-u smo se osvajanja novih trgov lotili predvsem z razvojem novega proizvodnega programa Strojna predelava, ki z novimi izdelki cilja na do sedaj neosvojene trge sestavnih delov v elektro in avtomobilski industriji. Namen razvoja novega proizvodnega programa je poleg osvajanja novih trgov povezan tudi s pozitivnimi učinki trženja izdelkov z bistveno višjo dodano vrednostjo, saj na primer prodajne cene komponent za elektromotorje dosegajo štirikratno ceno vlečenih palic.

Seveda je zelo pomembno, da se ideje in načrti iz teorije čim prej začnejo udejanjati v praksi, zato zelo težko čakamo konec decembra, saj bomo takrat od dobavitelja Mazak iz Japonske prejeli CNC-stružno linijo in se tako podali na pota proizvajalca zahtevnih delov za elektro in avtomobilsko industrijo.

Seveda pa ob vseh novih načrtih ne mislimo zanemariti naše osnovne dejavnosti – proizvodnje paličnega jekla, ki je trdni temelj za smeje cilje in načrte družbe v prihodnosti. Velik

napredek je bil narejen na tehničnem področju, saj smo z notranjimi viri generalno posodobili brusilne linije TOS ter tako zvišali kakovost proizvodov in hkrati znižali proizvodne stroške.

Letošnji doseženi rezultati nas navdajajo z optimizmom tudi za prihajajoče leto. Vidimo, da smo na pravi poti. Z našimi tradicionalnimi kupci paličnega jekla, ki so v veliki meri uspešni izvozniki na najzahtevnejše svetovne trge, smo z našo kakovostjo in konkurenčnostjo uspeli zgraditi trdne odnose tudi za leta, ki prihajajo.

Seveda vseh teh rezultatov ne bi bilo brez požrtvovalnega, kakovostnega in odgovornega dela vseh zaposlenih v SUZ-u, ki nemalokrat tudi v težkih razmerah dosegajo zastavljene cilje in naloge. Izjemno pomemben je podatek, da nam je letos število reklamacij uspelo znižati za več kot 50 odstotkov. To je najpomembnejši dokaz o dvigu kakovosti in večji odgovornosti na delovnih mestih.

Ob prihajajočih božično-novoletnih praznikih Vam vsem skupaj želim veliko lepih trenutkov ter veliko sreče in zdravja.

Andrej Pogačnik,
direktor SUZ-a

“Izhod je vedno tam, kjer so vhodna vrata”

(kitajski filozof Konfucij)

Konec leta je čas, ko se oziramo nazaj in analiziramo leto, ki se izteka, in delamo nove načrte. Skušamo izmeriti, kje smo, do kod smo prišli in kaj nas še čaka.

Živimo v času, ko gospodarska in finančna kriza močno določa politiko poslovanja in življenja nasploh.

Za nami bo leto, ki je zahtevalo preudarne odločitve, veliko aktivnosti in nenehnega prilagajanja razmeram na trgu. Mirno bi lahko rekli, da odhaja težko in naporno leto.

Kljub temu smo s tistim, kar smo letos v družbi dosegli, lahko zadovoljni. Predvsem nam je uspelo ohraniti stabilen okvir poslovanja in delovanja družbe na vseh področjih, čeprav smo morali večje naložbe preložiti na leto, ki prihaja.

Vsak cilj, ki smo ga dosegli, nam je dal nov zagon in potrjevanje, da smo na pravi poti. Uspešno smo opravili tudi certifikacijo dveh standardov. S tem izkazujemo kakovost naših izdelkov in storitev ter skrb za varovanje okolja, v katerem delamo in živimo.

Uspeli smo pridobiti dovolj naročil, da smo lahko zagotovili delo vsem zaposlenim v družbi v vseh programih. Med zaposlenimi je kar 52 odstotkov sodelavcev s statusom invalida. Tako ohranjamo status in poslanstvo invalidskega podjetja.

S koncesijami Ministrstva za delo družino, socialne zadeve in enake možnosti RS smo bili uspešni v izvajanju zaposlitvene rehabilitacije, programa socialne vključenosti in pri posredovanju dela.

Ob tej priložnosti naj izrazim zahvalo vsem sodelavcem za dobro opravljeno delo.

Leto, ki prihaja, nima dobre popotnice.

Ponovno bomo morali iskati izhode, tako na poslovnem kot na osebnem področju. Izhode iz krize, iz stisk, iz negotovosti. Naj nam uvodna misel, da je izhod vedno tam, kjer so vhodna vrata, pri tem pomaga. Da se bomo znali obrniti v pravo smer, v tisto, ki prinaša pravilne rešitve.

Želim si, da bi tudi v letu, ki je pred nami, skupaj s sodelavci, tako kot smo letošnje in pretekla leta, vsak na svojem področju in po svojih najboljših močeh ustvarjali uspešno zgodbo Zip centra.

Ni datum tisti, ki bi nam dal moč za nove začetke. Mi sami smo tisti, ki lahko spreminjamo stvari na bolje.

Zato stopimo v novo leto z nasmehom na obrazu, toplino v srcu in radostjo. In naj ta občutek traja vse leto.

Vesele božične in prijazne novoletne praznike želim Vam in tistim, ki jih imate radi.

Alenka Stres,
direktorica Zip centra

ULITO V ŠTEVILKE

Proizvodnja gotovih proizvodov v t

DRUŽBA	jan.–okt. 2012	ocena jan.–okt. 2013	indeks
* ACRONI	281.383	239.536	85
METAL RAVNE	63.750	60.320	95
NOŽI RAVNE	1.251	1.134	91
ELEKTRODE JESENICE	8.606	7.645	89
SUZ	3.439	3.852	112
SKUPAJ	358.429	312.487	87

Prodaja gotovih proizvodov v t

DRUŽBA	jan.–okt. 2012	ocena jan.–okt. 2013	indeks
* ACRONI	284.039	242.793	85
METAL RAVNE	64.146	60.778	95
NOŽI RAVNE	1.436	1.432	100
ELEKTRODE JESENICE	8.918	8.038	90
SUZ	4.755	5.151	108
ODPAD PIVKA	202.753	213.102	105
DANKOR OSIJEK	27.495	20.881	76
RAVNE STEEL CENTER	7.835	8.446	127
NIRO WENDEN	3.874	4.034	104
** GRIFFON & ROMANO GROUP	10.362	10.005	97
SKUPAJ	615.612	574.659	93

Število zaposlenih

DRUŽBE SKUPINE SIJ	jan.–okt. 2012	ocena jan.–okt. 2013	indeks
Zadnji dan v mesecu	3.237	3.213	99
Kumulativno povprečje	3.265	3.119	96

Prodaja gotovih proizvodov v EUR

DRUŽBA	jan.–okt. 2012	ocena jan.–okt. 2013	indeks
* ACRONI	386.835.050	327.315.415	85
METAL RAVNE	141.290.536	127.326.263	90
NOŽI RAVNE	14.205.843	15.256.658	107
ELEKTRODE JESENICE	15.354.191	13.807.680	90
SUZ	5.865.318	6.120.336	104
ZIP CENTER	2.235.369	2.237.360	100
SKUPAJ	565.786.307	492.063.712	87
ODPAD PIVKA	68.681.487	65.500.381	95
DANKOR OSIJEK	8.005.382	5.570.466	70
**** METAL EKO SISTEM	375.361	10.292.904	-
RAVNE STEEL CENTER	16.438.697	17.562.654	107
NIRO WENDEN	18.359.947	17.210.564	94
SIDERTOCE	10.937.540	10.850.471	99
** GRIFFON & ROMANO GROUP	36.170.971	32.847.489	91
SIJ SLOVENSKA OBDELAVA JEKLA	821.250	847.697	103
KOPO INTERNATIONAL	37.611.689	32.956.804	88
*** ACRONI ITALIA	3.811.014	36.710	1
*** ACRONI DEUTSCHLAND	418.000	-	-
SIJ, D. D.	7.277.486	7.473.216	103
SERPA	6.077.607	5.938.038	98
ŽELEZARNA JESENICE	5.860	2.968	51
***** ŽIČNA CELJE	4.203	1.731	41
SKUPAJ OSTALE DRUŽBE	214.996.494	207.092.093	96
** SKUPAJ VSE DRUŽBE	780.782.801	699.155.805	90

* proizvodnja in prodaja sta bili januarja nižji zaradi zaključevanja investicije v novo valjavsko ogrodje

** nekonsolidiran podatek

*** družba je od 1. 1. 2013 v likvidaciji

**** družba je postala del skupine SIJ 28. 8. 2012

***** družba je 30. 6. 2013 prenehala obstajati

besedilo Stane Jakelj, razvojni inženir, Razvojni center Jesenice
foto Stane Jakelj, Razvojni center Jesenice, in arhiv SPIRIT-a

ZASEJALI SMO USPEH

Javna agencija SPIRIT Slovenija je s finančno podporo Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo RS že osmič zapored predstavila najboljše inovacije podjetij, posameznikov in razvojno-raziskovalnih institucij. Na 8. Slovenskem forumu inovacij, ki se je odvijal med 12. in 13. novembrom v Cankarjevem domu v Ljubljani, je bil predstavljen izbor največjega slovenskega inovativnega potenciala.

Forum inovacij je prostor, ki daje veliko priložnosti za porajanje novih idej in predstavitev uspešnega razvojnega dela širšemu slovenskemu prostoru. Kot vsako leto so tudi letos glavno vlogo igrale izbrane najboljše inovacije podjetij in posameznikov ter razvojnih organizacij. V ocenjevanju za podelitev nagrad je sodelovalo 127 inovacij iz vse Slovenije. Nagrado in s tem pravico do javne predstavitve slovenski javnosti je dobilo 46 najboljših razvojnih projektov. Izmed njih pa je osem inovacijskih projektov prejelo posebno prestižno priznanje 8. Slovenskega foruma inovacij. To so projekti, ki opazno izstopajo iz povprečja in so velik potencial, pripravljeni, da žanjejo uspeh.

Ob tej priložnosti iskreno čestitamo in se veselimo velikega uspeha našega razvojnega potenciala oziroma uspeha sodelavcev Razvojnega centra Jesenice in Acronija na 8. Slovenskem forumu inovacij. Oba prijavljena razvojna projekta sta se uvrstila med 46 najboljših projektov v državi.

▲ Slavnostna podelitev prestižnih priznanj osmim najboljšim slovenskim razvojnim projektom na 8. Slovenskem forumu inovacij v Cankarjevem domu v Ljubljani

Prijavljena in nagrajena inovacijska projekta iz Razvojnega centra Jesenice in Acronija sta:

NOVO KOROZIJSKO ODPORNO JEKLO ZA PREOBLIKOVANJE PLASTIKE ACRONI T85

Vodja projekta: Aleš Čop.

Sodelavci: mag. Milan Klinar, Janko Kokošar, Jani Novak, Marjan Kunšič, Marjan Mencinger, mag. Anton Košir, dr. Boštjan Bradaškja, mag. Erika Bricelj, Iztok Tomažič in Bojan Krničar.

• Vodja nagrajenega projekta Aleš Čop

• Del tima nagrajenega razvojnega projekta:
mag. Anton Košir, mag. Erika Bricelj,
Aleš Čop in dr. Boštjan Bradaškja

• Stane Jakelj, mag. Anton Košir,
mag. Erika Bricelj, glavni direktor Slavko
Kanalec, Aleš Čop, dr. Boštjan Bradaškja

NOVA LEGIRANA PLOČEVINA ZA UPORABO PRI POVIŠANIH TEMPERATURAH IN TLAKIH

Vodja projekta: mag. Erika Bricelj.

Sodelavci: mag. Milan Klinar, mag. Anton Košir, Jani Novak, mag. Franci Zupan, Marjan Kunšič, Aljoša Reven, Emil Šubelj in dr. Gorazd Kosec.

NAGRADA ZA NAJBOLJŠO INOVACIJO

Projekt Novo korozijsko odporno jeklo za preoblikovanje plastike Acroni T85 je bil uvrščen med osem najboljših inovacij v državi in je prejel posebno nagrado kot najboljša inovacija razvojno-raziskovalne institucije.

Jeklo Acroni T85 je naše prvo korozijsko odporno orodno jeklo. Trži se v obliki plošč debele pločevine v poboljšanem stanju. Tehnološke rešitve, ki so bile razvite za to vrsto jekla v posameznih segmentih, se uspešno prenašajo tudi na druga zahtevna jekla.

Iskrene čestitke vsem nagrajencem in obilo zagnanega in uspešnega dela tudi v prihodnje. ●

▲ Stane Jakelj in mag. Milan Klinar predstavljata razvojne dosežke in uspeh razvojnih timov sodelavcev na razstavnem prostoru nagrajenih dveh projektov Razvojnega centra Jesenice in Acronija

▲ Utrinki s slavnostnega dogodka 8. Slovenskega foruma inovacij

Za naslovni moto foruma je bilo uporabljeno zanimivo in spodbudno geslo Zasejemo uspeh! Tega se držimo tudi razvojni inženirji Razvojnega centra Jesenice in Acronija in dobesedno sejemo uspeh.

besedilo Stane Jakelj, razvojni inženir, Razvojni center Jesenice

foto Stane Jakelj, Razvojni center Jesenice

VSAKA POHVALA JE DOBRODOŠLA

Tokrat vam predstavljamo človeka z veliko mero ustvarjalne žilice in predane delavnosti, predvsem pa človeka jasnih in trdnih načel. Aleš Čop, razvojni inženir za orodna jekla v Razvojnem centru Jesenice, Oddelku jekel in tehnologij, je kot vodja razvojnega projekta in prvi v tej branži prejel prestižno priznanje za najboljšo inovacijo raziskovalne institucije na 8. Slovenskem forumu inovacij. Kot pravi sam, »nagrade nismo pričakovali, smo pa veseli te dobre ocene strokovne komisije pa tudi njenih pobud za nadaljnje delo«.

• Aleš Čop pri analizi materiala za optičnim mikroskopom

Iskrene čestitke za prejeto visoko priznanje 8. Slovenskega foruma inovacij, za najboljšo inovacijo raziskovalne institucije. Kaj ta nagrada pomeni tebi kot vodji projekta in kaj za vaš celotni projektni tim? Ste jo pričakovali?

Naš oddelek za razvoj jekel in tehnologij v okviru Razvojnega centra Jesenice – nekdanji »RO« se je v zadnjih letih okrepil tako kadrovske kot tudi z novo raziskovalno opremo. Mnenja sem, da metalurški razvoj od razpada Železarne Jesenice v inženirskem delu še nikoli ni bil tako kadrovske močan, kot je prav danes. Kombinacija izkušenj, znanja, poznavanja lastnosti jekel in metalurške tehnologije, zaokrožena s prijateljskimi odnosi ter delavnostjo vsakega posameznika znotraj razvojnega tima RCJ-Acroni, daje vidne rezultate.

V našem širšem delovnem okolju je vse preveč napetosti, omalovaževanja, prikrivanja in druge podobne nesnage, kar slabša naše odnose. Trdno sem prepričan, da te ovire slabšajo tudi naš boljši skupni rezultat na poslovnem področju.

To priznanje smo sprejeli z zadovoljstvom. Osebnostno ga razumem kot nagrado, ki sem jo v imenu projektnega tima prevzel kot prvi med enakimi. Vsaka pohvala je seveda dobrodošla, ker se s tem krepi ustvarjalna in delovna moč vsakega posameznika in skupine.

Ocenjevanje prijavljenih projektov je bilo zelo podrobno razdelano in veseli smo bili te dobre ocene strokovne komisije, pa tudi njenih pobud za nadaljnje delo. Pričakovali pa tega priznanja seveda nismo.

▲ Aleš Čop, prejemnik prestižnega priznanja za najboljšo inovacijo raziskovalne institucije na 8. Slovenskem forumu inovacij v Cankarjevem domu v Ljubljani

Vsekakor priznanje in dejstvo, da ste bili s svojim uspešnim strokovnim delom opaženi v širšem slovenskem prostoru, človeku da nov zagon in polet. Ali se ti zdi, da so znanje, inovativnost in delavnost dovolj cenjeni v slovenskem prostoru? Na kakšen način bi morali po tvojem mnenju tem vrednotam dati večji pomen?

V tehniški javnosti so te vrline gotovo

cenjene že ves čas, v širši družbi pa je bilo o tem vedno veliko leporečenja, konkretnih dejanj pa očitno premalo. V tem smislu je našemu narodu ta kriza vsekakor koristna, saj nas je spustila na realna tla. Pristanek je bil nedvomno trd in boleč, streznitev pa še traja.

Kriza nam je dala razmisliti tudi o naših tradicionalnih vrednotah, kot sta delavnost in poštenje. Znanje in ino-

vativnost sta skupek naravne nadarjenosti, dolgotrajnega učenja in trdega dela. Ljudje smo si v vseh teh lastnostih različni ne samo na delovnem mestu, ampak tudi zasebno. Pomembno je, kako in koliko se trudimo svoje sposobnosti uporabiti v dobro podjetja. Nikoli ne bomo vsi enako sposobni in uspešni ne v službi in ne doma. Redki so tisti, ki jim zares odlično uspeva oboje. Imeti pravo mero na obeh področjih je ume tnost življenja.

Koliko časa je trajal razvojni projekt in kdo vse je sodeloval v razvojnem timu poleg inženirjev iz Razvojnega centra Jesenice?

Formalno je razvoj tega jekla trajal dobri dve leti, čeprav je optimiranje lastnosti jekla ter tehnologije izdelave in predelave dejansko nikoli dokončan proces. Če obstaneš predolgo na mestu, te težave kmalu dohitijo, tudi če je nek izdelek razvit in dan v redno proizvodnjo. Poleg tega pa je treba tudi stalno skrbeti za dosledno izvajanje predpisane tehnologije in preiskav, bdeti nad kakovostjo, izvajati tehnični servis kupcev. Pogosto se zgodi, da lahko iz neke problematike, ki se pojavi v že utečeni proizvodnji, s poglobljenim pristopom reševanja problema naredimo korak naprej tudi v razvojnem smislu. Seveda pa je za to potrebno tesno sodelovanje tako nas razvojnih inženirjev kot tudi odličnih sodelavcev v dolgi tehnološko-proizvodni verigi v Acroniju. Dejansko je bil krog sodelavcev iz Acronija tako na inženirski kot tehniški ravni precej širši, kot jih lahko poimensko zajamemo v projektno skupino. Termodinamično analizo in preskuse preoblikovalnosti v vročem pa so nam izdelali na Naravoslovnotehniški fakulteti v Ljubljani.

Katere so bile največje težave, s katerimi ste se soočali v procesu razvoja?

Težave smo imeli v vseh glavnih fazah izdelave in predelave jekla. Ključne rešitve za dober končni rezultat pa so bile postavitve optimalnega razmerja legirnih elementov, optimiranje številnih detajlov

▲ Aleš Čop in dr. Boštjan Bradaščka v pogovoru pred slavnostno podelitvijo nagrad

pri izdelavi in predelavi jekla, obsežne laboratorijske raziskave in preizkušanja ter postavitve optimalnih parametrov večfazne toplotne obdelave končnih plošč.

Se ti zdi sodelovanje s podjetji pomembno? Kakšni so vaši načrti za sodelovanje z gospodarstvom v prihodnjih letih?

Brez neposrednega sodelovanja s podjetji, v našem primeru z Acronijem, pa tudi z uporabniki jekel si našega dela ne znam predstavljati. Vedno bolj pa prihajamo do spoznanja, da je tesnejše tehnično sodelovanje prav s končnimi uporabniki naših izdelkov ključ tudi do novih razvojnih idej. Moja želja je, da bi se tudi na tem področju dela lotili bolj sistematično, saj je strokovno pošten odnos do kupcev temelj tudi za nova naročila. Biti na razpolago uporabnikom naših jekel, jim svetovati, pomagati reševati težave, tudi če niso neposredno povezane z našimi jekli, bi morala biti naša konkurenčna prednost, hkrati pa tudi razvojna priložnost. To govorim iz lastnih izkušenj sodelovanja z različnimi slovenskimi in tujimi podjetji.

Kako sodelujete s podjetji in drugimi raziskovalnimi institucijami iz tujine? Je povezovanje na tem področju pomembno za razvoj inovacij v prihodnosti?

Sodelovanje s podjetji temelji na vzajemnosti, kar pomeni, da si pomagamo in se učimo drug od drugega. Dobro sodelovanje lahko zaživi le, če imata obe strani odprt pristop, kar pomeni tudi priznavanje lastnih napak, če do takih zaključkov pridemo npr. s preiskavami v primeru reklamacij.

Sodelovanje s tujimi raziskovalnimi ustanovami je v tem smislu nekoliko težje, ker nihče ne more delati povsem zastonj. Imamo pa izjemne izkušnje z razvojnim inštitutom Centro Sviluppo Materiali iz Rima, s katerim smo sodelovali pri razvojnem projektu trafo pločevin. Lahko rečem, da je bil pravi užitek sodelovati s strokovnjaki, ki so na konkretnem področju prav na svetovnem vrhu.

Nam lahko zaupaš tvoje vodilo v življenju, ki ti vliva optimizem in upanje za prihodnost?

Ja, to je zagotovo misel izjemnega človeka, ustanovitelja skavtskega gibanja Baden-Powella, ki je v svoji oporoki zapisal: »Skušajte zapustiti ta svet za spoznanje boljši, kakor ste ga prejeli.«

Iskrene čestitke tudi v imenu uredništva SIJ za vaš uspeh in uspeh vašega razvojnega tima. Obenem pa vam želimo obilo ustvarjalne vneme in energije tudi v prihodnje. Radi poročamo o uspehu naših sodelavcev. Naj bo to tudi spodbuda vsem za zagnano in predano delo, ki se gotovo obrestuje. ●

Utrinki s podelitve nagrad v Cankarjevem domu

besedilo Melita Jurc, področna urednica za koroško regijo, Metal Ravne
foto Arhiv Metala Ravne

V RAZVOJU VIDIM NAŠO PRIHODNOST

Z Andrejem sva se že dolgo dogovarjala za intervju, a nikoli ni bilo pravega časa. Potem ko je s skupino sodelavcev prejel srebrno nagrado za inovacijo, pa se je zdelo, da je napočil pravi trenutek. Andrej je zanimiv sogovornik, zanimiva pa je tudi družina, iz katere prihaja.

▲ Andrej Vrečič je prepričan v pravo razvojno naravnost Metala Ravne.

Na 11. podelitvi priznanj GZS v septembru si skupaj s svojimi sodelavci mag. Darjo Oblak, Gregorjem Herkovičem in Sašom Mačičem ter Gregorjem Malijem iz RSC prejel srebrno nagrado za inovacijo Vrhunsko jeklo za delo v vročem. Nedvomno je to velik dosežek in vam vsem izrekamo iskrene čestitke. Kaj pa ta nagrada pomeni tebi?

GZS vsako leto razpisuje natečaj za inovacije in inovativnost v Republiki Sloveniji. Letos smo prijavili orodno jeklo za delo v vročem Ravnex HD. Zadovoljstvo? Seveda je človek zadovoljen, ko opazijo delo, ki ga opravlja. Vendar naj poudarim, da je tako delo timsko, saj v razvoju jekla ni individualizma, ampak gre vedno za povezavo znanja ekipe ljudi. Pri tem ni sodelovala le našeta ekipa, ampak tudi mnogi drugi – jeklarji, kovači, tehnologi, sodelavci iz toplotne obdelave, KMR ... Bolj kot sama nagrada je pomembno, da se bo to jeklo »prijelo« in

da ga spozna na jeklarskem trgu čim večje število kupcev ter končnih uporabnikov. Sam trdno verjamem v to jeklo.

V Metalu Ravne opravljáš naloge razvojnega inženirja. Kaj te je pripeljalo do tega, da si se odločil za študij metalurgije in za delo na področju razvoja?

Univerzitetni študij metalurgije in materialov sem končal v viharnem letu 1991, le dva dni pred osamosvojitveno vojno. Kot večina mladih inženirjev sem začel delati kot pripravnik v oddelku MRR v železarni. Sprva kot raziskovalni, pozneje pa kot razvojni inženir. Pred začetkom študija sem nekako »nihal« med študijem metalurgije in geografije. Tehnica se je prevesila na stran jekla. Bolj kot delo z ljudmi je delo raziskovalnega inženirja, še bolj pa razvojnega inženirja povezano s spoznavanjem in razumevanjem lastnosti jekel, relacij med njimi ... Seveda pa je treba za realno oceno izdelave v proizvodnji razvitega jekla, ki ga sicer na koncu testiramo z vsemi razpoložljivimi testnimi metodami in standardi, prisluhniti ljudem in spoznati občutek ljudi, ki ga izdelujejo.

V tvoji družini pa nisi edini metalurg. V kolikšni meri je na tvojo izbiro študija vplival tvoj oče Koloman Vrečič, ki je bil direktor kovačnice v nekdanji Železarni Ravne? Kako daleč segajo tvoje metalurške korenine?

Zrasel sem v družini, kjer sta bila oba starša zaposlena v Železarni Ravne. Mama kot tehnična risarka, oče pa kot »ravnatelj« kovačnice. Večina pogovorov o njunem delu se je vedno »sukala« okoli fabrike, tako da sta me najverjetneje že takrat po malem zastrupljala z mislijo o študiju metalurgije.

No, navsezadnje pa so bili tudi moji predniki po očetovi strani – dedek, pradedek, pra pra... pa tja okoli 400 let v preteklost – kovači. Tako mi najverjetneje teče po žilah tudi nekaj metalurške krvi.

Zakaj je razvoj tako pomemben za podjetje, kot je Metal Ravne, in kako prodorni smo z našim razvojem na svetovnem zemljevidu?

Da ostaneš na trgu, je potreben stalni, neprekinjen intenziven razvoj. To ne velja samo za razvoj novih vrst jekla, ampak za celo podjetje. Ponuditi je treba vedno nekaj novega, jeklo z vedno boljšimi lastnostmi (trdota, obrabna obstojnost, čisto-

• Pregled končnega izdelka, izdelanega na orodju iz našega jekla

• V pogovoru z našimi kupci

• Vizualni pregled delovne površine orodja pri kupcu

ča jekla, žilavost ...). Seveda smo v primerjavi z »največjimi« majhni, ampak to ne sme biti slabost. To moramo izkoristiti kot prednost, saj smo lahko zaradi majhnosti veliko bolj prožni in prilagodljivi.

Veliko potuješ k našim kupcem zaradi reklamacij in svetovanja pri izbiri pravega jekla za njihove izdelke. S kakšnimi težavami se pri tem soočaš?

Danes prodaja jekla kupcem ni omejena le na izdelano–prodano–plačano, ampak je dejavnosti bistveno več. Večinoma se prodaja začne že veliko prej. Kupcem je treba svetovati pri izbiri in vrsti jekla, glede lastnosti, ki jih jekla dosegajo, glede toplotne obdelave, da dobi jeklo prave lastnosti za potrebe kupca. Seveda pa jim je treba tudi stati ob strani, ko se pojavi-

jo težave. Praktično kompletni servis, če hočeš, da bo kupec zadovoljen in se bo vračal. S kupci je treba zgraditi partnerski odnos. Tega se zavedamo tudi v Metalu Ravne in to vodilo postaja naša stalnica. To je dolgotrajni proces, ki pa na koncu vedno da rezultate.

Kateri je tvoj največji izziv na delovnem mestu razvojnega inženirja in kateri so tvoji najpomembnejši cilji?

Delo, ki ga opravljaš, ti nekako zleze pod kožo. Prirodnih jeklih za delo v vročem in plastiko, ki spadajo v moje področje dela, se mi nenehno zastavlja vprašanje: Ali lahko izdelamo še boljše?

Ob obiskih kupcev, ob ogledu njihovih orodij, ki so izdelana iz naših jekel in katerih cene se gibljejo do vrtočlavih vrednosti, se v človeku vedno pojavita ponos in skrb hkrati. Da, nedvomno smo lahko še boljši.

Mogoče kakšna zanimivost z obiskov kupcev?

Obiski kupcev so vedno dokaj naporni, saj navadno ne obiščemo le enega kupca, ampak skušamo opraviti čim več obiskov v enem dnevu. Tako se delovni dan začne zgodaj zjutraj in konča pozno zvečer, vmes pa avto, pogovori, predstavitve, pa spet avto ... No, do sedaj z našimi kupci še nisem imel slabih izkušenj, ne glede na to, ali smo pripravili predstavitve jekel, prodajo ali pa reševali reklamacije. Vedno smo znali najti neko skupno pot.

Kakšni so tvoji hobiji, kako preživljaš svoj prosti čas?

Nimam kakšnega posebnega hobija, dela v hiši ali okoli nje pa ne štejem kot hobi. Če čas dopušča, igram rekreativno namizni tenis s prijatelji iz »mladih namiznoteniških let«. Čez vikende pa za sprostitev zelo rad kuham ... •

besedilo Mitja Koležnik, raziskovalni inženir, Metal Ravne
foto Inštitut za kovinske materiale in tehnologije, Ljubljana

DOMAČI IN TUJI STROKOVNJAKI O MATERIALIH IN TEHNOLOGIJAH

Pod organizacijskim vodstvom Inštituta za kovinske materiale in tehnologije je med 13. in 15. novembrom v kongresnem centru GH Bernardin v Portorožu potekala že 21. Mednarodna konferenca o materialih in tehnologijah.

• Dr. Matjaž Godec med uvodnim nagovorom

Na že tradicionalni konferenci o materialih in tehnologijah se vsako leto srečujejo znanstveniki z inštitutov in univerz in strokovnjaki iz industrije s področij kovinskih materialov, anorganskih polimernih materialov, keramike, vakuumске tehnike ter nano materialov. Tudi letos je bila udeležba zelo dobra, saj so se konference udeležili pomembni predstavniki iz raziskovalno-akademske sfere in stroke, neposredno povezane z industrijo.

Predstavniki iz Metala Ravne smo bili na konferenci 13. in 14. novembra. Prvi dan konference je bil v znamenju mladih raziskovalcev, ki so v svojih govornih prispevkih predstavili svoje raziskave in dosežke pred mednarodno komisijo. Zelo pozitivno je presenetila množična udeležba mladih raziskovalcev iz različnih držav sveta. V sekciji mladih raziskovalcev sem aktivno sodeloval s prispevkom Vpliv popuščanja na mehanske lastnosti jekel z višjo vsebnostjo kroma. Zvečer sta bila na programu še predstavitev in ocenjevanje poster sekcije. Po zaključku prvega dneva konference je sledilo še manj formalno druženje vseh udeležencev z izmenjavo prvih vtisov ter mnenj. Z zadovoljstvom smo se strinjali, da ima precej avtorjev (mladih raziskovalcev) načrtano vizijo, kje

in kako bodo rezultati njihovih raziskav uporabni v aplikativnih tehnologijah.

Drugi dan konference je bil v središču pozornosti posvet o statusu industrije kovinskih materialov in metalurgije v Sloveniji, na katerem je predaval tudi glavni direktor Metala Ravne Andrej Gradišnik. Na posvetovanju so s svojimi predavanji sodelovali še dr. Peter Kraljič (McKinsey & Company) s predstavitev pogleda na gospodarske spremembe v svetu ter gospodarsko situacijo v Sloveniji ter še drugi ugledni gostje, kot so dr. Tomaž Savšek (TPV), dr. Peter Cvahte (Impol), Stojan Sočan (Direktorat RS za industrijo), dr. Franci Demšar (direktor ARRS) in Alenka Avberšek (izvršna direktorica za zakonodajo in politike, GZS). Predavatelji iz gospodarstva so predstavili uspešna podjetja, iz katerih prihajajo, in njihove vrhunske izdelke ter načrte za nadaljnji razvoj. Predstavili so tudi rastoče potrebe po jeklu in kovinskih materialih v svetovnem merilu. Po koncu predavanj se je razvila dinamična in konstruktivna debata.

Iz predavanj in debat posveta o statusu kovinskih materialov in metalurgije v Sloveniji povzemam, da je Slovenija država, ki ne more konkurirati z masovno proizvodnjo izdelkov brez dodane vrednosti. Ima pa zato toliko večji potencial pri specialnih, visokokakovostnih izdelkih, ki so jih sposobni izdelati le redki proizvajalci na svetu. Prav zato ni naključje, da je najuspešnejšim slovenskim podjetjem skupno vlaganje v razvoj (dobro usposobljen kader, ustrezna raziskovalna oprema, optimizirani proizvodni procesi ...), kar je ključ za nove izdelke z visoko dodano vrednostjo. Prav ti izdelki pa naredijo podjetje uspešno ter prepoznavno. Med temi uspešnimi podjetji so v Sloveniji močno zastopana podjetja, ki so tesno povezana s proizvodnjo in predelavo kovinskih materialov ter metalurgijo. Zato si ta podjetja, ki lahko pomagajo povleči Slovenijo iz gospodarske krize, zaslužijo večjo podporo tudi države, in sicer preko ustreznega financiranja izobraževalnih institucij ter sofinanciranja razvojno-raziskovalnih projektov, za katere prihaja pobuda iz industrije. •

Slovenija ne more konkurirati z masovno proizvodnjo izdelkov brez dodane vrednosti, ima pa zato toliko večji potencial pri specialnih, visokokakovostnih izdelkih, ki so jih sposobni izdelati le redki proizvajalci na svetu, je bilo poudarjeno na posvetu o položaju industrije kovinskih materialov in metalurgije v državi.

besedilo Boštjan Ilenič, Marketing, Acroni

foto Boštjan Ilenič, Acroni

NA NAJVEČJEM EVROPSKEM SEJMU ZA NERJAVNO PLOČEVINO

Sejem Stainless steel World je specializiran sejem za nerjavno pločevino, ki v Maastrichtu poteka vsaki dve leti. Acroni je letos na njem sodeloval že četrtič. Med 12. in 14. novembrom smo se z več kot 250 razstavljalci potegovali za naklonjenost tako dosedanjih kot novih potencialnih kupcev.

Sejem nerjavnega jekla v Maastrichtu je največji sejem za nerjavna jekla v Evropi in zato so tu prisotni razstavljalci in obiskovalci z vsega sveta. Naš razstavni prostor je bil med srednje velikimi in zelo dobro obiskan.

Acroni se je za sejem dobro pripravil ter zagotovil udeležbo vseh v prodajni verigi, tako da so kupci lahko dobili zelene informacije. Z nekaterimi je bilo že med sejmom dogovorjeno tako kratkoročno kot dolgoročno sodelovanje.

Vsi, ki smo bili odgovorni za nemoteno organizacijo in predstavljanje Acronijevih izdelkov na sejmu, smo se v kar največji meri potrudili, da bi dosedanje kupce obdržali tudi v času hude konkurence in težke gospodarske situacije, nove pa pridobili s svojim strokovnim in kakovostnim pristopom.

Z udeležbo na sejmu v Maastrichtu smo zagotovo dosegli svoj namen. ●

● Delovni dan na sejmu

● Na sejmu so bili prisotni tudi Tibor Šimonka, predsednik uprave skupine SIJ – Slovenska industrija jekla; Viacheslav Korchagin, namestnik predsednika uprave skupine SIJ – Slovenska industrija jekla; Dušica Radjenovič, izvršna direktorica za komercialno področje skupine SIJ – Slovenska industrija jekla, in Alessandro Cattelan, direktor, SIJ Obdelava jekla.

● Direktor Slavko Kanalec in prodajna ekipa Acronija

besedilo Tatyana Bobrovnikova, Marketing, Acroni

foto Tatyana Bobrovnikova, Acroni

ACRONI IZ MOSKVE Z DIPLOMO

Acroni se je letos že drugič predstavil na sejmu Metal-Expo, ki je eden največjih sejmov s področja jeklarske industrije v Rusiji in Evropi. Sejem je potekal v Moskvi med 10. in 15. novembrom.

Sejem že vrsto let zagotavlja tako možnost za pridobivanje novih kupcev kot tudi poglobljeno sodelovanje med ruskimi in tujimi proizvajalci jekla.

Letošnjega sejma se je udeležilo veliko število vodilnih jeklarskih družb, proizvajalcev cevi, predstavnikov strojne industrije in številnih družb iz drugih panog. Sejem je predsta-

vil celovit poslovni program, ki je vključeval več kot petdeset različnih konferenc, seminarjev in okroglih miz, kjer so bila postavljena različna vprašanja o metalurgiji.

Acroni je prejel diplomu za zelo profesionalno organizacijo in promocijo izdelkov na mednarodnem industrijskem sejmu Metal-Expo 2013. ●

● Delovni dan v Moskvi

● Na sejmu smo uspešno predstavili naš prodajni program.

besedilo

foto

Janez Plohl, prodajni menedžer, Metal Ravne
 Tilen Golob, področna prodaja za kovine, Noži Ravne
 Arhiv Metala Ravne in Nožev Ravne

SKUPNA PREDSTAVITEV V SKOPJU

Sejem Tehnoma Skopje je priložnost za skupno predstavitev podjetij Metal Ravne, Noži Ravne in Serpa na makedonskem trgu. Na njem smo se, tako kot vsako leto, predstavili tudi letos. 39. sejem TEHNOMA 2013 je potekal od 15. do 19. oktobra v Skopju.

Na sejmu, ki ga pripravi podjetje Era group, se vsako leto predstavijo proizvajalci izdelkov in storitev metalurgije, elektronike, energetike, nekovin in gradbeništva. Letošnji sejem je bil, sodeč po razstavljalcih in obiskovalcih, eden boljših v zadnjih nekaj letih. Podjetji Metal Ravne in Noži Ravne se že vrsto let predstavljata na skupnem razstavnem prostoru, ki ga pripravita podjetje Ana iz Skopja in njegov direktor Jovanče Nikolovski, tudi uradni zastopnik za prodajo izdelkov raven-skih podjetij Oprema Ravne, Sistemska tehnika in Noži Ravne. Letos se je pridružilo še podjetje Serpa.

Kljub sodobni tehnologiji in internetu je prisotnost na sejmih obvezna, saj se tako kaže, da je podjetje živo. Poglobljajo se partnerski odnosi in sklepajo nova poznanstva, v obojestransko zadovoljstvo pa je najpomembnejša izmenjava izkušenj.

Prisotnost na sejmu nam omogoči pridobiti čim točnejše informacije o trenutni tržni situaciji, tržnih spremembah, oceni razvoja trga in seveda snovanju potrebnih tržnih aktivnosti za ohranitev in krepitev tržne pozicije.

Ker se sejma ne udeležijo le razstavljalci in obiskovalci iz Makedonije, ampak tudi iz sosednje Srbije, Bolgarije, Albanije, Kosova in tudi Turčije, je še toliko bolj pomembna in udarna skupna predstavitev programov Metala Ravne, Nožev Ravne in Serpe. Tako še bolj krepimo blagovno znamko RAVNE in je zato znana po vsem svetu.

Na sejmu smo pridobili pomembne informacije o navadah kupcev in njihovih glavnih dobaviteljev za naše produkte. Ugotovili smo, da nas veliko kupcev niti ne pozna in zato kupujejo na vzhodnih trgih (od Romunije, Bolgarije in Grčije do Turčije). Po medsebojnih razgovorih opažamo, da se moramo kupcem še bolj približati s širšo in boljšo kakovostjo in zanje sprejemljivejšimi cenami. Prav tako lahko na sejmih razčistimo veliko nejasnosti, ki so za končne uporabnike precejšnja teža-va, kot so prava izbira materiala, certifikati, dobavni termini in podobno. ●

● Ekipa na sejmu, od leve proti desni:
 Tilen Golob – Noži Ravne, Marko
 Nikolovski in Jovanče Nikolovski –
 Ana, Mitja Laure – Serpa, Janez Plohl
 in Miran Čevnik – Metal Ravne

Kljub slabim ekonomskim razmeram na makedonskem trgu ne smemo zanemarjati konkurenčnih prednosti, ki smo si jih pridobili z dosedanjim delom, kakovostjo in vztrajnostjo.

besedilo Tina Tominc, prodajna menedžerka, Metal Ravne

foto Arhiv Metala Ravne

S TRGOVSKIM AGENTOM LUZZIJEM SODELUJEMO ŽE DESETLETJE

Metal Ravne je prisoten na vseh kontinentih, naše jeklo „najde pot“ do porabnikov v preko 40 držav po vsem svetu! Pri obvladovanju tako širokega trga so nam nedvomno velika pomoč naši agenti. To so ljudje, ki dobro poznajo lokalni trg, z dušo in srcem pa so lojalni Metalu Ravne.

Na zahtevnem švicarskem trgu je to Eddy Luzzi. Z njim smo se spoznali že leta 2001, vendar je kot naš agent začel delovati leta 2003. Z ustanovitvijo njegovega podjetja Luzzi Steeltrade leta 2004 se je sodelovanje še poglobilo. Iz leta v leto je raslo medsebojno zaupanje, spletle so se prijateljske vezi.

Letos tako praznujemo 10-letnico sodelovanja z Eddyjem Luzzijem. Ob tem okroglem jubileju nas je povabil, da ga obiščemo na sedežu njegovega podjetja v Švici. Ker je bilo naše sodelovanje v vseh teh letih uspešno, smo se vabilu z veseljem odzvali. Slovesnemu delu ob desetletnici je sledil ogled muzeja o zgodovini Švice, ki je nastala davnega leta 1291 in nam je bila Slovincem vselej za vzor uspešnega gospodarjenja. Še posebno zanimiv pa je bil ogled svetovno znanega podjetja Viktorinox, ki ga večina bolj pozna po izdelavi kakovostnih žepnih nožev.

Na službenih potovanjih običajno vidimo samo govorilnice in proizvodne hale. Tokrat smo imeli priložnost, da smo se naužili naravnih lepôt Švice in bili navdušeni nad prijaznostjo ljudi. Zdi se, da v Švici vsakdo ve, kaj mora narediti, in se vsi držijo „pravil igre“. Dobili smo občutek, da vse teče „kot po maslu“. Nekako se nam je zdelo, da primerjava Slovenije s Švico ni prav preveč upravičena. Podobnost na „prvo žogo“ morda obstaja, za kaj več pa nas v Sloveniji čaka še ogromno dela.

Vsekakor smo se domov vrnili polni prijetnih vtisov in pozitivne energije. Gotovo bomo veseli naslednje obletnice. Slabo pri tem bo le, da bomo čez 10 let vsi starejši! ●

● Predstavniki Metala Ravne z agentom Eddyjem Luzzijem, od leve proti desni, prva vrsta: Zdenka Jostl in Tina Tominc; zadnja vrsta: Marko Pavše, agent Eddy Luzzi, Stanko Triglav in Alojz Buhvald; manjka Vlado Perovnik

Eddy Luzzi ima nedvomno precejšnje zasluge za to, da smo pridobili kupce, ki so vodilni proizvajalci na svojem področju in imajo razširjeno prodajo svojih izdelkov po vsem svetu.

besedilo Monika Štojs, direktorica marketinga, SIJ – Slovenska industrija jekla
vir Platts SBB Insight, Issue 189, 31. 10. 2013

RUSKE NALOŽBE V TUJINI – ZGODBA O USPEHU ... PA TUDI O PORAZU

Skoraj že deset let je od takrat, ko so ruske jeklarne začele kupovati evropske ali ameriške jeklarske obrate. Za nekatere je bila to pozitivna izkušnja, za druge manj.

Za ruskimi integriranimi proizvajalci jekla je zanimivo in včasih tudi boleče potovanje na poti povečanja prodaje svojih izdelkov v tujini. Dolgo so bili pomemben izvoznik polproizvodov, tako slabov kot gredic. Premik na trge finalnih izdelkov iz jekla v Evropo in Severno Ameriko s kupovanjem obstoječih valjarn, ne pa s postavitvijo lastnih, je bil videti dobra strateška odločitev. Največ takih nakupov se je dogajalo med letoma 2004 in 2008. To je bil čas, ko je bilo povpraševanje po jeklu visoko, in tudi manj učinkoviti proizvajalci so imeli svoj prostor na trgu. V tistem času nihče ni pričakoval, da se bo zgodilo to, kar se je pripetilo konec leta 2008.

Ruske naložbe so se dogajale tako v Ameriki kot v Evropi. Amerika je hitreje splezala iz kraterja krize, zato so tam ruske naložbe videti bolj pozitivne kot v Evropi, ki se s krizo še vedno bori.

Danes je iz pregleda bilanc in odločitev o umiku iz Evrope jasno, da ruske evropske naložbe prinašajo izgubo. V prvem polletju 2013 je bil EBITDA (denarni tok iz poslovanja) tujih naložb NLMK 88 milijonov USD. 85–90 odstotkov so k izgubi prispevala evropska podjetja. Evrazov neto dolg je konec junija 2013 znašal 7 milijard USD. Kazalec neto dolg na EBITDA je 3,9-kratni, medtem ko je bil v letih 2008-09 0,7-kratni. Zaradi zadolženosti želi Evraz določene naložbe odprodati, predvsem tiste, ki imajo najmanj sinergije z glavnim poslom oziroma so najslabše. Evraz tako namerava prodati češke Vitkovice Steel, ko pa si bo gospodarstvo v EU opomoglo, pa tudi italijansko

valjarno Pallini & Bertoli, ki ne obratuje že od avgusta 2013. Čim manj boleče se želi umakniti iz Evrope. Kljub vsemu pa so v Evrazu z rezultatom svojih naložb zadovoljni, saj so se jim povrnile.

Mechel je februarja letos odprodal proizvajalce žice in betonskega železa v Romuniji. Prav tako je napovedal odprodajo podjetja Mir Steel v Veliki Britaniji. Severstal je leta 2005 postal večinski, leta 2010 pa edini lastnik skupine Lucchini. Ta bo verjetno prodana po delih.

NLMK je leta 2006 kupil Dansteel na Danskem in investiral v tako imenovani joint venture SIF (Steel Invest & Finance) z Dufercom. SIF naj bi povezal NLMK-jevo proizvodnjo slabov s predelavo v ZDA in Evropi. Sestavljali so ga Carsid, belgijski proizvajalec slabov z zmogljivostjo dveh milijonov ton, in pet valjarn v Belgiji, Franciji, Italiji in ZDA. Carsid je prenehal obratovati novembra 2008 zaradi slabega povpraševanja in še vedno ne obratuje. NLMK ima danes v tujini 5,8 milijona ton kapacitet. Slabe v Evropo dobavljajo iz Novolipetska. V zadnjih dveh letih je NLMK nadaljeval vlaganja v Evropi – investirali so v linijo za toplotno obdelavo v Belgiji (Clabecq) z zmogljivostjo 250.000 ton z namenom prodiranja v sektor proizvodnje gradbenih strojev in energetike. Kupili so delež Duferca v SIF. V Dansteelu so investirali v 4200 mm širok »plate mill« z zmogljivostjo 500.000 ton. Njihov fokus je proizvodnja ploščato valjanih izdelkov z višjo dodano vrednostjo in nižnih proizvodov, Evropa pa je NLMK-jev največji trg poleg Rusije. ●

besedilo Monika Štojs, direktorica marketinga, SIJ – Slovenska industrija jekla
vir SBB Global Market Outlook, november 2013

Tržna napoved

Nekateri makroekonomski kazalci v EU so dosegli rekordne vrednosti, vendar pa se je navdušenje po objavi o rasti BDP v tretjem četrtletju nekoliko poleglo. Rast je bila namreč le 0,1-odstotna, kar je 0,3 odstotka manj kot v prejšnjem četrtletju. Okrevanje gospodarstva ostaja nejasno, vsekakor pa so opazni znaki izboljšanja. Poraba jekla se sicer še ni bistveno povečala, vendar pa so pričakovanja pozitivna. Večina evropskih proizvajalcev je tako za leto 2014 napovedala dvige prodajnih cen. Razlogi, ki jih navajajo, so predvsem rast stroškov surovin in sezonsko obnavljanje zalog, ki se običajno zgodi v začetku leta. Proizvajalci jekla upajo, da bo tokratno izboljšanje na trgu trajalo dalj časa kot zadnji dve leti.

besedilo Monika Štojs, direktorica marketinga, SIJ – Slovenska industrija jekla
vir World Steel Association, Metalprices, SBB

Glavni poudarki iz sveta jekla

- ▶ Svetovna proizvodnja surovega jekla je oktobra 2013 znašala 134 milijonov ton, kar je 6,6 odstotka več kot oktobra 2012.
- ▶ Izkoriščenost zmogljivosti je bila 77,5-odstotna. To je 2,5 odstotne točke več kot oktobra 2013 in 1,8 odstotne točke manj kot septembra 2013.
- ▶ Kitajska proizvodnja je bila od proizvodnje v oktobru 2012 večja za 9,2 odstotka, nemška za 1,9 odstotka, francoska je padla za 1,8 odstotka, italijanska pa za 10,1 odstotka. Proizvodnja v Turčiji se je povečala za 6,9 odstotka, v ZDA pa za 8,7 odstotka.
- ▶ Cene niklja so novembra padale, v začetku meseca so bile okrog 14.600 USD/t, konec meseca pa 13.500 USD/t.
- ▶ Cene jeklenega odpadka so v začetku novembra nekoliko zrastle – v povprečju so se oblikovale na 10 EUR/t višjem nivoju kot oktobra.

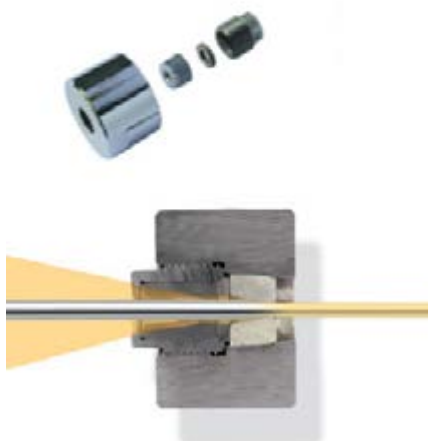

besedilo Matija Ravnik, vodja proizvodnje in vzdrževanja, SUZ

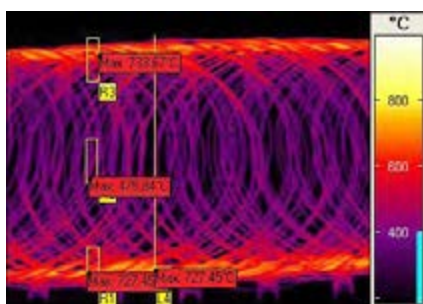
foto Matija Ravnik, SUZ

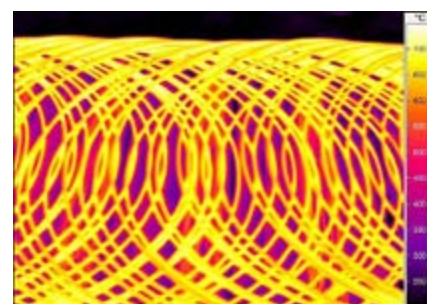
NOVA SMER RAZVOJA VROČE VALJANE ŽICE

V Milanu je 4. novembra potekala že šesta svetovna konferenca CabWire. Konferenca je priložnost za srečanje mednarodnih raziskovalnih inštitutov, univerz, proizvajalcev ter potrošnikov žice in strojev, in sicer z namenom, da primerjajo in izmenjajo ideje, raziskave in znanja, ki so jih pridobili pri proizvodnji žice.

● Običajni Stelmor

● Novi Stelmor

● Nove votlice

Konferenca poteka vsaki dve leti. Letošnje, poimenovane CAB WIRE CONFERENCE 2013, se je udeležilo več kot 180 udeležencev z vsega sveta. Dogodek poteka pod okriljem treh organizacij, ki so v vseh pogledih povezane z izdelavo oziroma predelavo žice. To so IWCEA (International Wire & Cable Exhibitors Association), WAI (The Wire Association International, Inc.) in IWMA (International Wire & Machinery Association).

Skupno je bilo predstavljenih 12 predavanj strokovnjakov iz Italije, Nemčije, Anglije, Belgije, Kitajske in Združenih držav Amerike. Vsa predavanja so bila zelo kakovostna, izpostavimo pa naj tri, ki so bila zelo zanimiva tudi zato, ker so predavatelji iz podjetij, s katerimi SUZ že dolgo in zelo dobro sodeluje.

Podjetje ORI Martin, eden vodilnih proizvajalcev vroče valjane žice v Evropi, je predstavilo smer razvoja izdelave vroče valjane žice v prihodnosti. Veliko raziskav in razvoja namenjajo odpravi razogljivenosti na površini žice. Predstavili so tudi novosti iz zadnjih let, tako pri programu izdelave jekla kot tudi pri valjavskem programu. Zadnja večja naložba so bile visokohitrostne kamere, ki odkrivajo napake na površini žice med procesom vročega valjanja in s tem omogočajo kupcem visokokakovostni material z manj površinskih napak.

Podjetje TKT iz Italije je predstavilo novost na področju maziv za vlečenje žice. Novo mazivo ni več na osnovi titanovega dioksida, ki je kancerogen in bo v prihodnosti v EU tudi prepovedan. Prav tako so predstavili nove vlečne votlice Pressure Dies. Prednost votlic je preprosta menjava dragega jedrnega dela votlice in uporaba enega ohišja za več dimenzij. Votlice imajo boljšo sposobnost mazanja pri vlečenju, kar nam posledično omogoča hitrejši vlek. V kombinaciji z novim mazivom se poveča produktivnost za 20 odstotkov, življenjska doba votlice pa kar za 52 odstotkov.

ArcelorMittal je predstavil svoje proizvode in naložbo, ki jo je postavil v valjarni žice v Duisburgu. Trenutno ima Mittal razvit najboljši Stelmorjev proces hlajenja na svetu. Razlika med njihovim in drugimi Stelmorjevimi procesi je predvsem v povsem enakomernem ohlajanju žice po celotni dolžini. S tem procesom in hitrim ohlajanjem so sposobni proizvajati bainitna jekla z mehanskimi lastnostmi do 1200 MPa.

Obisk konferenca je izpolnil vsa naša pričakovanja oziroma jih je celo presegal. S konference smo se vrnil z novimi idejami za področje lastnega razvoja, zadovoljni, da se naši poslovni partnerji nenehno razvijajo, saj smo le tako in bomo tudi v prihodnje konkurenčni na trgu. ●

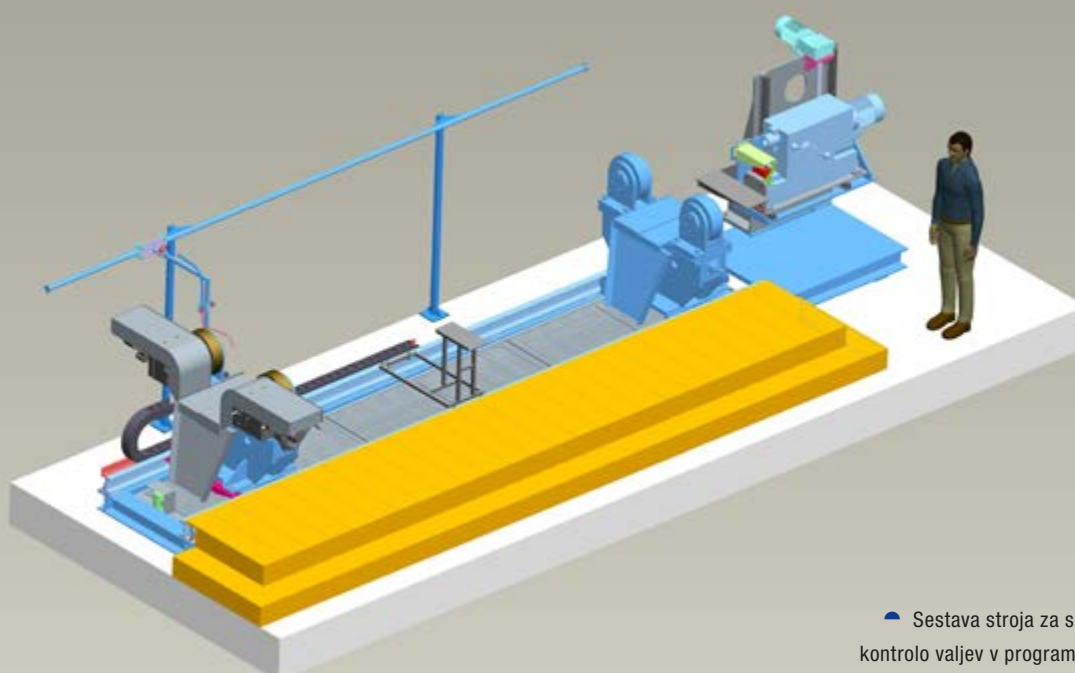
besedilo Janez Orešnik, Konstrukcijski oddelek, Serpa

foto Janez Orešnik, Serpa

DVA V ENEM

Potrebe po središčanju in kontroli valjev so združile Serpo in Metal Ravne pri skupnem projektu izdelave večnamenskega stroja, stroja za središčanje in UZ-kontrolo odkovkov.

▸ Sestava stroja za središčanje in UZ-kontrolo valjev v programu ProE Wildfire 5

Projekt so spodbudile zahteve po središčanju odkovkov – valjev pred mehansko obdelavo na stružnicah. Po struženju pa je treba valje (premer odkovkov je od 150 do 1.000 mm, dolžina pa od 1.200 do 6.500 mm) še vizualno in ultrazvočno (UZ) pregledati.

Stroj je sestavljen iz dela za središčanje in kontrolnega dela.

Pogonski agregat središčnega sklopa je del stebrnega vrtnega stroja, kamor je vpet sredilni sveder. Vrtalni stroj je montiran na konzolo, vodeno z linearnimi vodili. Horizontalni pomik je ročen preko navojnega vretena. Za vertikalno gibanje vrtalne enote poskrbi navojno vreteno z zobniško polževim gonilom. Za pomoč pri določanju centra ima vrtalni sklop še mizo za vzporedni črtalnik in vmesni voz za določanje krožnega teka.

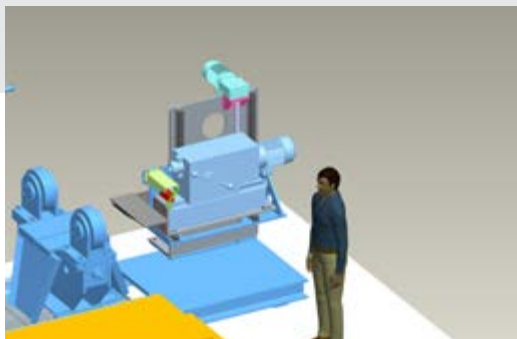
Kontrolni del stroja sestavljajo pogonska in prosta podpora, bazen z emulzijo, drsni vod in podest kot delovni prostor. Podpori sta pomični po vodilnih profilih s kolesi po dolžini 6,5 metra in jih je mogoče na poljubnem mestu fiksirati.

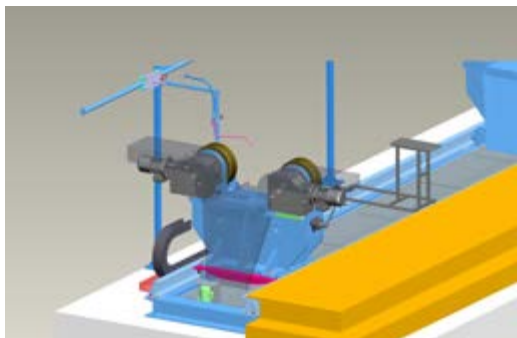
Gabor Sekereš, raziskovalni inženir, Metal Ravne:
 »S povečanjem proizvodnje mehansko obdelanih fazonskih odkovkov, predvsem valjev, se je pojavila potreba po ustrezni kontroli teh izdelkov. Ultrazvočna kontrola valjev je bolj obsežna in zahtevna od kontrole "navadnih" okroglih profilov. Celotno površino izdelka je namreč treba preskenirati z različnimi sondami. Pravilna in varna kontrola je zagotovljena z rotacijo odkovka na kontrolni liniji. Novi stroj je velika pridobitev in nas postavi za lestvico višje v ponudbi kakovostnih storitev.«

▲ Gabor Sekereš iz Metala Ravne med UZ-kontrolo valja

▲ Enota za središčenje

▲ Pogonska podpora

▲ Stroj za središčenje in UZ-kontrolo valjev v mehanski obdelavi Serpe

Kolesa podpor, na katere odlagamo valj, so medsebojno pomična in usklajena, odvisno od premera. Nastavitev medosja koles na ploščatih vodilih dosežemo ročno z navojnim vretenom, ki je vidno na skali. Na pogonski podpori sta podporni kolesi gnani s stožčastima zobniškima goniloma. Izstopne vrtljaje gonil je mogoče krmiti preko frekvenčnega pretvornika. Delavec, ki opravlja kontrolo, si sam poljubno rotira valj preko brezžične komandne enote.

Pod pogonsko in prosto podporo se nahaja pokriti bazen z emulzijo. S pomočjo hladilne črpalke emulzija po drsnem vodu kroži na valj, ki se kontrolira.

Stroj za središčenje in UZ-kontrolo valjev bo mogoče še nadgraditi za magnetno kontrolo. Izdelati bo treba pokrivno havbo, drsni vod z magnetom in UV-lučjo.

Skupni projekt Serpe in Metala Ravne je bil uspešno zaključen. Stroj za središčenje in UZ-kontrolo valjev pa se že uspešno uporablja, za kar je bil postavljen. ●

Z izdelavo stroja bo Serpa odkovke preprosteje, natančneje in hitreje središčila. Kontrola Metala Ravne pa je pridobila svoj stroj za kontrolo valjev.

POSLOVNI REZULTATI SO ODRAZ KULTURE PODJETJA

Sekcija uporabnikov sistemov stalnih izboljšav (SuSSI), ki deluje v okviru Zbornice elektronske in elektroindustrije pri GZS, je 21. novembra 2013 v podjetju Acroni pripravila delavnico Vzdrževanje delovnih sredstev na delovnih mestih. Ta je bila letošnja zadnja v nizu industrijskih delavnic, ki jih prireja SuSSI. V tej seriji so se v zadnjih dveh letih zvrstile delavnice o naslednjih temah stalnih izboljšav: od izboljšav do inovacij, proizvodnja glede na povpraševanje, načrtovanje toka dodane vrednosti, ergonomija delovnih mest, ekološko načrtovanje izdelkov in varčevanje z energijo v proizvodnji.

Informacije o delavnici so na voljo tudi na spletu na naslovu:
<http://stalne-izboljsave.gzs.si/slo/clanki/63205>.

Podjetje Acroni je član SuSSI že od leta 2002 (takrat še kot SŽ Acroni Jesenice). Zaposleni iz Acronija se programskih aktivnosti SuSSI pogosto udeležujejo, tokrat pa so se odločili, da bodo delavnico gostili. To jim je zelo lepo uspelo, saj so udeleženci ob zaključku menili, da so se izkazali za odlične gostitelje, ne samo po pripravljenem strokovnem programu, ampak tudi z gostoljubnostjo in veliko zainteresiranostjo celo-

tne strokovne ekipe s področja vzdrževanja.

Delavnica je potekala po ustaljenem vrstnem redu. V začetku je Branko Polanc, direktor vzdrževanja, v imenu glavnega direktorja predstavil podjetje Acroni. Sledila je samopredstavitve udeležencev – povedali so, kakšne so njihove izkušnje iz vzdrževanja in kaj pričakujejo od delavnice. Glavno temo delavnice je nato predstavil Bojan Šinkovec, izkušeni strokovnjak

s področja celovitega produktivnega vzdrževanja (TPM – Total Productive Maintenance). Njegovo ključno sporočilo je bilo, da je TPM način dela, obnašanja in kulture podjetja za doseganje najboljših poslovnih učinkov.

Strokovnjaki s področja vzdrževanja iz Acronija so nato predstavili uvedbo vzdrževanja po stanju ter primere iz vzdrževanja maziv in elektromotorjev. Sledil je ogled izboljšav konkretnih delovnih mest oziroma naprav v proizvodnji, pospremljen z odlično razlago gostiteljev. Za udeležence, ki niso prav pogosto prisotni v velikih proizvodnih halah, kjer se obdelujejo izdelki z veliko maso in visoko temperaturo, je bil ogled močno impresiven.

V popoldanskem delu so o konkretnih izkušnjah uvajanja TPM govorili še predstavniki podjetij Domel in Goodyear

Dunlop Sava Tires, podjetje KOPA je predstavilo podporo programske opreme, Odsek za sisteme in vodenje z Inštituta Jozef Stefan pa je pojasnil sistem za avtomatsko diagnostiranje. Že v poznem popoldnevu je močno razgrela tema o "outsourcingu" vzdrževanja, ki je poskrbela, da so udeleženci v razpravi vztrajali vse do 19. ure, ko se je delavnica zaključila.

Delavnice se je udeležilo nad 40 udeležencev iz 20 podjetij in ustanov. Sodelujoči so bili enotnega mnenja, da so pridobili zelo koristne informacije za nadaljnje delo v svojih delovnih okoljih. Po zahvali gostiteljem, predvsem Branku Polancu in Stanetu Jaklju, koordinatorju na strani gostitelja, so si udeleženci obljubili, da se bodo še kdaj srečali na kateri izmed prihodnjih delavnic v organizaciji SuSSI. Naslednja možnost bo že marca prihodnje leto. ●

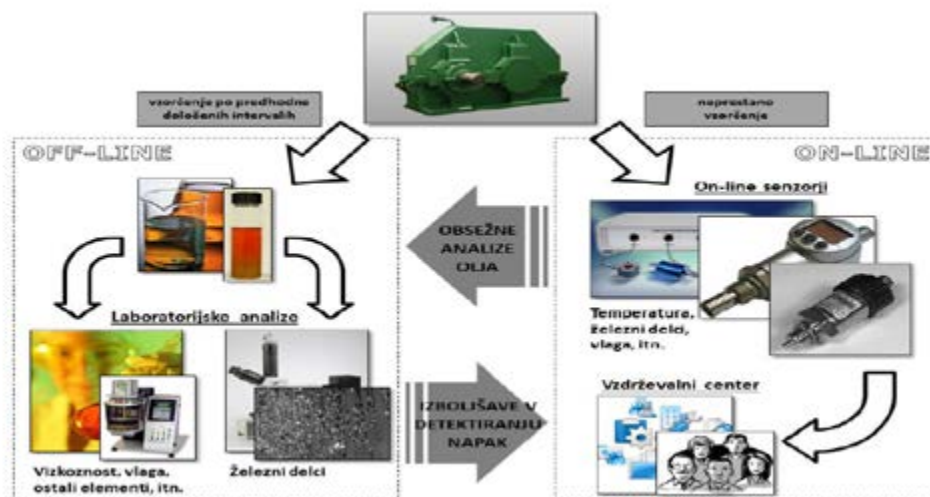

besedilo Marko Koblar, inženir strojništva, Vzdrževanje, Acroni

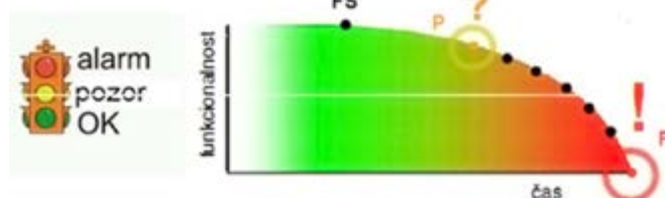
foto Marko Koblar, Acroni

DA GRE VSE KOT "PO MASLU"!

V podjetju Acroni je novembra potekala delavnica dobrih praks o vzdrževanju delovnih sredstev na delovnih mestih. Ena izmed tem je bila tudi vzdrževanje maziv po stanju, ki je v našem podjetju dobro vpeljano.

Za doseg takega stanja je potrebno aktivno sistematično delo. Preventivno vzdrževanje po stanju obsega najsodobnejšo tehnologijo vzdrževanja industrijskih in transportnih sistemov. Pristop temelji na sprotnem avtomatskem zaznavanju spremembe stanja hidravličnih in mazalnih sistemov, lokalizaciji poškodbe ter napovedi preostale življenjske dobe sistema. Olje nenehno kontroliramo z on-line senzori in izvajamo off-line laboratorijske analize, kjer mora biti zanesljivost delovanja visoka, časi zastojev oziroma nepredvideni zastoji pa minimalni.

Z on-line senzori poteka neprestano vzorčenje olja in s tem takoj zaznamo odstopanja od normalnih rezultatov vsebnosti nečistoč, temperaturo ter vlažnost. Periodično pa je treba izvesti tudi off-line meritev v laboratoriju, kjer izvemmo natančne rezultate o viskoznosti, aditivnih elementih, obrabnih elementih, plamenišču, nevtralizacijskem številu ipd. V Acroniju ima-

mo lasten laboratorij za analizo olja, veliko analiz pa opravlja zunanji laboratorij oziroma dobavitelj olja, s katerim tudi dobro sodelujemo z uvedbo on-line analize olja in internetnim vpogledom v meritve.

Vsako odstopanje od normalnih rezultatov je treba nemudoma odpraviti, in sicer z dodatno by-pass dehidracijsko in filtrirno enoto. Te dve enoti lahko povežemo ločeno ali zaporedno. Filtrirna enota lahko iz olja izloči prosto vodo, magnetne in trde delce. Dehidracijska enota pa s pomočjo podtlaka izloči vezano vodo v olju v obliki pare in dodatno izloči trde delce.

Z opisanim načinom dela se počasneje odmikamo od prvotnih lastnosti sistemov oziroma stanja olj in hkrati lahko točno napovemo morebitne zamenjave olj v prihodnosti. S takšnim vzdrževanjem naše naprave delujejo kot »po maslu«. ●

besedilo Adis Medić, strokovni delavec VZD, Acroni
foto Arhiv Acronija

CILJ: NIČ POŠKODB PRI DELU!

V Acroniju sta varnost in zdravje pri delu postavljena na prvo mesto. Cilj se glasi: nič poškodb pri delu.

Naši cilji in vizija so jasni, nič poškodb pri delu. Za nami so zahtevni naložbeni projekti, ki niso novost le na kakovostnem in gospodarskem področju, pač pa predvsem in v prvi vrsti na področju varnosti ter zdravja pri delu naših sodelavcev, ki dnevno rokujejo s temi napravami.

Zadnji tovrstni veliki projekti so novo sodobno in avtomatizirano valjavsko ogrodje, zaprti sistem povsem nove brusilne naprave s sistemom zaprte komore in nove avtomatsko vodene žarilne peči.

Naši delavci in sodelavci so prispevali k učinkovitemu delu in s svojim celostnim pristopom omogočili izjemne rezultate. Vsi projekti, nekateri so potekali celo v razmahu dveh let, so bili zaključeni brez ene same poškodbe pri delu. V posameznih obratih že dosegamo cilj nič poškodb na leto oziroma v posameznih službah nič poškodb na tri leta. Odlični rezultati se kažejo tudi v zmanjšanju izostajanja z dela, manjši fluktuaciji zaposlenih ter izboljšani produktivnosti. To so prvi veliki pokazatelji, da znamo delati varno! Torej, vse je odvisno od

nas samih, prav od vsakega posameznika posebej, kako se bomo lotili delovnih nalog. Vedno lahko izberemo med potjo, ki vodi varno k cilju, ali med potjo, ki je precej tvegana.

Varnost in zdravje zaposlenih nista izključno vezana na zakonodajo in njene zahteve, saj lahko pomembno vplivamo nanjo, če ozavestimo, da s še tako kakovostnimi stroji, kapitalom, razvojnim znanjem, razpoložljivim trgom itd. brez enotnih ciljev in vizije ni moč doseči trajnostnih poslovnih in kakovostnih rezultatov.

V Acroniju dajemo velik poudarek ozaveščanju na vseh ravneh dela o tem, kako zelo sta varnost in zdravje delavcev pomembna za socialno in gospodarsko stabilnost in rast. V prihodnjem letu bomo še bolj okrepili zavedanje in varnostno kulturo na področju varnosti in zdravja pri delu.

Želimo vam vesele praznične dni, v novem letu 2014 pa obilo sreče, zadovoljstva in miru, predvsem pa delajte varno in bodite zdravi! •

besedilo Melita Jurc, področna urednica Sija za koroško regijo, Metal Ravne
foto Arhiv Metala Ravne

ZA VEČJO VARNOST ZAPOSLENIH

▶ Praktični prikaz varnega načina vezanja žice; varnostni inženir Slavko Ferk in Andraž Krevh

▶ Na steni tik ob žici so navodila za varno delo s privezovalnimi sredstvi za prenos bremen.

▶ Delavci v skupini delovodje Branka Odra (z rumeno čelado) so pozorno prisluhnili navodilom varnostnega inženirja Slavka Ferka.

Za večjo varnost zaposlenih v Metalu Ravne potekajo redna izobraževanja, zlasti na tistih delovnih mestih, ki so še posebej izpostavljena nevarnostim nastanka poškodb ali kjer je v preteklosti že prišlo do tragičnih delovnih nezgod s smrtnim izidom. Takšna izobraževanja, ki delavcem ne vzamejo veliko časa, potekajo v proizvodnji in zajamejo kar najširšo skupino zaposlenih. Novembrsko usposabljanje je bilo tako namenjeno sodelavcem, ki imajo pri svojem delu opravka z vezno žico. Kako ingot pravilno povezati in na kaj morajo paziti, jih je poučil Slavko Ferk, varnostni inženir iz podjetja BVD Ravne, ki skrbi za varnost pri delu na naši lokaciji.

Zaradi specifičnosti dela pri manipulaciji z odkovki in valjanci pri toplotni obdelavi je zelo pomembno, da delavci pri delu z žerjavi upoštevajo naslednja navodila:

- ▶ Nosilnost žice je odvisna od števila ovojev žice v posameznem vezu in premera žice, prekoračitev dovoljene nosilnosti ni dovoljena. Pri določevanju nosilnosti veza žic se upošteva skupno število ovojev žic, zmanjšano za en zaključni zavoj.
- ▶ Pri neugodnih razmerah (mraz in povišana temperatura – toplotna obdelava) se lahko vezi žice obremenijo do največ 50 odstotkov dovoljene obremenitve.
- ▶ Če se ugotovi mehanska poškodba na žicah ali je vez žic razrahljan, je njegova uporaba prepovedana.

- ▶ Pri prenosu bremen iz peči na določen prostor je treba počakati, da se breme, zlasti pa nosilni del (žica) ohladi.
- ▶ Pri prenosu vročih bremen se mora privezovalec od bremena umakniti na zadostno varnostno razdaljo.
- ▶ Pri prenosu bremen iz peči je treba nosilnost žice preizkusiti tako, da se dvigne za približno 10 cm od tal; pri tem se preveri, ali je katera od nosilnih žic poškodovana, nato se breme prenese na določen prostor čim bližje peči, kjer se vezi zamenjajo z novimi nepoškodovanimi, nakar se nadaljuje prenos bremena.

Upamo, da bomo s takšnimi in podobnimi izobraževanji – pa seveda z veliko mero lastne previdnosti – v prihodnje preprečili čim več delovnih nezgod. ●

Pri nakladanju in razkladanju ogrevnih peči se (zaradi edinega možnega načina dela) za privezovanje valjanih in kovanih obdelovancev uporablja jeklena vezna žica, in sicer s trdnostjo med 370 in 440 N/mm².

besedilo Erika Vidic, svetovalka za nevarne snovi, Acroni
foto Stane Jakelj, Razvojni center Jesenice

DAN ODPRTIH VRAT V ACRONIJU

Marsikdo se v okolici velikih podjetij sprašuje, kako poteka delo za vrati le-teh, kaj se izdeluje, kako teče proizvodni proces, kakšna je notranjost podjetja ali pa samo, kaj je novega, odkar je bil nazadnje tam.

Zato je prav, da takšna podjetja odprejo svoja vrata in omogočijo vpogled v dogajanje, v proizvodnjo, da vsakdo lahko vpraša in pogleda, kar si želi, da se vse nejasnosti in včasih tudi negotovosti lahko razjasni.

V Acroniju smo se zato tudi odločili, da v sredo, 27. novembra, ponovno odpremo vrata vsem, ki bi si to želeli.

Člani DMIT-a smo se zbrali ob 14., 15. in ob 16. uri v avli upravne stavbe, kjer nas je pozdravil glavni direktor. Na kratko je opisal celotno tehnološko pot proizvodnje

jekla, naše cilje ter vsa prizadevanja za sožitje z okolico in zmanjševanje obremenjevanja okolja.

Odločili smo se, da obiskovalce nato odpeljemo na vodene ogledne proizvodnje Vroče valjarne – novega valjavskega ogrodja in čistilne naprave Bluming in Štekel. Prav novo valjavsko ogrodje, katerega slovesni zagon je bil maja letos, je zadnja velika pridobitev podjetja in zato še toliko bolj zanimiva za vsakega obiskovalca. Ogled je potekal pod strokovnim vodstvom Francija Zupana, industrijskega inženirja Vroče valjarne.

Čistilna naprava Bluming in Štekel je ena izmed štirih čistilnih naprav v Acroniju in zanimiva predvsem iz ekološkega vidika. V tehnoloških procesih izdelave in obdelave jekla je zaradi visokih temperatur hlajenje z vodo sestavni del proizvodnih procesov. Leta 2006 je bilo v tehnoloških procesih in za potrebe hlajenja porabljeno 7.200.000 m³ vode, z novimi naložbami pa se je leta 2012 poraba vode kljub povečanju proizvodnje zmanjšala na 2.100.000 m³. Za zmanjšanje porabe hladilne vode smo vse pretočne hladilne sisteme nadomestili z odprtimi in zaprtimi hladilnimi sistemi. Vsa tehnološka odpadna voda pa se pred izpustom v vode čisti na štirih čistilnih napravah.

Čistilno napravo je podrobno predstavil Borut Zgaga, vodja črpalnice in odpraševalne naprave. Seveda se je nabralo kar

nekaj vprašanj obiskovalcev, saj sta prav ekologija in onesnaževanje najbolj žgoča problema za okoliške prebivalce. Na vsa vprašanja je odgovarjala Andreja Purkat, vodja službe za varnost in zdravje pri delu ter ekologijo.

Upamo, da smo s tem vsaj nekoliko pokazali, da se kljub vsemu trudimo pri reševanju ekoloških problemov in da je skrb za zdrav in varen življenjski prostor temeljna vrednota poslovanja našega podjetja.

V vseh treh terminih je prišlo okrog 50 obiskovalcev in smo jim razdelili tudi zloženke. ●

Obiskovalcem smo želeli sporočiti, da je skrb za zdrav in varen življenjski prostor temeljna vrednota poslovanja našega podjetja.

besedilo Božena Oblak, pomočnica ravnateljice, Osnovna šola Koroška Bela Jesenice (OŠ KBJ)

foto Božena Oblak in arhiv OŠ KBJ

NEKOLIKO DRUGAČEN TEHNIŠKI DAN

Oktober, v mesecu požarne varnosti, smo na OŠ Koroška Bela Jesenice pripravili tehniški dan.

V šolski avli smo postavili razstavo z naslovom Jabolko, rdeče zlato. Učenci so spoznavali različne vrste jabolk in njihovo vsestransko uporabnost.

Izvedli smo evakuacijo v primeru požara in pripravili delavnice, na katerih so svoje delo predstavili predstavniki policije, reševalcev, gasilcev, redarjev, tabornikov in GRS.

22. oktobra 2013 smo ob predpostavki, da je zagorelo v šolski kuhinji, izvedli naslednje postopke:

- ▶ aktivirali smo požarni alarm (požarna vrata v novi šoli so se avtomatično zaprla),
- ▶ poklicali smo 112 – klic v sili in sporočili, da na naši šoli gori,
- ▶ učitelji so takoj ob zvočnem alarmu začeli z umikom učencev iz šole po varnih poteh,
- ▶ vsi učenci in delavci šole smo se zbrali na šolskem igrišču – vsi smo srečno prispeli na zbirno mesto,
- ▶ gasilci PGD Koroška Bela so na kraj požara prispeli v treh minutah.

Gasilci so hitro pogasili požar (žrtev ni bilo) in nas obvestili, da je šola varna.

Nato so se začele delavnice. Učenci so se menjavali po postajah in razredih. V razredih so ustvarjali na temo Poplave.

Reševalci so učencem predstavili svoje vozilo in opremljenost. Poučili so jih o osnovah prve pomoči: kako pomagati in kam poklicati za pomoč.

Policist je učencem razkazal vozilo in specialno opremo, ki jo policisti potrebujejo pri svojem delu: neprebojni jopič, pendrek, radar in orožje. Nekateri so si naredili neprebojni jopič in ugotovili, da je precej težak. Učenci so preizkusili tudi delovanje sirene.

Gasilci so razkazali gasilski avto. Prikazali so gašenje požara z gasilnim aparatom. Nekateri učenci so se tudi sami preizkusili v gašenju in vsem je uspelo.

Taborniki so aktivirali učence in skozi družabne igre predstavili svoje delo. Naš učenec in tabornik, Aljaž Stopar, pa je četrtolce in petolce na zanimiv način seznanil s prvo pomočjo.

Redarji so prikazali svoja področja dela in učence seznanili z varnostjo v prometu.

Gorski reševalci pa so v telovadnici praktično predstavili reševanje ponesrečenca. Učence so seznanili s tem, kakšna oprema je potrebna za hojo v hribe, kam se obrnejo na pomoč, ko pride do nesreče, in kar je najpomembnejše, kako nesreče preprečiti.

Učenci so bili navdušeni in odločili smo se, da prihodnje leto akcijo v takem obsegu ponovimo.

Ugotovili smo, da učenci zelo malo vedo o prvi pomoči. Žal nam je, da je že pred leti Ministrstvo za šolstvo RS iz predmetnika umaknilo ure prve pomoči. Vsi vemo, da prva pomoč rešuje življenja, in vsaka informacija, ki jo prejme otrok, je zato veliko vredna.

Še v letošnjem šolskem letu, spomladi, bomo izvedli nenapovedano evakuacijo in preizkusili, kaj smo se naučili.

Ob tej priložnosti pa se še enkrat zahvaljujemo vsem, ki so se odzvali našemu povabilu in nam popestrili dan. ●

besedilo Iztok Dernovšek, poslovni trener, Gustav Käser Training International, Slovenija

foto Stane Jakelj, Acroni

vir Gustav Käser Training International, Slovenija

NA DRUGE NAJBOLJ VPLIVAMO S SVOJIM ZGLEDOM

Eno od zelo pomembnih področij treninga vodenja, poimenovanega vodenje in komuniciranje v timu, ki ga v družbi Acroni v že tretji skupini vodij in tehničnih strokovnjakov izvajamo od konca septembra do februarja prihodnjega leta, je prav vplivanje. Zato temu področju namenjamo posebno pozornost.

Na kakšen način pa ljudje sploh vplivamo drug na drugega? Ali je pomembno, kakšen odnos kažem do neke naloge? Ali je pomemben prvi vtis? Kaj pa obleka? Ali je za delo s sodelavci pomembno, kakšen izraz imam na obrazu? Taka in podobna vprašanja se nam vsem porajajo vsaj občasno, za vodje in tiste med nami, ki več komunicirajo z različnimi javnostmi, pa je zelo priporočljivo, da odgovore na takšna vprašanja poznajo. Veseli me, da se je vodstvu Acronija, spodbujenemu z dobrimi rezultati prvih dveh skupin, zdelo smiselno, da trening vodenja in komuniciranja v timu še razširi in povabi še dodatne vodje in strokovnjake.

Na treningu se mnogo pogovarjamo o principih in zakonitostih vodenja. Prvi in osnovni princip, pa najsi gre za vodenje sodelavcev ali pa za vsakodnevno prenašanje znanja in izkušenj na naše otroke, je, da smo zgled, vzor drugim. Ne poma-ga stalno ponavljanje, da morajo biti sodelavci točni, če sam kot vodja vedno zamudim dogovorjene termine, pa četudi le za nekaj minut. Kot tudi vzpodbujanje k izrednim naporom in za delo preko pričakovanj od nekoga, ki gre vedno prvi domov, ne bo dalo primernih rezultatov. Kot je pred mano o tem že govorila moja sodelavka Marta, je uspeh vodij v največji meri odvisen od čustvene in socialne inteligence posameznika. In kako le-to zaznavamo drugi? Kako se pustimo prepričati?

Ljudje vplivamo drug na drugega na tri načine:

- a) z nebesedno komunikacijo – torej s svojo pojavo, držo, obleko, načinom hoje, gestami, izrazom na obrazu ...,
- b) z glasom – s tem, na kakšen način nekaj sporočamo, višino in barvo glasu, jakostjo, poudarki, raznolikostjo, hitrostjo ... – in seveda
- c) z vsebino – kaj sporočamo in kakšni so vzroki in posledice naših sporočil.

Zanimivo je, da zadnji element, ki mu razumsko sicer dajemo zelo veliko veljavo, v resnici, kadar lahko vplivamo na vse tri načine, pomeni zelo majhen del, le sedem odstotkov, pri skupnem vplivu. Veliko bolj pomembna sta naša osebna prisotnost in način, kako prenašamo sporočila. Zato naše udeležence treningov, pa najsi bodo vodje ali pa tehnični strokovnjaki, vedno spodbujamo, naj čim več sporočil, ki so za njih osebno pomembna, tudi prenesejo osebno, saj bodo le tako najbolje vplivali in tudi dobili takojšnjo povratno informacijo, koliko uspešni, koliko prepričevalni so bili.

NAJPREJ POHVALA, ŠELE POTEM KRITIKA

To pa me privede do druge teme, ki je v organizacijah izjemno pomembna: povratne informacije. Le pomislimo, koliko krat, kadar nam sodelavec nekaj predstavlja, ko nas skuša v

Kadar želimo vplivati pozitivno oziroma dati povratno informacijo tako, da bo druga stran z veseljem popravila svoje pomanjkljivosti, najprej poiščemo tri dobre, koristne in lepe podrobnosti ter šele potem povemo, kje se da stvar tudi izboljšati.

Utrinki s treninga, ki od udeležencev zahteva polno koncentracijo in delovno aktivnost, a obenem ustvarja sproščeno, pozitivno in prijateljsko ozračje.

nekaj prepričati ali pa le dobiti od nas potrebne podatke, si vzamemo čas in mu ali ji ne samo posredujemo želene informacije, ampak tudi spontano povemo, kako je sodelavec to storil, kako je na nas vplival, kaj nam je bilo posebno všeč in kaj bi mu priporočali, da v prihodnje spremeni. Mar ne bi bilo izvrstno, če bi se to zgodilo mnogokrat, saj bi nam pomagalo, da svoj vpliv zelo izboljšamo, postanemo pravi profesionalci v tem, obenem pa se tim tako z odkrito in neposredno komunikacijo tudi bolje poveže.

In kako to napraviti, kaj moramo storiti, da bomo vplivali dobro? Prosim, pozorno pogledjte in se zamislite, kako bi komentirali spodnje enačbe:

$$9 - 6 = 3 \quad 7 + 1 = 8 \quad 5 - 1 = 3 \quad 4 + 2 = 6$$

KAJ SMO OPAZILI?

Napako v tretjem računu! Morda ste celo pomislili: A zdaj nam pa piše članke nekdo, ki ne zna niti preproste aritmetike? Pa se zazrimo nazaj v svoj vsakdan: mar morda ne drži, da na tak način reagiramo pogosto? Da najprej opazimo napake, stvari, ki niso narejene dobro? Pa čeprav jih je precej manj od tistega, kar je dobro? Morda se zelo redko zgodi, da najprej porečemo: O, glej, glej, zelo dobro, trije pravilni računi od štirih! Lepo! In šele nato: No, četrtega boš pa malo popravil, pa

bodo vsi pravilni, kajne! Kaj menite, kdaj bomo vplivali bolje, kdaj se bodo ljudje okoli nas počutili bolj spodbujeni z našim komentarjem?

Predlagam, da si za boljši vpliv in kakovostne povratne informacije zapomnimo preprosto formulo: 3 : 1. Kadar želimo vplivati pozitivno, dati povratno informacijo tako, da bo druga stran z veseljem popravila svoje pomanjkljivosti, predlagam, da najprej poiščemo tri dobre, koristne, lepe podrobnosti in šele potem povemo, kje se da stvar tudi izboljšati. Presenečeni boste nad rezultati.

Verjamem, da bodo udeleženci treninga: Janez Rozman, Franci Perko, Igor Smolej, Iztok Šušterčič, Metod Smolej, Matija Markič, Stanislav Jakelj, Nataša Bračun, Vanja Prevodnik, Svetlana Bajič, Barbara Gabrovšek, Mirjan Furlan, Olga Oven in Katarina Čučnik ta dva in še mnogo drugih predlogov prenesli v svojo vsakodnevno prakso. Morda pa to lahko stori tudi kdo, ki še ni udeleženec na treningu vodenja. Če bo to pripomoglo k še boljšemu razumevanju med sodelavci in večji učinkovitosti v Acroniju, bo eden od pomembnih ciljev tega izobraževanja gotovo dosežen.

Do konca nas čakajo še štirje skupni dnevi in trije meseci preizkušanja v praksi, zato v naše skupno dobro stisnimo pesti za udeležence in zaželimo vsem kar največ uspeha! ●

besedilo Stane Jakelj, razvojni inženir, Razvojni center Jesenice, (priredba)
foto Stane Jakelj, Razvojni center Jesenice; Jani Novak, Acroni; Getty Images, Sportida
vir Martin Pavčnik – siol.net

ČE TI V SRCU NE GORI MOČAN OGENJ, NIMA SMISLA POSKUŠATI

Ponosni smo, da je Petra Majdič letos na vabilo vodstva Acronija sprejela botrstvo nad novo vrhunsko tehnološko pridobitvijo, novim valjavnim ogrodjem v Vroči valjarni Acronija.

Ogrodje sedaj ponosno nosi njeno ime. Novo valjavsko ogrodje Petra.

Petra Majdič, zmagovalka 24 tekem svetovnega pokala, lastnica treh sprinterskih globusov, dobitnica dveh kolajn na svetovnih prvenstvih in predvsem osrednja igralka v epski zgodbi o boju za olimpijski bron leta 2010 v Whistlerju, je danes 33-letna poslovница v Dolu pri Ljubljani. Ukvarja se z zastopstvom za znamko One Way, ki ponuja opremo slovenskim tekačem, biatloncem, nordijskim kombinatorcem in rekreativnim športnikom.

»Pomembno je, da si ljudje želijo učiti se. Če si tvoja ekipa želi učiti se in napredovati, potem je to odlična ekipa.«

Petra pa je postala tudi vodja slovenske olimpijske reprezentance na zimskih olimpijskih igrah v Sočiju leta 2014. »To je potrdilo, da smo športniki deležni več pozornosti kot v preteklosti, sama pa si bom v Sočiju prizadevala, da bodo imeli trenerji in tekmovalci najboljše možne razmere za pripravo in nastope,« je ob izvolitvi povedala Petra.

Veljate kot vselej nadvse hvaležna sogovornica. Je možno na podlagi izvirnosti in močne sporočilne vrednosti izjav sklepati, da ste javno nastopanje sprejeli za poseben izziv?

Pri javnih nastopih ima človek dve izbiri. Prva je učenje nastopanja, druga pa spontanost. Zaradi pomanjkanja časa sem izbrala drugo pot. Preprosto, sem – jaz. Dejstvo pa je, da drugače gledam na življenje. Tudi danes, ko gledam nazaj, vidim, koliko sta mi dala šport in narava. To je bila prava življenjska šola. Morda so zaradi tega tudi še danes moje izjave nekoliko drugačne.

Vam je po koncu kariere, ko ste stopili iz vsaj navidezno zaprtega in izoliranega športnega kroga, uspelo spoznati, kakšen vpliv imajo športni uspehi na navadne smrtnike?

Po naravi sem deloholik, zato sem se hitro po koncu kariere vrgla na novo pot. Pripravljenih sem imela več področij, misleč, da mi bo na enem že uspelo. No, izkazalo se je, da mi je na vseh. Hitro sem se torej znašla v novi vlogi, nisem se prav veliko ozirala nazaj, danes pa se mi zdi moja tekmovalna kariera že zelo oddaljena. Me pa preseneti, ko mi kdo še danes stisne roko in čestita. Ne, ne zavedam se odmevnosti naših dosežkov. Trdim celo, da bi lahko uspel vsakdo z drobcem talenta, pravimi ljudmi okoli sebe in predvsem izjemno zavzetostjo.

Zanimivo, kot predstavnica izrazito individualnega športa večinoma govorite v prvi osebi množine. Sama ne bi imela prav nobenih možnosti za uspeh. Kdo pa so člani ekipe?

To so ljudje, ki skrbijo za športnika na vseh ravneh, ga bodrijo, rešujejo težave in se tudi veselijo. To so ljudje, ki žrtvujejo svoja življenja za uspeh druge osebe. Cenim vse, kar so naredili zame. Pomembno je, da so v mojem delu videli zgodbo.

Vaš bogat opus je Slovcem ponudil kar nekaj lepih trenutkov. A vse prekaša epska olimpijska tekma v Whistlerju, ko ste kljubovali bolečini in tekmicam ter se z zlomljenimi rebri in poškodovano popljučnico prebili do bronaste kolajne zlatega sijaja. Ali na tisti dan kdaj gledate tudi skozi prizmo vprašanj o smiselnosti tveganja, o tem, kaj bi se lahko zgodilo?

Če bi v moji ekipi tedaj vedeli, kakšne poškodbe sem staknila ob padcu na ogrevanju, me zanesljivo nihče ne bi spustil na start. A nismo vedeli ... Kanadski zdravniki so dejali, da lahko tečem. Prav zaradi tega o tveganju nisem razmišljala. Kadilec denimo ve za tveganje. Kolesar, ki pa se po pravilih vozi po cesti, pa se ne

Petra Majdič je naša nekdanja vrhunska smučarska tekačica. Te besede so kar preohlapna oznaka za osebo, ki izžareva vedrino in delovno zagnanost pri vseh stvareh, ki se jih loti. Kot pravi, »padci so in padci bodo, padci so sestavni del uspeha, ampak pomembno je vedeti, zakaj padeš, ker le tako lahko gradiš svoj uspeh«.

zaveda tveganja. A nesreča se vseeno lahko zgodi. Moja zgodba je podobna. Očitki o karieristki, ki bi storila vse za uspeh in na kocko postavila celo zdravje, torej niso na mestu. Priznam pa, da sem ob tistih bolečinah videla širšo sliko. To ni bil le trenutek, to je bila točka na premici dvajsetletne kariere. Vedela sem, da je to moja zadnja olimpijska priložnost. Če bi mi spodletelo, bi me to na psihološki ravni za vselej zaznamovalo. Vrnitev v domovino brez kolajne bi le težko prebolela.

Kot športnica ste vselej stremeli k popolnosti. Ste v tem duhu kdaj razmišljali, kako bi se lahko izognili padcu na ogrevanju? Dejstvo je namreč, da bi zdravi pometli s konkurenco in zvečer poslušali Zdravljico.

Življenje ti prinese tisto, kar ti je namenjeno. Naložilo ti bo toliko, kolikor si sposoben prenesti. Težjo pot dobijo tisti, ki so jo sposobni premagati. Zanimivo, ko so me novinarji spraševali, kaj želim storiti v Kanadi, sem odgovorila, da nekaj, kar bo težko ponoviti. No, v mislih sem imela dve zlati kolajni. A tudi to zgodbo bo težko ponoviti. Mar ne?! Kot kaže, mi je bilo usojeno, da ljudem nekaj sporočim. Nikoli pa se nisem vprašala, zakaj se je to zgodilo meni. Ne! Zgodilo se je, grem naprej.

Večkrat ste poudarjali, da si je treba "želeti največjo in najbolj oddaljeno zvezdo, saj je na poti do nje možno pobrati več manjših zvezd". Se tega načela držite tudi na novi življenjski poti, torej v poslovnem svetu?

Vsekakor. A tek me je naučil, da si moram vzeti čas. Korak za korakom. Tega se držim tudi v vlogi uvoznice in zastopnice za znamko One Way. Na trgu je precejšnja konkurenca, zato se je treba boriti. Prav tako kot v športu, konkurenca je, jo spoštujemo in je motivacija. Nihče od najboljših je ne želi uničiti, ker je to korak do samouničenja.

Podobno je pri mojih predavanjih in "team buildingih". Kar naredim, poskušam narediti maksimalno. Želim pustiti pečat. Ljudem poskušam polepšati dan. Prav zato v stiku z ljudmi ne želim ponujati novih znanj. Želim jim pokloniti predvsem dobro voljo. To danes potrebujemo. Kdor je vesel, drugače gleda na svoje delo.

Le redki ljudje lahko trdijo, da so v svojem početju dokazano najboljši na svetu. Vam je to uspelo v tekaškem sprintu. Zdaj ste v svetu, kjer ni ur, tekmič na progi in stopničk v cilju. Kako ste se kot športnica spopadli s tem novim okoljem, kjer merljivost ni tako izrazita in predvsem objektivna?

Ko grem zvečer domov in si rečem, da sem storila vse, kar je bilo v moji moči, potem sem zadovoljna. Ko je miza čista, projekt zaključen, je poglavje zaprto. Takšno življenje mi daje veselje. Predvsem pa ne želim biti nepoštena do ljudi. To mi je ostalo še iz športnih dni. Nikogar ne želim opehariti in mu ponuditi najmanj za največ denarja. Želim biti poštena. Ne želim obogateti čez noč. Še več, nisem oseba, ki bi sanjala o bogastvu.

So vas v dveh sezonah od upokojitve kdaj "zasrbele" noge?

Po končani karieri sem bila sprva zelo aktivna, nato sem imela težave s hernijo. Zdaj pridno vadim. Toda kar nekajkrat sem se lotila vadbe, a po 20 minutah ugotovila, da nimam prave volje. Veste, kaj sem storila? Pospravila sem stvari in se odpravila domov. Neprecenljiv občutek. Boljše kot najboljša torta. Občutila sem svobodo. Da, svobodna sem! Prav to mi daje vedeti, da za srečo ne potrebujemo veliko. Vem pa, da bom delala od jutra do večera. ●

besedilo dr. Karla Oder, muzejska svetovalka, Koroški pokrajinski muzej, Muzej Ravne na Koroškem
foto zasebna last družine Klančnik, KPM – Muzej Ravne na Koroškem, Primož Podjavoršek

GREGOR KLANČNIK, SLOVENSKI GOSPODARSTVENIK IN ŠPORTNIK

Te dni mineva sto let od rojstva Gregorja Klančnika, slovenskega gospodarstvenika in športnika. Gregor Klančnik je osebnost 20. stoletja, direktor Železarne Ravne in sozda Slovenske železarne, ki je pomembno sooblikoval razvoj jeklarske in kovinskopredelovalne industrije v Sloveniji in Jugoslaviji, še zlasti pa na Ravnah na Koroškem, kjer je ob železarni, ki so jo delavci poimenovali "mati fabrika", raslo in se razvijalo tudi mesto. Kot vrhunski športnik, organizator športnih prireditev in izgradnje športnih objektov je ustvarjal zgodovino slovenskega športa, zlasti smučarskega in se zapisal v srca številnih slovenskih planincev in pohodnikov.

Gregor Klančnik se je rodil 7. novembra 1913 v Mojstrani na domačiji Mesel in tam odraščal v družbi bratov Mihe in Oskarja ter sester Tinice, Jelce, Mince in Slavke. Ob podpori domačih je končal meščansko šolo, nato tehnično srednjo šolo – elektro odsek v Ljubljani in šolo za rezervne oficirje v Sarajevu, po vojni pa je diplomiral na Višji ekonomski šoli Gospodarskega sveta FLRJ v Beogradu.

Že prve dni okupacije Jugoslavije se je, kot je zapisal v svojih spominih, vključil v odporniško gibanje in leta 1943 prevzel vlogo obveščevalca VOS, zbiral material in denar ter bil uspešen mobilizator novih borcev. Med vojno je 6. septembra 1944 postal član partije in se 4. oktobra 1944 v Mojstrani pridružil partizanom, kjer je bil obveščevalni oficir in vodja obveščevalnega centra IX. korpusa do leta 1945.

Poklicno pot v črni metalurgiji je začel novembra 1936 v Kranjski industrijski družbi in tam delal kot asistent v cevarni in pozneje kot konstruktor pri metalurških napravah. Sredi maja 1945 je prevzel dolžnosti pomočnika delegata Ministrstva za industrijo in rudarstvo za kadrovske in splošne zadeve Železarne Jesenice. Že med vojno je začel sodelovati s Francem Leskoškom - Lukom, ki je imel v prvem obdobju po vojni najmočnejši vpliv pri ka drovanju vodilnih v gospodarstvu.

▲ Direktor Metala Ravne Andrej Gradišnik je ob odprtju razstave nagovoril obiskovalce.
foto: Primož Podjavoršek

IZ MOJSTRANE NA RAVNE

Ministrstvo za industrijo in rudarstvo je Gregorja Klančnika 8. marca 1946 imenovalo za upravnika, pozneje pa za direktorja Jeklarnice v Guštanju in tam je službo nastopil 21. marca 1946. V svojih spominih Klančnik navaja, da ga je Franc Leskošek - Luka za upravnika jeklarnice na Ravnah imenoval proti njegovi želji. Njegova družina – žena Tatjana, rojena Auersperg, in sinovi Grega, Janez in Tomaž – je takrat ostala v Mojstrani in se na Ravne preselila pozneje, ko je zanjo uredil dom.

Ob njegovem prihodu je bila nekdanja Jeklarna grofa Thurna znana predvsem po livarskih izdelkih. Sicer pa je bil obrat v primerjavi z jeseniškim zastarel,

Gregor Klančnik (drugi z desne v drugi vrsti) med maturanti in profesorji tehnične srednje šole – elektro odsek v Ljubljani leta 1934; foto: zasebna last družine Klančnik

Med smučarji na paradi zleta smučarjev v Sarajevu februarja 1937; foto: zasebna last družine Klančnik

zato je bilo Klančnikovo delo na Ravnah usmerjeno zlasti v razvoj in povečanje proizvodnje jeklolivarskih izdelkov, ki jih je primanjkovalo na trgu. Položaj Raven je Klančnik primerjal s Švico in zapisal, da ležijo v bližini energetske baze, razpolagajo z dolgo jeklarsko tradicijo, dovažati pa morajo potrebne surovine. Njegov cilj je bil predelava žlahtnih jekel do visokovrednih metalurško in mehansko obdelanih finalnih proizvodov.

Na Ravnah so vso pozornost namenili izključno čim popolnejšemu izkoriščanju obstoječih zmogljivosti in ob ugodnih razmerah je železarna lahko postopoma začela normalno delovati. Martinovko so za obratovanje usposobili že junija 1945, kmalu pa še livarno, valjarno, kovačnico, obrat osov in septembra še obrat podkev. Leta 1948 so v železarni montirali v Kragujevcu izposojeno 1,5-tonsko elektropeč za proizvodnjo litega jekla in jo vrnili po nekaj letih, ko so tu delovale že zmogljivejše električne peči.

Večino gradbenih del je izvajalo oktobra 1945 ustanovljeno gradbeno podjetje Gradis, a se je soočalo s pomanjkanjem gradbenega in drugega materiala, delovne sile in gradbene mehanizacije. Omenjeno podjetje je v železarni in mestu gradilo objekte tudi v naslednjih desetletjih.

Železarna je bila kot metalurški obrat vključena v prvi petletni plan z nalogo, da poveča proizvodnjo izpred vojne za trikrat ter se usmeri v proizvodnjo kakovostnih

jekel in v izdelavo čim večjega števila končnih izdelkov. Da bi te zahteve mogla uresničiti, je bilo treba posodobiti obrate, zmogljivosti pa povečati. Tako se je začela popolna rekonstrukcija in modernizacija tovarne, ki je predvidela povečanje kapacitet proizvodnje surovega jekla, jeklolitine, kovane in valjane robe ter mehansko obdelanih končnih proizvodov. Začela se je usmeritev v izrazito železarno kvalitetnih in plemenitih jekel in v izdelavo čim večjega števila končnih izdelkov.

V letih 1945 in 1946 so nastale študije o obnovi in razvoju industrije. Posebna zvezna komisija je januarja 1946 pripravila predlog za izgradnjo črne metalurgije v državi, v katerem je ob železarni na Jesenicah dobila pomembno mesto tudi železarna na Ravnah. V tistih letih so zasnovali načrt povečanja in modernizacije tovarne in kraja Ravne. Železarna je ostala med tistimi prioritarnimi podjetji, kjer so zaradi gospodarskih težav začeli kapitalno izgradnjo. Gradili so prioritete objekte in stanovanja industrijskih delavcev, prva na Čečovju.

Z ŽELEZARNO RASTE TUDI MESTO

O razvoju železarne so odločali na zvezni ravni tudi v šestdesetih letih. Novembra 1961 se je v Beogradu zbrala posebna zvezna komisija za revizijo programov in obravnavala izgradnjo železarne. Načrt je predvideval širitev in posodobitev skoraj vseh obratov, obnovitvena dela pa naj

bi zaključili do leta 1965. Program je predhodno obravnaval in odobril delavski svet. Komisija, ki so jo sestavljali predstavniki stroke, državne uprave, Investicijske banke in Zavoda za planiranje, je odobrila zasnovo nadaljnjega razvoja železarne.

V dveh desetletjih po drugi svetovni vojni so tu posodobili vse proizvodne

Gregor Klančnik na skupščini Ljubljanske banke, podružnice Beograd, v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja; foto: zasebna last družine Klančnik

Gregor Klančnik, direktor Železarne Ravne, med zaposlenimi leta 1952; foto: KPM – Muzej Ravne na Koroškem

V Muzeju Ravne na Koroškem je bila od 13. novembra do 11. decembra letos odprta razstava o življenju in delu Gregorja Klančnika, ki smo jo pripravili v sodelovanju z družino Klančnik in Slovenskim planinskim muzejem. 13. decembra 2013 je gostovala v Slovenskem planinskem muzeju v Mojstrani, kjer je 7. novembra že potekala okrogla miza o njegovem življenju in delu.

obrate in uvedli številne novosti, proizvodnjo pa povečali s 4.961 ton na 136.000 ton jekla, kar je več kot 27-krat več, število zaposlenih se je povečalo za 5,5-krat, s 622 na 3.402.

Gregor Klančnik je Železarno Ravne vodil do leta 1969, ko je postal direktor Združenega podjetja Slovenske železarne, pozneje imenovanega SOZD Slovenske železarne, združenja, ki ga je načrtoval, zagovarjal in izpeljal s ciljem, da poveže slovenske železarne in kovinskopredelovalno industrijo.

Gregor Klančnik je veljal za izjemno delovnega človeka, ki je v času udarništva tudi sam sodeloval v akcijah in je denimo kosil na Ofovškem, delal v čistilnici, kovačnici, livarni itd. Kot direktor je proizvodne obrate praviloma obhodil vsak dan. Sam je tudi vozil avtomobil, tako niso potrebovali šoferja, ko so npr. leta 1954 predstavniki jugoslovanskih železarn teden dni obiskovali železarne in rudnike v Avstriji.

Klančnikova samoiniciativnost ni mirovala. Leta 1969 je zaradi krize, ki je prizadela predvsem sklad skupne porabe, samoiniciativno organiziral obveznice, ki naj bi jih odkupovali tovarniški delavci, a je bila odprodaja preprečena zaradi prijave na CK ZKS. Že leta 1972 so na Ravnah prvi v Sloveniji ustanovili interno banko, ki je omogočala razvoj železarn in večanje proizvodnje.

Na Ravnah na Koroškem je tako vodil obnovo podjetja in širil proizvodnjo kvalitetnih in plemenitih jekel in s tem »gradil« železarno ter hkrati tudi mesto Ravne na Koroškem. Klančnik je kot poslanec sodeloval v političnih telesih takratne države in imel številna znanstva v tujini tudi kot aktiven športnik.

KLANČNIKU BLOUDKOVA IN KRAIGHERJEVA NAGRADA

Smučanje je bilo doma v njegovi družini, saj je smučal že njegov oče, brat Miha pa je izdeloval smuči. Gregor se je v smuku več kilometrov spuščal s strmin Triglava do Mojstrane, se preizkušal v smučarskih skokih v Planici in se uveljavil v smučarskih tekih. Postal je član reprezentance Kraljevine Jugoslavije in v sezoni 1937-1938 osvojil naslov državnega prvaka v klasični kombinaciji.

Bližina visokih gora ga je stalno vabila na alpinistične, plezalne in pohodne poti in ta ljubezen do gora ga je vse življenje vodila na domače vrhove, Triglav, Uršljo goro, Peco in druge. Pri Planinski zvezi Slovenije je vodil posodobitev Triglavskega doma na Kredarici (1980-1984) in Koče pri Triglavskih jezerih (1985-1988). Kot predsednik je zastopal Športno društvo Fužinar, Svet študijske knjižnice, Koroško smučarsko podzvezo in bil kapetan za teke Smučarske zveze Jugoslavije.

Klančnik je objavil okoli 100 publicističnih del iz gospodarstva in telesne kulture. Številne pa je presenetil z likovnim ustvarjanjem akvarelov. Za svoje delo je prejel več nagrad in priznanj, med njimi najvišje državno odlikovanje, bil je častni član Zveze inženirjev in tehnikov Slovenije, postal je častni občan Občine Ravne na Koroškem. Leta 1967 je prejel Bloudkovo nagrado, najvišje državno priznanje za dosežke v športu, in leta 1970 Kraigherjevo nagrado za delo v gospodarstvu.

Življenjsko pot je sklenil 30. marca 1995, v svojih spominih pa je zapisal, da je "na Ravnah dosegel ugled, topel kontakt z delavci, slogo in razumevanje, izoblikoval koncept perspektivnega programa proizvodnje in razvoja izdelkov". ●

KADROVSKA GIBANJA V OKTOBRU 2013

SIJ – SLOVENSKA INDUSTRIJA JEKLA

Oktober ni bilo kadrovskih sprememb.

Elena Bajc, strokovna sodelavka za področje kadrov, SIJ – Slovenska industrija jekla

ACRONI

Podjetje je septembra zapustilo pet delavcev.

Naši novi sodelavci so postali MARIJO DELIČ v Jeklarni, MIHA JOTIČ v Vroči valjarni, JURE BERNETIČ v Kakovosti, razvoju in tehnologiji ter URBAN SATLER v Informatiki.

Jubilanti

Jubilant z 20-letnim delovnim stažem je postal JOŽE KLOBUČAR v Vroči valjarni. Čestitamo!

Jubilanti s 30-letnim delovnim stažem so postali: BOJAN RAJAKOVIČ v Vroči valjarni in IZTOK MARKIČ v Obratu vzdrževanja, MARJAN JAZBEC v Obratu vzdrževanja in BRANKO ISTENIČ

v Obratu vzdrževanja, ZUHDIJA REDŽIČ v Predelavi debele pločevine, MILOŠ ŠOLAR v Predelavi debele pločevine, FADIL KALTAK v Predelavi debele pločevine in DARKO NOČ v Proizvodnih tehničnih službah. Čestitamo!

Nejra Rak Benič, dipl. upr. org., strokovna sodelavka za HRM 1, Acroni

METAL RAVNE

Novi sodelavci so: JAN KOTNIK, KLEMEN KUCHAR, DARINKO ROBIN, OŽBEJ PATERNUŠ, SREČKO ČAS v Kovaškem programu in ŽIGA PRAZNIK v Kontrolni valjanega programa. Upokojila sta se MILAN PIKO iz Kovaškega programa in RAJKO KRALJ iz Vzdrževanja. Zahvaljujemo se jima za prizadevano delo in jima v pokoju želimo vse najlepše. Podjetje je zapustilo še pet sodelavcev.

Jubilanti

40-letni delovni jubilej je dosegel FERDINAND MAGER iz

Kovaškega programa, 30-letni delovni jubilej so dosegli: MELITA KOSI, LENART BREC, ZORAN TOMAŽIČ iz Jeklarskega programa, LUDVIK PROŠT iz Kovaškega programa, FERDO KUMER, MARJAN SAJEVEC iz Valjarskega programa, DUŠAN IRŠIČ, FRANJO REPAS iz Vzdrževanja in SILVO VESELIČ iz Špedicije. 10-letni delovni jubilej je dosegel MARKO KOLAR iz Kovaškega programa. Čestitamo!

Irena Praznik, strokovna delavka, Kadrovska služba, Metal Ravne

SERPA

Novi sodelavec je postal BERNARD PRAZNIK v Logistiki. Podjetje je zapustil en sodelavec.

Jubilanti

40-letni delovni jubilej je dosegel DRAGO GOSTENČNIK iz Konstrukcijskega oddelka, 30-letni delovni jubilej so dosegli: IVAN JANŠEK iz Strojne obdelave, NIKO TOMINC in DANILO KRAJNC iz Obnove in izdelave strojev in

naprav, ZVONKO GREŠOVNIK iz Vzdrževanja strojev in ROBERT PODOJSTRŠEK iz Izdelave konstrukcij, 20-letni delovni jubilej pa je dosegel MARJAN PERŠAK iz Strojne obdelave. Čestitamo!

Irena Praznik, strokovna delavka, Kadrovska služba, Metal Ravne

ELEKTRODE JESENICE

Jubilanti

Za 30-letni delovni jubilej čestitamo Tanji Ropret iz Prodaje. Za 20-letni delovni jubilej čestitamo Nedeljku Pilipoviču z Vzdrževanja.

Rafko Penič, univ. dipl. ekon., vodja Kadrovske službe, Elektrode Jesenice

NOŽI RAVNE

Naši novi sodelavci so postali: DAVID KOKOL in ALEŠ PLOŠNIK v Termični obdelavi, BOŠTJAN NAJRAJTER, ANDREJ TURIČNIK in ANDRAŽ URŠEJ SEŠEL v Mehanski obdelavi. Delovno razmerje je prenehalo dvema sodelavcema.

Jubilanti

Za 30-letni delovni jubilej čestitamo sodelavcu ROMANU ČEVNIKU iz Mehanske obdelave. Jubilant za 40 let delovne dobe je postal ERNEST SREBOT iz oddelka Kontrola in preskušanje. Čestitamo!

Dragica Pečovnik, univ. dipl. soc., kadrovska menedžerka, Noži Ravne

SUZ

Jubilanti

30 let delovne dobe sta dopolnila IGOR PLATIŠA iz obrata Jeklovlek in ŠEFKIJA KALABIČ iz Uprave Acronija. Čestitamo.

Mag. Tanja Avguštin Čufer, Kadrovska služba, SUZ

ZIP CENTER

Od oktobra sta naša sodelavca GORDANA SIROVINA in SILVO ANTOLIN v OE Javna dela.

Jasna Tošič, poslovna sekretarka, ZIP center

KADROVSKA GIBANJA V NOVEMBRU 2013

SIJ – SLOVENSKA INDUSTRIJA JEKLA

Novembra ni bilo kadrovskih sprememb.

Elena Bajc, strokovna sodelavka za področje kadrov, SIJ – Slovenska industrija jekla

ACRONI

Podjetje so novembra zapustili štirje delavci.

Jubilanti

Jubilanta z 10-letnim delovnim stažem sta postala MATIJA MARKIČ v Kakovosti, razvoju in tehnologiji ter PETRA MLINAR v Nabavi. Čestitamo! Jubilanti s 30-letnim delovnim stažem so postali BOŠKO PENEV v Jeklarni, IVAN KRULIČ v Jeklarni, ROBERT ŠANTELJ v Hladni predelavi, JOŽE OSVALD v Obratu vzdrževanje in STANISLAV GORENŠEK v Obratu vzdrževanje. Čestitamo! Jubilantka s 35-letnim delovnim stažem je postala BLAŠKA ZLATANOVA v Vroči valjarni.

Čestitamo!

Jubilant s 40-letnim delovnim stažem je postal STOJAN JERETIČ v Jeklarni. Čestitamo!

OPRAVIČILO

V oktobrski številki je prišlo do napake pri objavi jubilatke. Objava se pravilno glasi: JUBILANTKA Z 10-LETNIM DELOVNIM STAŽEM JE POSTALA URŠKA JAMAR v INFORMATIKI. OPRAVIČUJEMO SE ZA NAPAKO.

Nejra Rak Benič, dipl. upr. org., strokovna sodelavka za HRM 1, Acroni

METAL RAVNE

Novi sodelavec je postal ŽIGA DREZGIČ v Kontrolingu. Upokojila sta se JOŽEF KOBOVC iz Jeklarskega programa in FERDINAND MAGER iz Kovaškega programa. Zahvaljujemo se jima za prizadevano delo in jima v pokoju želimo vse najlepše. Podjetje so zapustili še trije sodelavci.

Jubilanti

30-letni delovni jubilej so dosegli: ZDENKO PEČOLER iz Jeklarskega programa, STANISLAV TAMŠE in JANEZ VOGRIN iz Valjarskega programa, VITOMIR REPANŠEK iz Kovaškega programa, MARIJAN MATJAŠEC iz Logistike, MILVA GRUBELNIK iz Kemije in GABRIJELA URNAUT iz Marketinga. 20-letni delovni jubilej sta dosegla ANDREJ NOVAK iz Valjarskega programa in GORAZD ODER iz Kontrole valjanega programa. 10-letni delovni jubilej je dosegel MATEJ KOLAR iz Kovaškega programa. Čestitamo!

Irena Praznik, strokovna delavka, Kadrovska služba, Metal Ravne

SERPA

Novi sodelavci so postali: BRANKO KRAMER v Konstrukcijskem oddelku, TILÉN RAMŠAK in SILVO POROČNIK v Vzdrževanju dvigal. Upokojil se je LEOPOLD JELEN iz Strojne obdelave. Zahvaljujemo

se mu za prizadevano delo in mu v pokoju želimo vse najlepše. Podjetje je zapustil še en sodelavec.

Jubilanti

40-letni delovni jubilej je dosegel LEOPOLD JELEN iz Strojne obdelave, 30-letni delovni jubilej pa MARTIN DIHPOL iz Izdelave konstrukcij. Čestitamo!

Irena Praznik, strokovna delavka, Kadrovska služba, Metal Ravne

ELEKTRODE JESENICE

Dobro počutje in uspešno delo v Nabavi želimo DANJELI MARKEŽ. Novembra nas je zapustil en delavec.

Rafko Penič, univ. dipl. ekon., vodja Kadrovske službe, Elektrode Jesenice

NOŽI RAVNE

Naš novi sodelavec je postal MATEJ ŽUNKO v Mehanski obdelavi. Delovno razmerje je prenehalo enemu sodelavcu.

Jubilanti

Za 30-letni delovni jubilej čestitamo sodelavcem: STANISLAVU VOGLU iz Priprave dela ter RAFKU MORNU in GVIDU JANETU iz Mehanske obdelave.

Dragica Pečovnik, univ. dipl. soc., kadrovska menedžerka, Noži Ravne

SUZ

Jubilanti

Za 30-letni delovni jubilej čestitamo sodelavcema SILVU HADŽIČU in ROBERTU ZUPANU iz obrata Jeklovlek.

Mag. Tanja Avguštin Čufer, Kadrovska služba, SUZ

ZIP CENTER

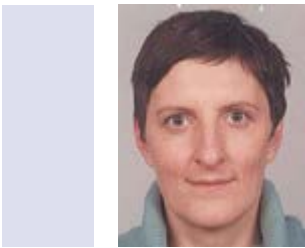
Oktober sta naša nova sodelavca postala MARIJA BERISHA in ELVIS TURALIČ v OE Javna dela.

Jasna Tošič, poslovna sekretarka, ZIP center

NAŠA SPOZNANJA IN MODROSTI

Čeprav je šlo kot piš mimo nas, vam je prav gotovo tudi odhajajoče leto prineslo kakšno novo spoznanje ali modrost, ki jo boste s pridom uporabili v poslovnem ali zasebnem svetu, mi pa bomo veseli, če nam jo zaupate.

HELENA POTOČNIK, PRODAJNA REFERENTKA V ODDELKU NOTRANJA PRODAJA, NOŽI RAVNE

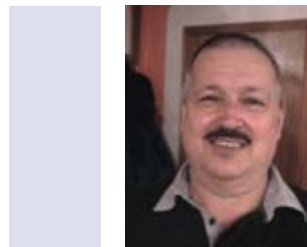
Življenje je pač takšno, da se nenehno spreminja. Vsaka kriza, vsak težaven trenutek v življenju nosi v sebi tudi nekaj dobrega. In glede na dejstvo, da se bliža najlepši čas v letu, je pomembno, da ne živimo v preteklosti, ampak se zavedamo sedanjosti in čim lepše načrtujemo prihodnost. Oziroma prevzeto po sloganu našega podjetja – better today, the best tomorrow ...

KLEMEN KOBAL, SKLADIŠČE GOOTOVIH PROIZVODOV, NOŽI RAVNE

Leto zopet je naokrog, saj vrti se kot začaran krog. Vsako leto novo je spoznanje in marsikomu ne uresničijo se sanje. Vsi imamo svojo glavo, svojo pamet. In ne dovolimo, da bi naše misli in želje usmerjali, nadzirali drugi. Lahko poslušamo nasvete, kakšnega tudi upoštevamo, vendar vedno poslušajmo sebe in napravimo tako, kot mislimo, da je naj-

bolje za nas. Nihče drug nam ne more tako iskreno želeli vse najboljše, kot si lahko želimo sami. Toda le, če se dovolj cenimo, se imamo radi, se spoštujemo. Bodimo edinstveni, bodimo svoji, bodimo pokončni. To sem se naučil v tem letu in bom uporabljal v prihodnje. Želim vam vse lepo v letu, ki je pred nami! Srečno 2014!

FERDO MAGER, UPOKOJENI KOVAČ, METAL RAVNE

Vsako leto se, običajno pred novim letom zamislimo, kaj je iztekajoče leto prineslo dobrega, kaj bi moralo biti drugače in kaj nam ni bilo všeč, ter si pridno obljubimo, da bomo naslednje leto nekaj zagotovo spremenili.

Letošnji zaključek leta je nekaj povsem drugačnega zame. Konec letošnjega leta se zaključuje tudi moja poklicna pot. Odhajam. V pokoj. Čas dokončnega obračuna.

Za plotom »matere fabrike« za mano ostaja dobrih 41 let dela ... vsakršnih je bilo. Dobrih, lepih, manj lepih, tudi prekletih, pa vendar delovnih in preživetih ... iz dneva v dan skozi isti vhod, ista vrata, med iste sodelavce.

Kovač sem po srcu in prepričanju. V veliko čast in veselje mi je bilo, da sem lahko velik del svojega znanja in izkušenj prenesel na lastnega sina, ki se je odločil za pot metalurga.

Zgodbo večine mojega življenja so pomagali ustvarjati tudi moji sodelavci, prijatelji. Ni bilo vedno »fajn« in lahko – pa vendar so mi vsa ta leta podarila veliko dobrih stvari, več radosti kot razočaranj. Drug v drugem smo zapustili dobre, tople in neizbrisne sledi. Odhajam z dobrimi občutki in lepimi spomini.

Svoje znanje, izkušnje, odgovornosti in priložnosti prepuščam drugim. Verjamem, da bodo zmogli še naprej občutiti brezpogojno povezanost in pripadnost svojemu delu. Drznite si, imejte velike ideje. Četudi vam bo kdaj tudi spodletelo, bodo tam nekje tudi zmage. In kako naprej?

Prepustil se bom drugačnemu, umirjenemu toku življenja, se posvečal malenkostim, ki so mi morebiti ušle, počakal na rojstvo vnuka, se sprehodil s psom, kupil nove planinske čevlje za potepanje po planinskih poteh, se z ženo prav uživaško namakal v morju ali katerem od kopališč ... in sprejel situacije takšne, kakršne so, saj verjamem, da se prav vsaka pojavi v našem življenju z razlogom.

Vsem želim SREČNO, saj v sreči se najdejo zdravje, zadovoljstvo, uspeh ..., pa naj bo dovolj dela za vse!

EDI KASNIK, STROKOVNI DELAVEC V PRODAJI, SERPA

Današnji časi, ki jih preživljamo, za marsikoga med nami niso rožnati, še več, celo izjemno težki in trdi so.

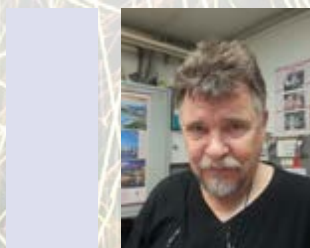
Kriza, ki traja že skoraj štiri leta, je na ljudeh pustila globoke sledi, največkrat negativne in nepopravljive. Zato smo še toliko bolj potrebni spodbude, optimizma in dobrih besed.

Takšno spodbudno misel poznam že dolgo in mislim, da je zdaj primeren čas, da jo spoznajo in nosijo v sebi tudi drugi: TRDI ČASI VEDNO minejo, TRDNI LJUDJE pa ostanejo!
Robert H. Schuller

MARJAN TERTINEK, VODJA OBRATA RAVNE NA KOROŠKEM, SLOREST

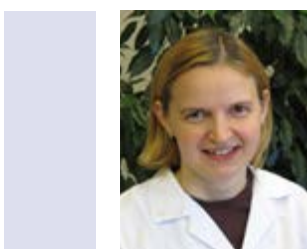
Mnogi ponujajo hrano, mi pa rešujemo težave naših gostov – ponujamo jim širok mozaik okusov, ob katerih vzbujamo njihovo pripravljenost, da jih ponovno podoživljajo in si želijo z njimi znova srečati. Nekateri zadovoljujejo goste, mi pa poskušamo to zadovoljstvo presegati. Če dovolj dobro poznamo gostove zahteve, potem s skupnimi močmi, znanjem in prepričanjem v naš prav z njimi soustvarjamo pravljice. Ostanite naši zvesti gostje še naprej, mi pa vam želimo v prihajajočem letu vse dobro!

PETER FILIP, TISKAR, ZIP CENTER

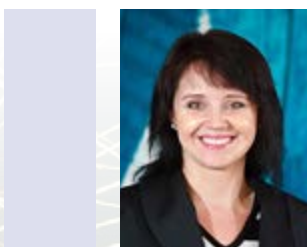
Leta nam prehitro bežijo. Ko razmišljam o preteklosti, kar ne morem verjeti, da je bilo že toliko novih in starih želja, ki si jih izrekamo oziroma jih zaželimo drugim in prihajajo iz srca. Zato tudi letos vsem

želim le zdravja. Če si zdrav, lahko premagaš marsikatero oviro na poti življenja. V letu, ki odhaja, je bilo veliko lepega. Na slabe trenutke bom pa raje pozabil.

KSENJA ŠTOR, STROKOVNA DELAVKA I V ODDELKU KEMIJA, METAL RAVNE

Leto 2013 je bilo osebno in poslovno zelo pestro. Kljub dvema majhnima punčkama sem našla ogromno volje in motivacije za nova spoznanja. Strpnost, osredotočenost in želja po končnem uspehu so mi pomagale tudi na delovnem mestu, da sem uspela svoje delo vedno opraviti vestno. Z novimi izkušnjami in spoznanji se bom lažje prebijala do ciljev na vseh področjih tudi v prihodnje.

METKA ŠUŠTARŠIČ, VODJA STANDARDIZACIJE, ACRONI

Najlepša roža je obdana z bodečim trnjem, najlepše pesmi nastanejo pod peresi žalostnih src, najslastnejša torta pa je iz surovin, zaradi katerih bi pristali na urgenci, če bi jih zaužili surove. Naj se sliši še tako pocukrano, vendar bi iz tega lahko povzeli resničen recept za življenje, ki pravi, da je naše življenje velikokrat posuto s trnjem, neužitnimi surovinami in malho praznih besed. Samo zaupanje, pogum in vztrajnost pa nas lahko pripeljejo do cilja, nemalokrat podobnega slastni torti, ki jo krasita cvet vrtnice in pameten verz.

GREGOR DEMŠAR, KOMERCIALIST – PRODAJNI INŽENIR, ELEKTRODE

Spoznanje, ki je sicer dozorevalo skozi leta dela in bi ga želel deliti: v službi smo zato, da s svojim delom preživimo in v prostem času lahko počnemo še kaj drugega, kot samo počivamo. To nam v prvi vrsti omogočajo predvsem naši kupci. Pri vsem, kar delamo, se moramo vprašati, ali bodo naši kupci zadovoljni in predvsem ali se bodo vrnili, ne glede na to, ali delamo v proizvodnji, tehnologiji, računovodstvu ... Vem, da se teoretično tega vsi zavedamo, ampak priporočam, da se pred izvedbo vsake naloge sami pri sebi vprašamo, ali bomo le-to res izvajali na optimalen način – da bo opravljena s čim manj vloženega dela/časa/energije in da nam bo na koncu zadovoljen kupec to kar najbolje poplačal.

AJDIN ŠEPER, TEHNOLOG, SUZ

V Slovenijo sem prišel šele pred enim letom, ko sem se zaposlil v SUZ-u. V tem letu sem teorijo z univerze izpopolnil s praktičnim znanjem v proizvodnji in vzpostavil kontakt z vsemi poslovnimi partnerji SUZ-a. Vsa ta znanja mi zelo koristijo in mi bodo tudi v prihodnje, zavedam pa se, da bom moral osvojiti še veliko stvari. Nikoli si nisem predstavljal, da bom v življenju dobil takšno priložnost, da bom lahko usvojil vsa ta znanja.

besedilo Melita Jurc, področna urednica Sija za koroško regijo, Metal Ravne

foto Andreja Čibron Kodrin

URŠLJA GORA, PRESEŽNI SVET SEBASTIJANA OBLAKA

Le kateri Ravenčan ne pozna Sebastijana Oblaka - Boštija? To je tisti Korošec nemirnega duha, ki tako živahno pripoveduje o vsem, kar se mu v življenju dogaja, in ki se je verjetno največkrat dnevno, celo petkrat, povzpел na Uršljo goro. Še ne dolgo tega smo bili sodelavci v Metalu Ravne, sedaj pa je že sedem let upokojen, a še vedno poln energije in načrtov. Številni Korošci ga danes poznamo predvsem po njegovih čudovitih, včasih že prav mističnih fotografijah, na katerih zna s svojo kamero ujeti motive, ki jih mi na naši poti na Uršljo goro ne opazimo, on pa zna iz njih izvabiti čudovito igro svetlobe in narave. Konec oktobra je izšla njegova prva monografija, za katero je ob pomoči priznanega koroškega in slovenskega fotografa Toma Jeseničnika iz svoje bogate zbirke izbral del fotografij Uršlje gore. Knjiga je takšna, kot nosi naslov: presežna v vseh ozirih. Splača se jo vzeti v roke in preprosto uživati v njenih podobah. Z njo je Bošti Uršlji gori, ki se kot ščit razpenja v nebo nad Ravnam, postavil svojevrsten spomenik. Zato smo z njim napravili krajši intervju.

Pred upokojitvijo si bil polnih 40 let zaposlen v nekdanji Železarni Ravne oziroma na koncu v Metalu Ravne, kjer si opravljal dela vodje materialnega gospodarjenja. Ali v tebi še živijo spomini na nekdanje dni v naši fabriki?

Seveda, spomini na fabriko in nekdanje sodelavce so še vedno zelo živi, saj se jih je v teh 40 letih zvrstilo res veliko, pa lepo smo se imeli s sodelavci.

Upokojil si se 26. decembra 2006, s tem pa se je zate začelo neko novo obdobje, ko si lahko pričel uresničevati svoje številne zasebne načrte. Predvsem te je očaralo fotografiranje narave. Zakaj si si za najljubši motiv izbral prav Uršljo goro?

Že pred upokojitvijo sem rad, vendar bolj poredko zahajal v hribe. Po srečanju z abrahamom pa so pohodi v planine postali pogostejši. Tako sem šele po 50. letu osvojil tudi Mont Blanc in Kilimandžaro, bil v Andih, na skandinavskih in balkanskih vrhovih ter se povzpел na Uršljo goro preko 3.300-krat. S teh poti, kjer me je vedno spremljal fotografski aparat, sem prinesel veliko lepih posnetkov. Najljubši motiv pa mi še vedno ostaja Uršlja gora, saj se nanjo lahko povzpnem ob vsakem času in v vsakršnih vremenskih razmerah. Hkrati pa mi je vzpon nanjo kot terapija za dušo.

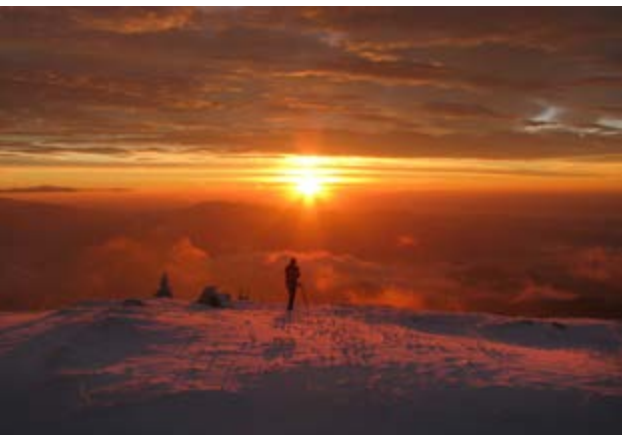
K pripravi monografije, v kateri si od 35.000 posnetkov naše najbolj priljubljene in obljudene gore objavil zgolj 220 fotografij, ti je uspelo pritegniti priznanega koroškega in slovenskega fotografa Toma Jeseničnika ter številne znamenite Korošce, kot so Mitja Šipek, Franc Verovnik in Mirko Osojnik, ki so o tebi in tvojih fotografijah napisali precej lepih besed. Kaj ti pomeni njihovo priznanje?

Ob moji prvi razstavi pred petimi leti se mi je porodila misel o izdaji fotomonografije o Uršlji gori. Z leti je ta podoba v meni postajala vse jasnejša. Vanjo sem želel vključiti tudi misli svojih koroških prijateljev, ljubiteljev gora in občudovalcev mojih fotogra-

fij. Z Mitjem Šipkom sva sodelovala že pri izdaji koledarja o Uršlji gori. Poznal in občudoval je moje fotografije in po njih napisal čudovito zgodbo. Mirko Osojnik je urednik Ravenskih razgledov in tudi nekdanji sošolec. Z njim sodelujem že vrsto let. Pozna moje fotografije in je prav tako z veseljem napisal nekaj svojih misli o meni in mojem delu. S Francijem Verovnikom pa sva stara planinska prijatelja. Ve za moje številne pohode in mojo veliko ljubezen do gore. Prosil sem ga, da bi napisal kaj za mojo fotomonografijo. A ne kot zdravnik, temveč tako kot čutimo ljubitelji naše gore. Nastalo je čudovito besedilo, ki pred nami razgrinja cvetje in rastlinje, kot ga lahko vedno znova opazujemo ob naši poti na Uršljo goro. Ker sem potreboval še lektorja, sem se s prošnjo obrnil na Andrejo Čibron Kodrin in Mirana Kodrina. Z Andrejo sva se o knjigi pogovarjala že takrat, ko je bila to še le želja. Za prevod vseh teh prispevkov v nemški jezik sem zaprosil Heleno Jelko Samec Sekereš, v angleškega pa Melito Jurc. No, tu sem bil še le na slabi polovici poti do izdaje knjige. Pri izbiri fotografij se je namreč zataknilo. Z ženo sva v petih mesecev iz nabora 35.000 posnetkov uspela izbrati okoli 2.000 fotografij. Za knjigo pa bi potreboval le dobrih 200 fotografij. Tako sem k sodelovanju povabil prijatelja, priznanega koroškega in slovenskega fotografa Toma Jeseničnika. Povabilo je z veseljem sprejel. Izbral je fotografije in jih tehnično uredil ter sprejel nalogo urednika knjige.

Tako je bil material za knjigo pripravljen. S tem gradivom sem obiskal še Jožka Kerta, predsednika založbe oziroma Kulturnega društva Mohorjan Prevalje, ki je po pregledu gradiva, kljub njihovemu obsežnemu programu izdaj knjig za to leto in kljub krizni situaciji v založništvu, vključil še mojo monografijo, za kar se mu najlepše zahvaljujem.

Menda je tudi izdelava knjige nekaj posebnega. V čem je ta posebnost in kdo ima pri tem največje zasluge?

Ker je že v naslovu izraz presežni svet, za katerega idejo je dal bivši ravenski kaplan Sebastijan Valentan, naj bo tudi izdelava knjige nekaj presežnega, je bila odločitev urednika Toma Jeseničnika. Tako je bilo zbrano gradivo v oblikovanje zaupano po mojem mnenju trenutno najboljšemu oblikovalcu na Koroškem, Andreju Knezu; on in Tomo sta z ramo ob rami skupaj oblikovala to čudovito monografijo. Naj povem še, da so vsi zgoraj navedeni, ki sem jih prosil za sodelovanje, svoje delo opravili profesionalno, in to brez plačila, le s srcem in dušo. Iskrena vam hvala, prijatelji.

Za tisk smo izbrali Gorenjsko tiskarno v Kranju. Knjiga je bila tiskana na najboljšem tiskarskem stroju, na najboljši papir in z najboljšimi barvami, kot se zahteva za tisk barvnih fotografij. Skratka, izdelava knjige je v vseh ozirih presežek.

Kako pa ljudje, ki se udeležujejo številnih javnih predstavitev tvoje knjige, sprejemajo monografijo in tvoje fotografije nasploh?

Ljudje, ki se udeležijo javne predstavitve, so nad knjigo navdušeni. Tudi medijsko je bila čudovito sprejeta. Predstavitvama v dnevnikih Delo in Večer je bila posvečena kar po cela stran. Predstavitev na Koroškem radiu je bila večkratna, predvajana je bila tudi na Koroški TV in po kabelski televiziji. Res sem vesel, da je monografija z mojimi fotografijami ljudem všeč.

Kako doživljaš skrivnostno avreolo, ki jo vedno znova ujameš na fotografski film?

Za večino je ta avreola fizikalni pojav, meni pa pomeni nekaj več, saj ga doživljam že vrsto let. Vedno pa sem to doživel, ko sem bil na gori sam.

Verjetno je tudi ta monografija samo začetek tvojih novih smelih načrtov. Kaj boš še počel v prihodnosti ali morda, kaj si želiš, pa ti še ni uspelo uresničiti?

Ja, imam že polno novih zamisli in načrtov. A naj to za zdaj ostane še skrivnost.

Najlepša hvala, da si svoje misli in svoje čudovite fotografije delil z nami, predvsem pa iskrene čestitke za odlično monografijo. Se pa že tudi veselimo uresničitve tvojih zamisli in ti želimo še veliko fotografskih presežkov.●

KAJ MENI NAJBOLJ PRIZNANI SLOVENSKI IN KOROŠKI FOTOGRAF TOMO JESENIČNIK O TEM, V ČEM SE SKRIVA POSEBNOST FOTOGRAFIRANJA SEBASTIJANA OBLAKA?

Za razliko od mnogih pokrajinskih ali naravoslovnih fotografov se Oblak zaveda, da lahko dobro fotografijo ustvari skorajda izključno le v na videz nenavadnih ali neobičajnih svetlobnih pogojih. Ti pogoji pa so izpolnjeni večinoma krepko pred sončnim vzhodom ali zahodom, marsikdaj še skoraj v popolni temi, pogosto v megli, dežju ali snežnem metežu ... Oblak je svoj občutek za te alegorične svetlobne pogoje, ki fotografijo naredijo skorajda nadrealistično, izpilil do mojstrstva. Pot do tega pa je seveda vodila le preko tisočih vzponov na Uršljo goro in spustov z nje.

besedilo Dr. Karla Oder, muzejska svetovalka, Koroški pokrajinski muzej, Muzej Ravne na Koroškem

foto Helena Jelka Samec Sekereš in Matic Sever

vir www.glitter.si

ŽELEZNI BOŽIČ V MUZEJU ŽELEZARSTVA NA RAVNAH

Pod naslovom Železni božič se je 22. novembra 2013 v prostorih štauharije ravskega muzeja, kjer postopno gradimo muzej železarstva, zgodil poseben kulturni dogodek. Pripravila ga je skupina mladih ustvarjalcev, ki so v nekdanjem proizvodnem obratu z železarniškimi stroji in napravami zaznali odličen ambient, v katerem so njihove kreacije še bolj zaživele.

Ko me je pred meseci po telefonu poklical cvetličar in florist Andrej Rus iz cvetličarne Floralhouse z Raven na Koroškem in me povprašal o možnosti, da bi v nekdanji krčilni kovačnici razstavili božično-novoletne dekoracije, smo v muzeju z veseljem pristali na sodelovanje. Približevanje otvoritvenega dogodka pa je vzbujalo vse več zanimanja in zastavljalo vprašanja, kakšen odziv bosta doživela razstava in načrtovani dogodek ob odprtju le-te.

Presenečenje in navdušenje je bilo precejšnje, saj smo doživeli nepričakovano. Vhod v razstavišče štauharije so osvetljevale sveče, po rdeči preprogi pa se je sprehodilo okoli tristo obiskovalcev, ki so v pričakovanju dogodka napolnili razstavni prostor z razstavo Mati fabrika – Železarna Ravne.

Kulturni dogodek se je začel s slovenskimi in koroškimi pesmi in v izvedbi Koroškega okteta. Na presenečenje občinstva sta se pred lesena vrata v nekdanjo proizvodno halo kot kipa postavila dva mlada fanta z zlato obarvanim zgornjim delom telesa. A že naslednji hip sta pozornost pritegnili mladi violinistka in balerina, prva oblečena v črno, druga v belo. Balerina je ob zvokih violine zaplesala čez razstavni prostor. Ko sta se nastopajoči približali vratom, sta zlata kipa oživela in jih odprla. V soju sveč je v kovačnici žarelo tako, kot žari jeklo. Zvoki klasične glasbe v izvedbi godalnega tria Rogina so napolnili prostor, balerina pa je plesala pod žerjavom, pred repačem, med kladivi in obiskovalci. Ti so lahko občudovali božične dekoracije mladega florističnega ustvarjalca Andreja Rusa, ki je prvo znanje cvetličarske umetnosti dobil pri mami. V letih, ko mu je bil svet na Ravnah premajhen, je znanje odšel iskat drugam. Z njim in z idejami se vrača na Koroško in tu z mrežo sodelavcev in prijateljev uresničuje svoje sanje in cvetlične kreacije.

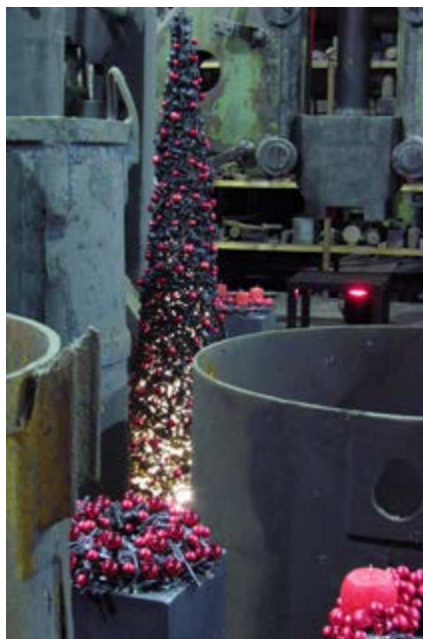
Mladi ustvarjalci so si upali svoje kreacije postaviti na prašna fabriška tla, na rjavo železo. Zlato, srebrno in belo pobarvani stožci, osvetljeni od znotraj, so kot smrečice stali na repaču, na kladivu, na kovaškem in drugih strojih, adventni in božični venčki, izdelani iz naravnih materialov v kombinaciji s tovarniško izdelanim okrasjem, so vabili poglede obiskovalcev. Njihovo razpoloženje so nagovorili z izbranimi kulinaricnimi kreacijami.

• Mlada ustvarjalca dogodka Andrej Rus in Boštjan Polanec z balerino

Na dogodku, ki je del gibanja Slovenska pot kulture železa in Evropska pot železa, so se ob božično-novoletnih dekoracijah obiskovalcem predstavili še sodelujoči pri izvedbi dogodka. Med njimi Zlatarstvo in graverstvo Pečnik, Gostinstvo Korošč, Interdiskont in tudi Boštjan Polanec, leta 2012 zmagovalec prvega kroga rubrike Nadebudni oblikovalci, ki je načrtoval dogodek in

je v prostorih štauaharije pod tramom razstavil črno-beli torbici ter kreaciji ženskih oblačil. V njegovi kreaciji v črni in beli barvi sta bili oblečeni mlada violinistka in balerina, s posebej za to priložnost oblikovanima pričeskama, ki ju je ustvarila Petra Maček Blatnik s Prevalj.

Na spletni strani www.glitter.si odaje Bleščica lahko o Boštjanu Polancu preberemo, da je "nalezljivo navdihujoč, odprtega duha in radovedne narave". Zase pravi: "... nisem slikar, kipar ali dizajner. Sem enostavno večplasten. Kreativen. Jaz sem Boštjan Polanec. B. Polanec. Svoje občutke izražam po navdihu v danem trenutku. Rad raziskujem. Ostajam radoveden. Trudim se združiti nezdružljivo. Rad imam vse, kar je lepo." Na tej spletni strani o sebi razkriva še: "Kjerkoli sem, obkrožen z ljudmi, naravo ali predmeti, živim umetnika v sebi. Kar je preprosto lepo, me navdihuje. Kar je drugačno, me izziva. Resnično verjamem, da je meja samo nebo."

Preberemo lahko tudi mnenje gledališke kostumografije Mateje Luna Benedetti. O Boštjanu Polancu, mladem samouku, avtorju kolekcije torb URBAN CHIC-ken, pravi, da ga je spoznala preko Facebooka in ji je takoj dovolil vstopiti v svoj neobremenjen, kreativen, šik in pozitiven svet potiskanih torb. Meni, da je ta grafični tehnik »obseden« z modo, ki jo na spreten način prepleta s svojim znanjem o tisku. "Lahko bi rekla z velikim DA, da razmišlja interdisciplinarno, saj povezuje avtorske ilustracije z oblikovanjem in različnimi tehnikami tiska, pri tem pa je še duhovit." ●

Ko smo na Ravnah pred desetletjem načrtovali ureditev muzeja železarstva na območju nekdanje Železarne Ravne, smo zapisali, da ustvarjamo živ muzej. Dogodek, ki so ga pripravili mladi, polni zagona, željni akcije, prežete z drugačnostjo, je resnično oživel muzej s tovarniško halo. Združili so pesem in jeklo, umetnost in tehniko. Kdor ni bil na odprtju razstave Železni božič, je zamudil edinstveno priložnost videti razstavo organizirano in promovirano tako, da nima ponovitve. Podobnih predstav si v prihodnje še želimo, saj to dela muzej živ, tradicionalno kulturno dediščino pa povezuje s sodobno kreativnostjo in umetnostjo.

besedilo dr. Marko Mugerli, kustos za zgodovino železarstva, Gornjesavski muzej Jesenice
foto Arhiv Gornjesavskega muzeja Jesenice

NAŠO METALURŠKO DEDIŠČINO PREDSTAVILI V ITALIJI

V Prirodoslovnem muzeju Južne Tirolske v Bolzanu (Naturmuseum Südtirol) je od 30. septembra do 4. oktobra potekal 12. mednarodni simpozij o kulturni dediščini s področja geologije, rudarstva in metalurgije. Vseh udeležencev je bilo dvainpetdeset, prišli so iz Afrike, Azije, Evrope, Srednje in Severne Amerike.

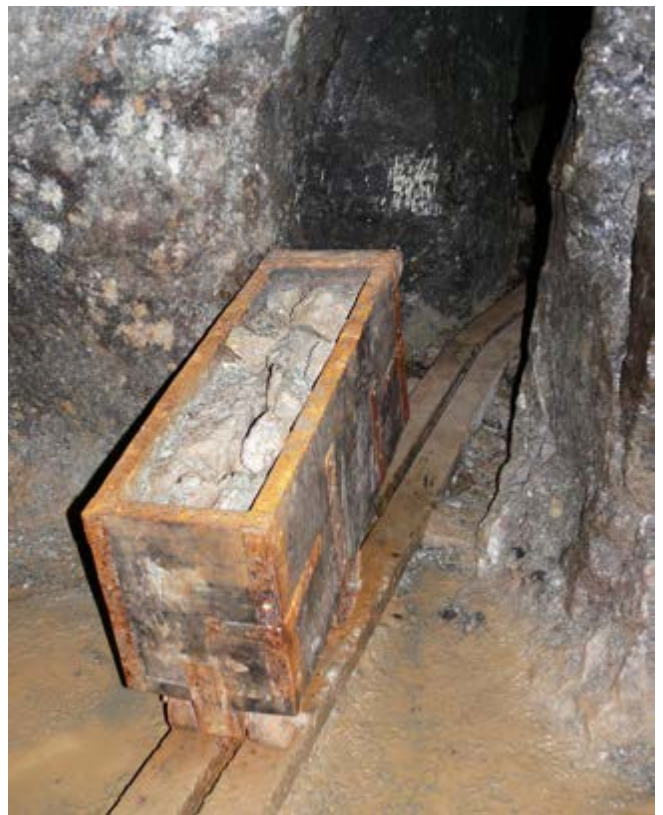

➤ Pred odhodom v rudnik bakra Pfundererberg

Slovenijo je zastopalo sedem predstavnikov, piscev prispevkov pa je bilo več. Martin Debelak z Gospodarske zbornice Slovenije in Jakob Lamut z Naravoslovnotehniške fakultete sta pripravila referat o arheološkem najdišču Štalca nad Železniki in raziskavah najdene žindre. Iz Rudnika živega srebra Idrija sta Martina Peljhan in Tatjana Dizdarevič predstavili idrijski rudnik, njegovo zgodovino in sanacijo. Karla Oder iz Koroškega pokrajinskega muzeja Slovenj Gradec, enota Ravne na Koroškem, je spregovorila o razstavi Mati fabrika. Irena Lačen

Benedičič je predstavila Fužinsko naselje Stara Sava, Marko Mugerli pa je predaval o lastnikih savske fužine, oba sta iz Gornjesavskega muzeja Jesenice. Ostali predavatelji so govorili o avtorjih geoloških kart centralne Evrope, Apeninov in gorstva Altaj iz 18. in 19. stoletja, o zbirkah mineralov v Dresdnu, na Dunajski univerzi, v geoloških muzejih v St. Petersburgu in Moskvi ter o zbirki slik z upodobitvami potresov in vulkanov.

Zanimive so bile še biografije o naravoslovcu A. G. Scopoliu, arhitektu Josefu Pirkerju iz Tirolske, geologinji in

▲ Med železom, cinkom in bakrom

▲ Rudarski voziček hunt

raziskovalki Sibirje Lidiji Prokhorovi, izumitelju Andreasu del Ria (1764–1849), ki je proučeval možnost uporabe hidravlike v rudarstvu, o mineralogu Friederichu Beckeju (1855–1931), ki je napisal 1,25 tekočega metra knjig, ter o mineralogu Rudolfu Görgeju (1886–1915), ki je v Bad Ischlu našel mineral Görgeyit.

Organiziran je bil ogled arheološkega muzeja, kjer je predstavljena ledena mumija Ötzi iz 34. stoletja pred n. št., in mesta Bolzano ter dominikanske cerkve s poslikavami iz 14. stoletja. Na celodnevni ekskurziji so nam predstavili vas

Villanders, tamkajšnje arheološko najdišče iz rimskega časa – danes Arheopark, nekdanji rudnik bakra Pfuenderberg ter rudarsko cerkev sv. Ane.

Na zaključni slovesnosti so se zahvalili organizatorjem 11. simpozija v Mehiki (leta 2011) ter našim gostiteljem v Bolzanu. Že šestič zapored so podelili tudi priznanje Peter Schmidt Award, tokrat profesorju Fathiju Habashiju iz Quebeca v Kanadi za njegovo delo na področju metalurgije in za sodelovanje na dosedanjih simpozijih. Naslednji simpozij bo v Banski Štavnici leta 2015. •

VABILO

Gornjesavski muzej Jesenice

DELU ČAST IN OBLAST
Predelovalni obrati jeseniške železarne

Razstava bo na ogled do 24. januarja 2014.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

Spremljevalni program bo potekal v galeriji Kosove graščine, Titova 64 na Jesenicah.

Spremljevalni program:

- ▶ **v četrtek, 19. decembra 2013, ob 18. uri**
MUZEJSKI VEČER S PREDAVANJEM O
PREDELOVALNIH OBRATIH
- ▶ **v četrtek, 9. januarja 2014, ob 10. uri**
SREČANJE ŽELEZARJEV, NEKOČ
ZAPOSLENIH V ŽEBLJARNI, JEKLOVLEKU
IN VRATNIH PODBOJIH
- ▶ **v četrtek, 9. januarja 2014, ob 17. uri**
OTROCI ŽELEZARNE – FILMSKE
PROJEKCIJE ZA
NAJMLAJŠE IN ODRASLE
- ▶ **v četrtek, 16. januarja 2014, ob 10. uri**
SREČANJE ŽELEZARJEV, NEKOČ
ZAPOSLENIH V HLADNI VALJARNI IN
ŽIČARNI TER HLADNI VALJARNI BELA
- ▶ **v četrtek, 16. januarja 2014, ob 17. uri**
OTROCI ŽELEZARNE – FILMSKE
PROJEKCIJE ZA NAJMLAJŠE IN
ODRASLE
- ▶ **v četrtek, 23. januarja 2014, ob 10. uri**
SREČANJE ŽELEZARJEV, NEKOČ
ZAPOSLENIH V ELEKTRODAH JESENICE
IN CEVARNI
- ▶ **v četrtek, 23. januarja 2014, ob 17. uri**
OTROCI ŽELEZARNE – FILMSKE
PROJEKCIJE ZA NAJMLAJŠE IN
ODRASLE

Vabljeni, vstopnine ni!

besedilo Mirko Osojnik, upokojeni strokovni sodelavec Koroškega pokrajinskega muzeja, Muzeja Ravne na Koroškem
foto Fototeka Koroškega pokrajinskega muzeja, Muzeja Ravne na Koroškem, Maks Dolinšek
vir Zapisi v rubrikah Koroškega fužinarja (1960–1962)

ŠESTDESETA LETA: NOVA REKONSTRUKCIJA ŽELEZARNE IN PRALNICA – SODOBNA PRIDOBITEV KRAJA

Zime so bile v šestdesetih letih pri nas še prav veličastne. Nasulo je toliko snega, da je bil celoten kraj, odet v beli, puhasti svet tišine, videti kot odrezan od sveta. Hitro bližajoča se pomlad 1960 pa je vendarle stopila večino bele opojnosti in je zato snega na Dolinškovem posnetku menda le še za vzorec. Kot veličasten obelisk pa na tej fotografiji izstopa »fabriški« dimnik z vtisnjenim imenom, ki je sloves našega jekla poneslo po vsem svetu: RAVNE ...

• Taka je bila leta 1960 naša »fabrika« s severovzhodne strani.

• Ulivanje litine v strojni livarni leta 1959

Leta 1960 so naši železarji sklenili, da gredo pri rekonstrukcijah železarne še za korak naprej. Naslednja slika nam nazorno kaže, kako so leta 1959 v strojni livarni ulivali litino. Vse je videti v redu, le zaščitnih očal na delavskih očeh skorajda ni, da o čeladah sploh ne govorimo! Novo rekonstrukcijo so si, na kratko povedano, v železarni zamislili tako: V jeklarni bodo najprej postavili novo 30-tonsko elektroobložno peč, za

potrebe valjarne in kovačnice bodo razširili kisikarno; postavili bodo novo valjarno z moderno napravo za ogrevanje ingotov in gredic. V adjustaži bodo namestili novo kontinuirno žarilno peč, električno peč za kaljenje in napuščanje, plinske žarilne peči za mehko žarenje, napravo za peskanje gredic in palic, stroj za brušenje gredic, žage za hladno rezanje palic in gredic, skobelni stroj za obdelavo ingotov in še več manjših strojev in

► Pogled na našo novo kovačnico leta 1961

kontrolnih instrumentov. Tudi težko kovačnico bodo posodobili, saj bodo v podaljšani dvorani težke kovačnice postavili 1800-tonsko stiskalnico, novo črpalno postajo, pet zagrevalnih peči, nabavili pa tudi nov manipulator s kapaciteto osem ton ter instrumente za laboratorij. Na fotografijo nove kovačnice je nekdo (morda celo sam urednik Koroškega fužinarja?) hudo mušno zapisal: »To je pa Meža,« kot da ne bi vedeli za to našo sivo reko, ki sta jo v tistih časih pogosto onesnaževala tako mežiški rudnik kot tudi naša »fabrika«.

DOBRODOŠLE STORITVE ZA GOSPODINJSTVA

Ker je železarna vseskozi vzorno skrbela tudi za standard kraja ter svojih delavcev in njihovih družin, so že maja 1961 na Čečovju slovesno odprli novo servisno pralnico. Kletne prostore samskega doma so preuredili v moderen obrat, ki je bil velika pomoč gospodinjstvom in več kot 600 samcem v kraju in samskem domu. Pralnica je bila obenem tudi zbiralnica za kemično čiščenje. Kraj je tako že v začetku šestdesetih let dobil prepotrebno in sodobno pridobitev. Iz letnega poročila pralnice smo lahko razbrali zanimive številke. Maj 1961: 7 zaposlenih, 217 uporabnikov, 2.543 kosov ali 1.331 kg opranega perila. Ob tem šest reklamacij. Junij 1961: 7 zaposlenih, 429 uporabnikov, 8.608 kosov ali 3.207 kg opranega perila. Ob tem le štiri reklamacije. Če vas zanima tudi specifikacija opranega perila za junij 1961: 937 moških srajc, 228 moških

► Del nove pralnice – za vsako »kategorijo« perila je potreben poseben stroj.

majic, 115 moških dolgih hlač, 268 spodnjih hlač, 259 delovnih hlač, 275 delovnih bluz, 363 delovnih plaščev, 1.147 prevlek za blazine, 208 prevlek za odeje, 2.182 rjuh, 172 robcev, 94 belih plaščev, 2.095 brisač, 48 predpasnikov itd. V priročni zgibanki so opisali to pomoč gospodinjstvom in samcem, pod nazornimi fotografijami pa poudarili posamezna pomembnejša opravila: Pri prevzemu perila poslovodkinja vpiše težo oziroma vrsto sprejetega perila in vam izroči potrdilo. V pralnici je za vsako »kategorijo« perila poseben stroj. Po predhodnem namakanju in strojnem pranju vedno sledi izžemanje v centrifugi. Tako perilo potem vsebuje le še 10 odstotkov vlage in gre v sušilno komoro. Ravne površine suhega perila nato polikajo na likalnem stroju. Nič manj pomembna pa tudi niso ročno likanje in škrobljenje perila ter šivanje odpadlih gumbov. Ob tem je v posebnem prostoru še zbiralnica za kemično čiščenje, ki je vedno polna raznovrstnih oblačil.

Četudi so, glede na poznejše razmere, tedaj na Ravnah živeli še bolj skromno, pa so bili takrat vsi »fabriški« delavci obravnavani enakovredno. Vodilni in vodstveni delavci tistega časa so še imeli tisti dve lepi lastnosti, ki danes marsikateremu podjetniku in direktorju manjkata: čut humanosti in sočutja do sočloveka! ●

besedilo Jože Apat, vodja Vodenja kakovosti, Metal Ravne
foto Jože Apat, Metal Ravne

PLANINE NAS VABIJO TUDI V 2014.

Vodniki jeklarskih pohodov smo se v soboto, 26. oktobra, srečali pri planinski koči na Naravskih ledinah. Ujeli smo zadnji vikend, ko je koča še redno odprta, kar smo s pridom izkoristili za še zadnje dejanje v letu 2013.

Po ustaljeni praksi se vodniki jeklarskih pohodov srečamo konec oktobra, da pregledamo delo v tekočem letu, naredimo načrt za naslednje leto in se skupaj poveselimo v sproščenem vzdušju. Tokrat smo prevzeli organizacijo srečanja vodniki z Raven. Kolege smo povabili v nam najljubšo kočo na Naravskih ledinah in da bi bilo srečanje na dovolj visoki ravni, smo se podali na Uršljo goro. Za to odločitev smo bili nagajeni z enim najlepših razgledov, ki jih lahko Uršlja gora ponudi, verjemite, ponudi pa lahko zelo veliko.

Kljub lepemu vremenu smo si vzeli čas za sestanek v prijetno ogreti sobi kočice na Uršlji gori. Bilo nas je petnajst. Najprej smo obravnavali poročilo za leto 2013. Opravili smo pet izletov. Sezono pohodov smo začeli 11. maja s četrtim Telcerjevim pohodom na Uršljo goro. Slabo vreme je preprečilo večjo udeležbo, tako da se ga nas je udeležilo le deset pohodnikov z namenom, da ohranjamo spomin na našega vzornika in prijatelja Francija Telcerja. Maja bi morali izvesti pohod na Pasjo ravan, pa nam jo je zagodlo vreme. V gorah ima narava vedno prednost, zato smo ta pohod predstavili na jesen. Z uradnim štetjem smo tako začeli ob 136. jeklarskem pohodu na Strelovec, ki smo ga pripravili 22. junija. Tokrat je bil dan lep in Logarska dolina nas je prijazno sprejela. 104 pohodniki smo preživeli prijeten dan v predddverju Kamniško-Savinjskih Alp ter opazovali stene Ojstrice, Planjave, Brane, Rink, Skute in Mrzle gore iz kočice na Klemenčji jami in z vrha Strelovca. Spust mimo Icmankove planine proti gostišču Firšt nam je razkril ta del Kamniško-Savinjskih Alp, ki ga planinci bolj redko obiščemo. V gostišču Firšt pa smo si ogledali tudi muzej in film o Potočki zijalki. Pohod so pripravili Štorčani ob pomoči vodnikov iz Planinskega društva Solčava.

137. pohod so 24. avgusta organizirali Jeseničani. Pripravili so lepo turo z Ljubelja na Ljubeljsko Babo ali lepše na Korošico. Predvsem Korošci smo bili presenečeni nad soncem, ko smo se pripeljali iz ljubeljskega predora na slovensko stran. Z Raven smo namreč krenili v deževnem jutru, ki ni obetalo lepega vremena. Vedno je tako, da tisti, ki vztrajajo, dobijo nagrado in ta dan je bil res nagrada. Vzpon z Ljubelja na Korošico je potekal po lepi gozdni poti, ki nas je pripeljala na državno mejo z Avstrijo in nas dalje po grebenu napotila na vrh Korošice. To je gora, ki zaključuje Košuto in ima zaradi svoje lege in lepega dostopa posebno mesto med karavanškimi vrhovi, ni najvišja, je pa vezni člen med zahodnimi in vzhodnimi Karavankami. Tako so blizu tako koroške gore kot Kamniško-Savinjske Alpe in Julijci. Res za sladokusce. Spust do planine Korošice in uživanje na soncu pred to plan-

šarsko kočo je privilegij, ki ne stane veliko, zahteva pa, da smo odprti za to lepoto in jo sprejemamo takšno, kot je, najbolje s čudenjem in čim manj razmišljanja. Na pohodu se nas je zbralo 177 pohodnikov. Na zaključku v vasi Podljubelj smo Korošci povabili udeležence na 138. pohod na Raduho.

21. septembra smo opravili 138. pohod na Raduho. Za pot smo si izbrali zahtevnejšo zavarovano pot. Planšarija Grohat, v osrčju katere je planinska koča, je raj v malem. Raj je prostor, kjer človek pozabi na tegobe vsakdanjega življenja in zaživi v večnosti trenutka; seveda ta večnost mine, ostane pa zapis, ki bogati življenje. Na tem pohodu se nas je zbralo 145 pohodnikov. Osvojili smo vrh in pohod zaključili v domovanju Kralja Matjaža pod Peco.

Od pomladi nam je ostal pohod na Pasjo ravan, ki smo ga izvedli 12. oktobra. Pohod je organizirala Veriga iz Lesc. Tudi tokrat je deževalo, vendar smo vztrajali. Ta del Škofjeloškega hribovja je poln znamenj polpretekle zgodovine in zgodb, povezanih z njo. Pasja ravan kot najvišja točka tega hribovja nas je sprejela v dežju in megli, pa vendar je dala slutiti, da ima svojstveno lepoto, ki jo bo treba najti ob primernejšem vremenu. Zaključek v gostišču Pri Ljubici je bil prav zaradi slabega vremena še toliko bolj topel. Pohoda smo se udeležili 103 pohodniki.

Na opisanih pohodih se nas je zbralo 539 pohodnikov, kar je za današnji čas lepa udeležba in nas vodnike opogumlja, da bomo pohode prirejali tudi prihodnje leto.

Za leto 2014 smo sprejeli naslednji program pohodov:

- **10. maj 2014:** TELCERJEV POHOD NA URŠLJO GORO (RAVNE)
- **24. maj 2014:** TROMEJA (VERIGA)
- **7. junij 2014:** SMREKOVEC (RAVNE)
- **23. avgust 2014:** PRISOJNIK (JESENICE)
- **13. september 2014:** BRANA (ŠTORE)

150. pohod bo leta 2016, predvidevamo pa vzpon na Triglav ter s tem sklenitev še enega obdobja jeklarskih pohodov.

Za uspešno izpeljan načrt v letu 2013 se zahvaljujemo vsem pohodnikom in sponzorjem ter gorskim reševalcem. Brez vas nam tudi predvidenega za leto 2014 ne bo uspelo uresničiti, zato vas vabimo, da se nam priključite, saj je program privlačen in tudi pester. ●

besedilo Damjan Kalčič - Kalči, ključavničar I, Jeklarna, Metal Ravne
 foto Arhiv Metala Ravne

JEKLARJI ZNOVA NAJBOLJŠI V MALEM NOGOMETU

Tradicija Metalovih turnirjev v malem nogometu se uspešno nadaljuje; metalovci so se novembra v tem športu pomerili že enajsto leto zapored.

Deset ekip iz Metala Ravne se je zbralo v soboto, 23. novembra, in v ferpleju odigralo vse tekme.

Ponovno je zmagala ekipa Jeklarna in tako uspešno ubranila naslov iz lanskega leta. Na drugo mesto se je uvrstila ekipa Valjarna 1, tretja je bila ekipa EPŽ. Pokal za ferplej je prejela ekipa Valjarna Elektro. Naj strelec je bil tokrat Kristjan Celner iz Valjarne, naj vratar pa Robert Zapečnik iz Jeklarne.

Turnir je minil v prijetnem druženju in borbenih tekmah. Takšni športni dogodki so odlični za zdravje in krepitev telesa, obenem pa ob trdem delu pripomorejo k sprostitvi in boljšemu mentalnemu zdravju zaposlenih. Zato se zahvaljujemo vodstvu in glavnemu direktorju Andreju Gradišniku za podporo pri uspešni izvedbi tradicionalnega turnirja.

• Zmagovalna ekipa Jeklarna z naj vratarjem

• Valjarna

• Valjarna Elektro

• Serpa

• Pokal za ferplej je osvojila ekipa Valjarna Elektro.

• Noži

▲ EPŽ

▲ Kovačnica 1

▲ Kovačnica 2

▲ Jeklovlek

▲ Jeklarna

▲ Jeklarna veterani

▲ Naj strelec

▲ Tretje mesto je osvojila ekipa EPŽ.

▲ Drugo mesto je pripadlo ekipi Valjarna 1.

▲ Najboljše ekipe

▲ Prvo mesto je ponovno osvojila ekipa Jeklarna.

besedilo Miro Savič, Acroni

foto Acroni team

18. LJUBLJANSKI MARATON V TOPLEM, A VETROVNEM VREMENU

Od Berlinskega maratona so minili komaj štirje tedni in zopet sem se znašel na startu maratona v Ljubljani, skupaj s Francijem Teražem, sodelavcem in sotekačem iz Acroni teama. Vzdušje na startu je bilo ob bobnanju energične skupine StrojMachine nepozabno, veličastno in polno adrenalina.

Pok pištole je oznanil start maratona in polmaratona. Za maraton je bilo treba preteči dva kroga po 21 km. Kljub lepemu vremenu za tek nam je ponagajal veter, ki je pihal na nekaterih delih (zlasti na Dunajski) tako močno, da nam je bilo kmalu jasno, da bo nemo-goče dosegati dobre maratonske časovne rezultate. To se je na koncu tudi potrdilo. Dosegel sem čas 3:19, Franci pa je bil še hitrejši (3:12), oba zadovoljna, da sva z jekleno voljo maraton v težkih razmerah tudi pretekla. Veselje je bilo nepopisno v družbi ostalih tekačev že na cilju in kasneje v okrepčevalnici ob topli juhi in čaju.

Čeprav je glede na vremenske napovedi kazalo popolnoma drugače, se je tako zopet potrdila trditev, da je Ljubljanski maraton ena težjih tekaških preizkušenj.

Na 18. ljubljanskem Volkswagen maratonu je bila rekordna udeležba, saj je v dveh dnevih nastopilo kar 19.335 tekačev. Na maratonu – polmaratonu pa se je preizkusilo 7.757 tekačev. Po lanskih zimskih vremenskih razmerah je bilo letos vreme lepo in toplo, oblaki so zakrili sonce in preprečili pripeko, le močan veter je onemogočil rekordne izide. Etiopijec Wami Mulugeta (2:10:26) in Kenijka Caroline Chepkwony (2:27:27) sta zmagala na 42-kilometrski trasi. Državna naslova na tej razdalji sta osvojila Anton Kosmač (2:24:57), ki je bil osmi, in Žana Jereb, ki se je uvrstila na sedmo mesto (2:42:09).

Kljub hudim naporom na maratonu, ki sva jih izkusila s Francijem, so bili ti že naslednji dan pozabljeni. Tri tedne kasneje sva se udeležila še polmaratona v Palmanovi v Italiji, na katerem je sodelovalo tudi veliko tekačev iz Slovenije. O tem pa kaj več prihodnjič.

Rezultati maratona

42 kilometrov (moški):

1. Wami Mulugeta (Eti) 2:10:26
2. Robi Deribe (Eti) 2:10:30
3. Julius Chepkwony (Ken) 2:10:31
4. Ishmael Bushendich (Ken) 2:10:32
5. Tefera Goshu Gima (Eti) 2:10:50
6. Abera Gezahegne (Eti) 2:12:06
7. David Tarus (Ken) 2:13:45
8. Paul Biwott (Ken) 2:13:59
9. Anton Kosmač (Slo) 2:24:57
10. Robert Kotnik (Slo) 2:36:40
11. Aleš Žontar (Slo) 2:37:14 •

besedilo Slavka Česnik, Jeklovlek, Metal Ravne

foto Arhiv Metala Ravne

KO TEK POSTANE NAČIN ŽIVLJENJA

Dandanes veliko slišimo o rekreativnem teku. Sama se z njim ukvarjam že osem let. Vsakodnevni tek, ki blagodejno vpliva na moje zdravje, mi pomaga vzdrževati fizično kondicijo in premagovati vsakdanji stres. Zdaj je sestavni del mojega življenja. Bolje rečeno – tek in vse, kar je z njim povezano, sta postala moj način življenja.

• Tek v naravi je najbolj sproščujoč, ne glede na vreme.

Za tek sem se navdušila pred osmimi leti, predvsem zaradi zdravja in velikanske motivacije, ki mi jo je vlival moj mož Valentin. S tekom se namreč ukvarja že 15 let. Ko sem ga spremljala na različnih tekmah, kjer je vladalo odlično vzdušje, me je premamilo, da bi tudi sama poizkusila.

Tako se je tudi začela moja tekaška pot. Najprej sem tekla le po nekaj kilometrov, nato pa vedno več. Danes se s tekom ukvarja že vsa naša družina. Ženske se zaradi vsakodnevnih družinskih obveznosti težje odločimo za redni šport. A ko odločitev pade, so rezultati tu. Počutje je boljše in delo gre lažje od rok. Vse je mogoče, samo odločiti se je treba.

Tako sem pred štirimi leti najprej prvič pretekla 21 km v okviru Maratona treh src v Radencih, nato pa sem se odločila preteči še maraton. Po šestmesečnih pripravah sem leta 2009 na Ljubljanskem maratonu že prvič pretekla 42 km, na kar sem bila zelo ponosna. To štejem kot poseben dosežek v mojem življenju, saj je bilo treba vložiti veliko truda, občutki po pretečenih ciljni črti v času 3 ure in 45 minut pa so bili fantastični. Kljub utrujenosti sem se zavedala, da to ni bil moj zadnji maraton. Še naprej sem vsakodnevno tekla in tako sem na letošnjem Ljubljanskem maratonu pretekla svoj četrti maraton. Vsak maraton posebej je bil svojevrstna izkušnja. Nikoli ne bom pozabila lanskoletnega maratona, kjer smo konec

oktobra tekli po zasneženih cestah. Lani so bile razmere težje kot letos, bilo je bolj mrzlo in ko sem pritekla v cilj, sem bila premočena. Vesela sem bila, da je za mano še en pretečen maraton, saj je bilo teči v snežnih razmerah hudo naporno. Kljub temu pa za tek skorajda ni ovir. Vse, kar je potrebno, je, da imaš voljo, predvsem pa da si vzameš čas zase, obuješ športne superge in se odpraviš nabirat moči za vsakodnevno premagovanje stresa. V najlepšem spominu mi vsekakor ostajajo teki na Ljubljanskih maratonih, saj je vzdušje, ki ga ustvari množica tekačev in navijačev ob progi, nepopisno.

Zadnji dve leti pa se udeležujem tudi teka DM za ženske, kjer se vsako leto zbere več predstavnic nežnejšega spola, ki tečejo v majicah istih barv, na katerih so natisnjene štartne številke. Tudi to je poseben dogodek, saj v ospredju ni tekmovalnost, ampak štejeta predvsem udeležba in druženje. Glavni namen tega teka je spodbujanje žensk vseh generacij, da si vzamejo čas zase in za rekreacijo.

V prihodnosti si želim premagati mejo 42,195 km tudi zunaj slovenskih meja (Berlin, Dunaj, Praga ...), kar pa je za zdaj finančno težko dostopno. Kljub temu pa sem dobro motivirana, da se še naprej ukvarjam s tekom, saj veliko prispeva k mojemu dobremu počutju in je hkrati postal del mojega življenja. •

»Za tek skorajda ni ovir. Potrebno je le, da imaš voljo, predvsem pa da si vzameš čas zase, obuješ športne superge in se odpraviš nabirat moči za vsakodnevno premagovanje stresa.«

besedilo Marjan Mencinger, tehnolog kakovosti, KRT, Acroni
foto Majda Reberšak Iskra

DRUŽENJE OB SLADKEM SADEŽU DALJNEGA VZHODA

Gorenjska se je 9. oktobra zbudila v deževnem jutru. Kljub temu dobre volje smo se člani Društva metalurških inženirjev in tehnikov (DMIT) zbrali in se odpravili na jesenski izlet v slovensko Istro – na praznik kakija in v Šavrine.

V zgodnjih jutranjih urah smo se z Jesenic odpeljali proti Ljubljani. Pri Vrhniki nas je skozi oblake sramežljivo pozdravilo jutranje sonce. Vodič Matjaž nam je spotoma pripovedoval zanimivosti o krajih ob naši poti. Kar hitro smo prispeli do slovenske obale.

Naš prvi cilj je bil Strunjan, kjer se je odvijal praznik kakija. Sladki sadež domuje na Daljnem vzhodu. V Evropo so ga prinesli okoli leta 1870, v slovensko Istro pa v letih pred prvo svetovno vojno. Največji nasadi »božjega sadeža« so prav v okolici Strunjana.

Glavno dogajanje je bilo pod šotorom, kjer so domačini pripravili razstavo, predavanje in stojnice s kakijem, izdelki iz njega ter drugimi domačimi dobrotami. Po ogledu, možnem nakupu in druženju z domačini smo si ogledali strunjansko župnijsko cerkev. Frančiškan – pater Niko nam je povedal zanimivo zgodbo o Marijini romarski cerkvi. Danes je zavetnica slovenskih mornarjev.

Po krajšem postanku v Portorožu smo se podali v Krajski park Sečoveljske soline. Ogledali smo si del solin, kjer danes nič več ne pridobivajo soli. V muzeju nam je lokalna vodička pripovedovala o zgodovini solinarstva in sedanjem pridobivanju soli. Po ogledu solinarske hiše je bil možen tudi nakup soli.

Sledila je vožnja v notranjost, po šavrinskih gričih, posajenih z vinsko trto, oljkami, češnjami, figami in mandljevci. To je dežela refoška, dežela prijaznih in gostoljubnih Istranov. Vas Koštabono nam je slikovito predstavil lokalni vodič Zlatko. Je ena najlepše strnjeno pozidanih istrskih vasi. Po ustnem izročilu naj bi na mestu romarske cerkve svetega Kozme in Damjana v antiki stal tempelj Bone, rimske boginje plodnosti.

Vreme je bilo usmiljeno z nami – ni deževalo in pri cerkvi svetega Andreja (ena od treh v vasi) nas je pozdravilo še večerno sonce. Pot smo nadaljevali v vas Truške. Obiskali smo tudi ekološko vinogradništvo Rodica in si ob degustaciji vin ogledali še vinsko klet. Okusu različnih vin se je prilegel še prigrizek domačega kruha, sira, oliv in pršuta.

Po prijetnem druženju z vinarjem je sledila vožnja v Koper. Na nebu nas je spremljal mesec. Zaključek izleta je bil v šotoru, kjer je bilo martinovanje na prostem. Uživali smo v prijetni glasbi ter se tudi zavrteli. Vračali smo se v poznih večernih urah. Doma je bilo zopet deževno, nekateri pa smo se srečali že s snegom. ●

besedilo Majda Vravnik, Informatika, Metal Ravne

foto Majda in Berti (Bertos) Vravnik

PERU – NAROBE OBRNJEN SVET!

2. del

▲ Lame uporabljajo v rezervatu kot naravne kosilnice.

▲ Mladi vrh nad naseljem Machu Picchu

▲ Pogled proti Boliviji z otoka Taquile

NEKAJ ZNAMENITOSTI PERUJA

V naslednjih dneh sva se podala v bolj turistično znane in zanimive kraje. Domačini so nas najprej seznanili z zmoto, ki velja za nas neuke Evropejce. Inki niso narod, ki je nekoč živel v Peruju, pač pa je to samo skupno ime za vladarsko družino; ta je vladala Indijancem, ki so se imenovali Kečua in govorijo v kečuanskem jeziku. Kečuanci števično še danes sestavljajo skoraj polovico prebivalcev Peruja.

CUZCO

Mesto Cuzco (v kečuansčini pomeni popek sveta) je bilo v času inkovske civilizacije prestolnica imperija, v katerem se je nahajalo obredno središče, polno palač in templjev, bogato okrašenih z zlatom. Osrednji je bil tempelj sonca ali Coricancha, kjer je vsako leto potekal festival sonca. Inki so veliko prispevali k astronomiji, slavili so poletni in zimski solsticij in izdelali mnogo instrumentov za opazovanje sonca. Bili so izvrstni kamnoseki, saj so iz ogromnih kamnitih blokov zidali svoje zgradbe izjemno natančno brez veziva. Mesto Cuzco je zgrajeno v obliki pume. Puma ima v indijanski zgodovini velik mitološki pomen.

Po nadvladi španskih konkvistadorjev v 16. stoletju so se inkovski vladarji umaknili. Španci so domačine množično pokristjanjevali in tudi namerno vsa svetišča porušili, na ruševinah pa dali zgraditi krščanske cerkve, samostane in katedralo. Ob ogledu zgodovinskih objektov je bilo vsepovsod čutiti nostalgijo za starimi običaji in simboli, ki so se spretno prepletali s krščansko simboliko. Španci so namreč za izgradnjo in okrasitev objektov poleg svojih mojstrov za delavce najemali domačine.

Mestne zanimivosti, vredne ogleda, so osrednji trg Plaza de Armas in ob njem stoječi baročna katedrala (zgrajena na mestu inkovskega svetišča Viracocha) ter jezuitska cerkev La Compañía de Jesús. Ogleda vredni so še samostan Santo Domingo, posta-

vljen na razvalinah inkovskega svetišča Qoricancha, arheološki in pokrajinski muzej in še kaj. Nad mestom leži inkovska trdnjava Sacsayhuamán, zaščitena kot Unescova dediščina. Najvišje leži še starodavno inkovsko kopališče Tambomachay, kjer teče iz zemlje edina za Evropejce pitna voda. Naj povem, da v vsej Južni Ameriki ni priporočljivo piti vodo iz pipe predvsem zaradi bakterij, ki so v njej. Domačini so na vodo navajeni in jo pijejo brez težav, nam Evropejcem pa hitro povzroči prebavne motnje.

MACHU PICCHU

V poznih večernih urah sva se z vlakom pripeljala v kraj Aguas Calientes in se nastanila v hotelu Pachacutec. Zgodaj zjutraj sva se napotila proti avtobusni postaji, da bi se peljala po osem km dolgi cesti navzgor do vhoda v Machu Picchu. Kljub zgodnji uri je bilo na postaji pred nama že toliko potnikov, da sva se uspela povzpeti šele na dvanajsti avtobus. Pred vhomom v izgubljenem mestu Inkov je bila zopet gneča in sva kar pol ure čakala za vstop. Najprej sva se napotila direktno proti vходу na vrh Huayna Picchu, ki se vzpenja še 600 m višje. Točno ob 7. uri so se tu odprla vrata in prvih 200 obiskovalcev se je lahko začelo vzpenjati. Vzpon za naslednjo skupino 200 obiskovalcev se je začel ob 11. uri. Več pa jih v enem dnevu na goro ne spustijo. Perujski vodijo natančno evidenco o ljudeh, ki gredo na vrh. V vpisno knjigo se moraš vpisati dvakrat – prvič ob vstopu in drugič ob vrnitvi. Tako si zagotovijo, da nihče ne ostane na gori. Karto za vstop moraš kupiti že več dni prej. Splača se potruditi z vzponom na vrh, saj je od zgoraj celoten kompleks kot na dlani in vidiš tudi daleč na drugo stran v džunglo.

Machu Picchu so ostanki svetovno znanega inkovskega mesta, ki ležijo nad reko Urubamba na višini 2350 m. Zgrajen je bil okoli leta 1450, na vrhuncu inkovskega imperija. Arheološki dokazi kažejo, da Machu Picchu ni bil navadno mesto, temveč

▲ Cvetočki kaktusi na otoku Taquile

podeželski počitniški kraj za inkovsko plemstvo. Mesto ima veliko dvorišče, okoli njega pa stojijo velika palača in templji za inkovska božanstva, observatorij ter druge zgradbe za vzdrževalno osebje. Je tudi zaščiten kot Unescova dediščina.

Beseda Machu Picchu pomeni Stari vrh ali Sonce, nasproti njega pa stoji gora Huayna Picchu – Mladi vrh ali Luna.

PUNO IN JEZERO TITICACA

V Puno, mesto, ki leži na obali jezera Titicaca, sva se pripeljala z avtobusom iz Cuzca. Med potjo smo si ogledali še štiri zgodovinske znamenitosti, in sicer krščansko cerkev Petra in Pavla, inkovsko svetišče iz zadnjega obdobja Inkov, izvir reke Urubamba ali Vilcanoto ter nazadnje še predinkovske izkopenine. Puno leži ob obali in tu sva občutila najbolj mrzle noči. Na srečo so bile v sobi postelje pokrite z več volnenimi odejami in naju ni zeblo.

Jezero Titicaca je najvišje ležeče plovno jezero na svetu, v katerem se nahajajo tudi ribe. Leži 3827 m nad morjem ter meji na Peru in Bolivijo. Temperatura jezera se giblje med 10 in 11 °C, zato ni nenavadno, da Indijanci, ki živijo na jezeru, ne znajo plavati.

S turistično ladjo sva se odpravila na izlet po jezeru in obiskala dva različna otoka. Najprej smo se zasedrali na otoku Taquile. Je kopenski otok, na katerem še danes živijo domačini, ki se ukvarjajo pretežno s kmetijstvom in ribolovom, pozimi pa tudi s turizmom. Njihovo vas dnevno obišče nič koliko turistov, katerim z veseljem pokažejo svoje običaje in način življenja. Najbolj me je presenetilo, ko sem videla moške s pletilkami v rokah, kako so pletli volnene izdelke. Ženske pa so predle in tkale. Zapeli so in zaplesali in tudi nas povabili na ples. Sami so mirno plesali, naši fantje pa so komaj lovili sapo. Pred kosilom je starejši Indijanec opravil obred zahvale bogu zemlje in neba za hrano in pijačo, ki jo bomo zaužili. Nato so iz kupa zemlje, ki so ga pred nami razkopali, začeli na dan prihajati najprej žerjavica, nato vroči kamni in nazadnje v povoščeni papir zaviti kosi mesa, rib, krompirja in zelenjave. Vsa ta odlično pripravljena hrana se je znašla na naših krožnikih in z užitek smo jo pojedli. Na vrh smo dobili osvežujoč čaj iz rastline munja z okusom, podobnim poprovi meti. Na potovanju sva se sicer prehranjevala v glavnem s pečenim piščancem s krompirjem,

▲ Čolni iz trstičja na otoku Urus na jezeru Titicaca

z rižem in malo kuhane zelenjave. Surove zelenjave si nisva upala jesti, ker sva se bala prebavnih motenj. Vodo sva si sproti filtrirala, seveda pa tudi razkužila za želodec ni manjkalo.

Popoldan smo se ustavili še na Urusu, enem izmed plavajočih otokov. Otok je sestavljen iz trstičja, nabranega v plitvinah. Na njem še danes živi do osem družin. Otok morajo tedensko obnavljati s svežim trstičjem. Eden izmed domačinov nas je na koncu za atrakcijo še s čolnom, prav tako narejenim iz trstičja, popeljal po jezeru. Med našim obiskom smo opazili, da tudi tukaj domačini gredo v korak s časom in uporabljajo sodobno tehnologijo, saj smo na vsaki koči videli sončne celice za proizvodnjo električne energije. Bertos je otroke na otoku obdaril z bomboni. Na koncu obiska so vsi prebivalci klicali za njim "Karamelos Amigo" in mu nastavljali roko ali skodelico, da bi še njim podelil bombone.

V Peruju sva zelo hitro ugotovila, da imajo avtomobili na cesti in tudi na prehodu za pešce vedno prednost pred ljudmi. Šoferji med vožnjo neprestano trobijo ter tako opozarjajo ostale udeležence v prometu, da se jim umaknejo. Po povratku v Puno sva se za zaključek do hotela zapeljala z moto taksijem. To je bil najcenejši prevoz od vseh različnih, ki sva jih uporabila na potovanju, in hkrati tudi najbolj adrenalinski.

Spoznala sva svet, ki leži južno od ekvatorja in je nekaj posebnega ter se ga splača videti. Ves čas najinega potovanja nisva srečala niti enega Slovenca. Na trekingu in ostalih izletih sva srečevala sopotnike iz raznih držav Evrope, Azije, Severne in Južne Amerike. Sporazumevala sva se v angleščini in delno tudi v španščini, kolikor sem se je naučila med potjo. Če je bila sila, smo pa še kaj napisali, narisali ali pa kar krillili z rokami. V pogovorih z domačini se je izkazalo, da ne vedo za Slovenijo, ko pa sva omenila Jugoslavijo, je marsikdo prikimal, da ve za to državo. V Peruju se vsi zavedajo, da jim turizem prinaša velik del prihodka. S turisti so prijazni in vedno pomagajo, ko jih prosiš za pomoč. Polna vtisov in zadovoljna s celotnim potovanjem sva se odpravila na dolgo pot nazaj proti domovini. Na koncu sva si oba priznala, da je tak način potovanja, ko sva ves čas odvisna od lastne organizacije in izbire ciljev, za naju najboljša oblika. ●

NOVOLETNI ŠPIK

Slovo me vedno žalostí,
celó ko leto se izteče.
Slovo od časov in ljudi,
kadar užil sem kanček sreče.

Rojstvo, smrt leto prinese,
Ra spomin obuja lepo plat.
Slabo pozaba s sabo nese,
ostane le, kar imaš rad.

Edina sreča, da tako je,
sicer bi človek še znorél,
če bi zapomnil si oboje,
če bi le slábo v sebi imel.

Če kdaj se žal tako obrne,
da gre bolj nazaj kakor naprej,
se dobro vedno vrne
in gre spet bolje kot dotlej.

Nikdar me obup ne zvije,
saj sem vendar optimist!
Za dežjem vedno sonce sije.
»Pa spet dež!« zagode pesimist.

Odkar vem zase, vedno upam,
da bolje bo, kot je bilo,
a vedno napačnim zaupam,
je vedno kaj v franže šlo.

Izteklo se bo leto staro,
zato pospravil sem omaro,
vse staro proč zagnal
ali revežem razdal.

Naj bo poslej vse drugače!
Juhu! Imam spet nove hlače!
Na novo naj se vse začne,
lepo naj nam v prihodnje gre!

Začel res vse bom znova,
ko letnica napóči nova,
navade stare opustil,
ne bom več takšen, kot sem bil.

Delal bom še bolj kot zdaj,
za naprej in za nazaj,
in bom bolj srečen in vesel,
več bom od življenja imel.

Radost smisel je življenja.
Še bolezen prej pojenja.
To recept je za uspeh:
v veseli družbi glasen smeh.

Ali naj kisló se držim,
če kakšno reč morda »falim«?
Kiks popravim, pa spet gre,
samo če dobra volja je.

Veseli sem danes, to je res.
Bi šel betéžen še na ples,
se z mladenko zavrtel,
veselo pesem bi zapel.

Oh, pa kaj mi more kriza,
če manj polna zdaj je miza,
da le vesel sem in pa zdrav,
da star klobuk mi je še prav.

Ne bom se zaprl vase,
pogrešal neke stare čase.
Kar bilo je, tega ni,
zazrimo se v nove dni!

Optimist ne obupuje!
Nove načrte vedno snuje.
Jaz sem tak in to se ve,
ker z nasmehom dobro gre.

Vedno kadar sem zašel v teža-
ve, našel sem rešitve prave.
Ko postal sem radosten, vesel,
težav kar nisem več imel.

Odslej ni mar mi vsa draginja,
kam moj denar izginja.
Če le imel bom kruh, krompir,
samo, da bo v deželi mir.

Le kaj gledal bi nazaj!
Je bilo že slabše, kot je zdaj,
zato v novo leto le veselo,
da življenje smisel bo imelo.

Enkrat je slabše, drugič bolje.
Saj smo kakor žitno polje.
Enkrat dobro nam rodi,
drugič nič pobrati ni.

Takole svet se res vrti,
a nikdar za obupat' ni,
saj se vedno prav obrne
in se sreča hitro vrne.

Odslej bodite tudi vi,
kot sem jaz vse žive dni,
ko je vse za dobro vzeto.
Želim vam srečno novo leto.

Zaradi položajev je prišla do položaja.

Za mnoge moške je seksualna fantazija kot igra biljarda:
zmagajo šele takrat, ko "pade" črna.

Iz zidakov ljubosumja nikoli ne boš mogel zgraditi hiše.

Ko se znebiš predsodkov, ti že sodijo.

V bazenu resnice se zlahka utopiš.

KARIKATURA

avtor Boter Špik

SMEH JE POL JABOLKA

PREDRAGO

Moški jemlje v roke različne predmete in sprašuje za ceno. Vse mu je predrago. Končno vpraša prodajalko:

"Kaj bi si želeli za rojstni dan, če bi bili moja žena?"

"Drugega moža!"

ČISTA DESETKA

Milan je rekel prijatelju:

"Midva z ženo sva čista desetka! Ona je 1, jaz pa ničla!"

GENIALNOST

"Ali veš, da je genialnost neke vrste bolezen?"

"Vem."

"In kaj si misliš o tem?"

"Da se tebi te bolezni ni treba bati!"

MOŽGANSKI KRIŽKRAŽ

AVTOR: DRAGO RONNER, ACRONI	SLIKARSKA TEHNIKA	KRAKOST	SLOVENSKI PISATELJ (FRAN)	OMEČITEV	POTAKNJE- NA SADIKA, POTOK	LESEN OBOD PRI VODNJAKU	ROMAN VLADIMIR- JA NABOKOVA	VRSTA RAZSTRE- LIVA	ROTUNDA JE OKROGLA STAVBA.	ABORTUS	REKA V LAKONIJI V GRČIJI, EVROTAS	ŠKRLATNI IZPUŠČAJ	NEKDANJI CITROENOV AVTO	MEHIŠKI SLIKAR (DIEGO)	JEZERO NA ŠKOTSKEM	POVRŠINA, OBMOČJE
NAJVIŠJI UTRJENI DEL MESTA PRI ST. GRKIH									OBRAT ZA IZDELAVO SIRA							
SESTAVINA CELIČNEGA JEDRA									PREDSEDNIK VLADE STANE DREMELJ							
ZAČETEK MISLI																
ANJA ČARMAN			MESTO V SEVERNEM BANATU NABIRALKA GOB								ČUTILO ZA VID	SL. TRŽAŠ- KI GLEDAL- IGRALEC (JOŽKO)	GR. BOGIN. USODE IZ. NOGOM. KLUB IZ BERGAMA			
OSEL						ZNAK ZA TANTAL PARKOVNO IGLASTO DREVO			OZVEZDJE NA S. POLOBLI PRIPRAVA ZA ODPIR.						OKROGLA STAVBA, POKRITA S KUPOLO	ROPAR V VELEMEST- NEM PODZEMLJU
MESTO NA JV. FINSKE				ORGLAVEC	MAŠČOBNO TKIVO INDIJSKI PISATELJ (RADŽA)											
MESTNI PREDEL KRANJA							MOŠKI, KI ČISTI SOBE	PLITVA KOTANJA V ZEMLJIŠČU							OTO PESTNER BEBEC	
SEKVOJA JE PARKOV- NO DREVO.	CIMA, BRST	REKA V AZIJI LAVOISIE- ROVO IME ZA DUŠIK						PAULA ABDUL ZNAK ZA RENIJ				IZBRANA DRUŽBA LJUBIMEC NIMFE GALATEJE				
KONEC MISLI																
POLITIČNO ZATOČIŠČE						HITER POLJSKI PLES NIKOLA TESLA										DANILO LOKAR
KOŠARA Z LOCNOM								BOGOVI V GERMANSKI MITOLOGIJI					AMERIŠKI FILMSKI PRODUCENT (MICHAEL)			
KROMOSOM JE SESTAVI- NA CELIČ- NEGA JEDRA.	GLOBOK PREPAD POD HADOM V GR. MITOL.							SOSLEDJE DOGAJANJA					IME TREH PERGAM- SKIH KRALJEV			